

KYLKIRAUTA

KADETTIKUNTA RY:N JÄRJESTÖLEHTI
N:o 1/1984



Vaikka tie päättyy, Lada Niva jatkaa.



Maahantuoja
Oy Konela Ab puh 90-6925171
Heikkilantie 3 00210 Helsinki 21
Valtakunnallinen myynti- ja huoltoverkosto



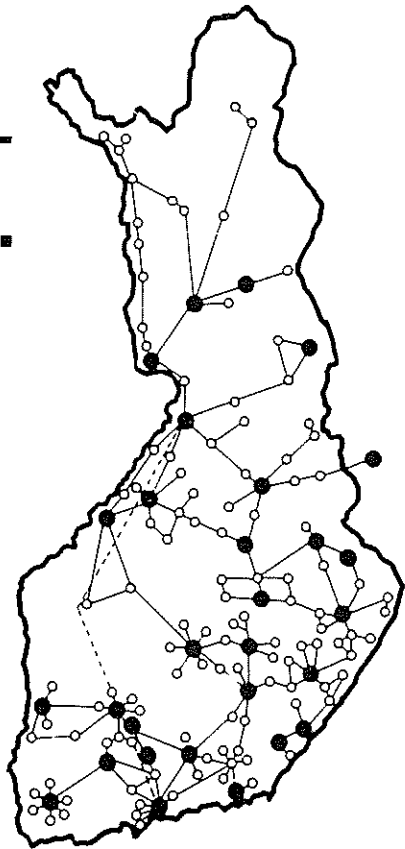
Koko Suomen kattava aika- taulunmukainen tavaralinja- verkosto palveluksessanne.



Pohjolan Liikenteen 28 eri puolella Suomea sijaitsevaa toimipistettä ja n. 300 tavara-ajoneuvoa takaavat toimivan ja tehokkaan tavaroiden nouto- ja jakeluverkoston runkolinjoineen, joka palvelee koko maan tarpeita.

Mustat pisteet kartalla osoittavat nouto- ja jakelupisteiden sijainnin.

Lisätietoja saatte lähimmästä toimipaikastamme tai puh. 90-143 322/tavaraliikenneyksikkö.



OY POHJOLAN LIIKENNE AB

Puh 90-143 322. Postintie 3, 00240 Helsinki 24



--- PL-konttiliikenne Helsinki-Oulu
— Oy Pohjolan Liikenne Ab:n tavaralinjaverkosto nouto- ja jakelinjoineen.



KYSY POROA

PE

— maustamatta
maukasta

Kysy kauppiaaltaisi maukasta poronlihaa. Poronlihasta voit vähällä vaivalla valmistaa ravitsevaa mutta vähäkalorista arkiruokaa, aivan samoin kuin multakin liharuokia. Kysy myös ruokavihjeitä.

**PORO ON VÄHÄRASVAINEN
PORO ELÄÄ LUONNOSSA**

PALISKUNTAIN YHDISTYS

96100 ROVANIEMI 10 KOSKIKATU 33 A
PUH. 991-22 057



Veitsiluodon
monikko
Lämmin ja luotettava pientalo

**HALUATKO
RAKENTAA
VEITSILUODON
MONIKON
MUUTTO-
KUNTOON
274.000
MARKALLA?**



Meillä on lukuisia esimerkkejä Monikko-taloista, joiden kokonaiskustannukset tontteineen ovat reippaasti alle 300.000 mk. Tule keskustelemaan omista suunnitelmistasi. Tarjoamme mahdollisuutta Monikko-rakentajan lainaan, hoidamme paperisodan, pystytyksen. Laatu on maankuulu ja toimitusvarmuus taattu.

TULE KESKUSTELEMAAN!

**saunaan
maanmainio**

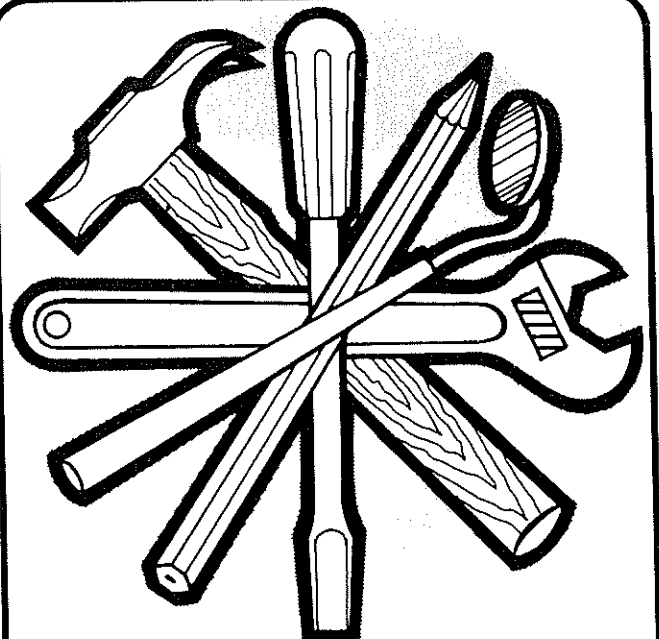
**enson
mänty
saippua
liuos**



saunasaippuaksi
kylpysaippuaksi
hiusten pesuun
käsien pesuun

Soveltuu arallekin iholle

EG ENSO-GUTZEIT OY
Imatrankosken tehdas



**Ilmarinen hoitaa
TEL- ja YEL-
työeläketurvaa**

Eläkevakuutusosakeyhtiö
ILMARINEN

- * AMMATTILEHDET JA -KIRJAT
- * AIKAKAUSLEHDET
- * KÄSIKIRJAT
- * VUOSIKIRJAT
- * KALENTERIT
- * MESSULUETTELOT
- * URHEILUKENTÄT JA -HALLIT
- * KÄSIOHJELMAT
- * YM. SOPIMUKSEN MUKAAN



Ilmoitus- ja mainostoimisto

T:MI SOKKANEN

Tiirismaantie 6 A 1, 00710 HELSINKI 71
Puh. (90) 371 015 tai (90) 371 900

SUOMEN UUTISET
POLITIIKAN PIKKUJÄTTILÄINEN
PL. 519 00101 Helsinki 10
Puh. (90) 440 212
Asiamies: Puh. (90) 371 015

**Piper on oikea kone jokaiselle
lentäjälle ja liikeyritykselle.**



Piper on jo kasite kaikkialla maailmassa
Joka kolmas yleisimallukone Suomessa
on Piper. Piper sarjasta löytyy oikea ja luo-
tettava kone niin liikematkailulle, jamaalon
harrastajille kuin koulutukseenkin.

Kaanny Piper asiassa Karairin puoleen
Lentokoneiden myynti

VANTAA puh. (90) 8251

Piper Seneca on maailman eniten myyty kevyt kaksimootorinen



KARAIR Oy

OY KREUTO AB

RAKENNUSINSINÖÖRIURAKOITSIJA

Vattuniemenkatu 12
00210 Helsinki 21

E-H-eristys Oy

Sienitie 34, HKI 77



PUH. (90) 385544

Motel Marine
Tammisaari
Ekenäs
Puh. Tel. 911 - 13 833



OY FÖRBY AB

25640 Förby
Puh. 924-824481

MITTAMIEHET OY

PL 116, 13010 HÄMEENLINNA 10

Puhelin 917-67245



**Kivien
maailma
on mielen-
kiintoinen**

**Tule mukaan Kajaani Oy:n
malmipeliin, niin näet**

Tietoja malmipelistä ja
malminetsintäkilpailusta saat

KAJAANI OY

Malminetsintä, 87100 Kajaani 10



– VOITEIDEN VOIDE –

ROIHUVUOREN SEURAKUNTA

Tulisuontie 2 00820 Helsinki 82
Puh. 783407

Kadettikoulu sijaitsee Santahaminassa seurakuntamme alueella. Kotiseurakunta kiittää Kadettikoulua ja Kadettikuntaa hyvästä yhteistyöstä ja toivottaa onnea tulevaisuudelle.

Kun on kysymys metallin pintakäsittelystä tai kestävästä lattioista, antaa oikean vastauksen

Oy TRANS-MERI Ab

Teollisuusmyynti
Itälahdenkatu 11
00210 HELSINKI 21
Puh. (90) 520211



Oy STOCKFORS Ab

LOVIISA — MUSTIO — PYHTÄÄ

AERIAL OY

AERIAL OY:n tuotantoa:

- radiopuhelin- ja linkkiantennit
- ristikko- ja putkimastot
- suurtaajuussuodattimet

Puh. 90-291 0588
04400 JÄRVENPÄÄ

RAKENNUSTUOTANTO

Päättäjien ja tekijäin lehti



SUOMEN
RAKENNUSTEOLLISUUSLIITTO

PAINOVÄRITEHTAITTEN YHDISTYS R.Y.

OY LOHJA AB WINTER
OY MAGENTA AB
OY ROTO
SADOLININ PAINOVÄRITEHDAS OY
OY SCANINK AB
OY VERTEX AB

WETTERI OY

OULU KUUSAMO

KYLKIRAUTA

N:o 1/1984

SISÄLTÖ

Sotainvalidit ovat kantaneet sotien seurauksia konkreettisesti joka päivä. Siitä huolimatta he eivät ole menettäneet elämänsä koaan.	5
Kaunialan sotavammassairaala on eräs sotainvalidien hoitopaikoista. Yhteishenki on sen parhaita puolia.	6
Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri kertoo liiton näkymistä. Sotainvalidien auttamisessa on koko kansa mukana.	10
Vapaussodan invalidejakin on vielä joukossamme. Heitäkään ei sa unohtaa.	12
Rajavartiolaituksen päällikkö, kenraaliluutnantti Ilmari Kirjavainen toteaa rajarauhan olevan osa maamme turvallisuutta. Rajoilla on hänen mukaansa rauhallista.	14
10 kysymystä sisältävät sosiaalisia asioita. Ne koetaan usein tärkeiksi vasta sitten, kun ne koskettavat meitä henkilökohtaisesti. Sotaelokuvat ovat aina olleet suosittuja. Videolaitteiden lisääntyminen tuo sotaelokuvat yhä helpommin nähtäviksi. TV:ssä sotaelokuvat ovat vakio-ohjelmistoa.	20
Ilmataistelut ovat aina olleet upseerien sota.	22
Olympiavuoden aluksi Meklari pakisee sotilasurheilusta. Suomalaiset ovat urheiluhulluja. Onko sama hulluus levinnyt myös sotilasurheiluun?	27
Yrjö Seppälä tarkastelee kokemuksiansa valossa joukkopsykologia, joka esiintyi mm panssarivaunujen pelkona. Oudot asiat aina pelottavat.	28
Liikkeenjohto ja Clausewitz. Johtamisessa on aina yhteisiä piirteitä olkoon johdettavana sotajoukko tai suuri yritys.	33
Kuluss' ollaan, mutta minne ollaan menossa. Pentti Palmu pohdii eräitä siviilipalveluksessa viime aikoina esiintyneitä ilmiöitä. ...	37
Kuka nainen tekikään historiaa?	38
Huhua on kautta aikojen käytetty taisteluissa. Sillä voi olla arvaamaton vaikutus.	39
Kirjat.	40
Arkistojen aarteita.	41
Kadettikunta.	42
Kurssikuulumisia.	44
Itse asiasta.	46
In memoriam.	48

Kansikuva: "Hyvä on hiihtäjän hiihdellä." SA-kuva

KAUPPANEUVOS WERNER HACKLININ SÄÄTIÖ

upseerikoulutuksen edistämiseksi

jakaa tutkimusapurahoja. Apurahat myönnetään yleensä stipendeinä valmiista tutkimustyöstä ja vain poikkeustapauksessa avustuksena anomuksen yhteydessä tarkoin selostettua työtä varten.

Palkittavaksi ja lunastettavaksi esitettävät työt sekä mahdolliset anomukset on lähetettävä säätiön hallitukselle 1.5. 1984 mennessä.

Eversti Matti Aaltonen
Pääesikunnan Koulutusosasto
PL 919, 00101 Helsinki 10

Ote säätiön säännöistä:

2 §.

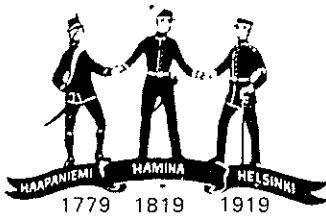
Säätiön tarkoituksena on edistää sotilaallista kokemusta omaavien kyvykkäiden Suomen upseerien mahdollisuuksia seurata sotataidon kehitystä tutkimustyön muodossa.

Tätä tarkoitusta se toteuttaa muun muassa

1) myöntämällä apurahoja ja stipendejä kotimaassa ja ulkomailla suorittavia sotatieteellisiä tutkimuksia varten;

2) myöntämällä erikoistapauksissa opintoavustuksia ulkomailla tapahtuvaa jatko- tai erikoiskoulutusta varten;

3) myöntämällä erikoistapauksissa apurahoja sotatieteellisille yhdistyksille julkaisutoimintaa ja kirjoituspalkkioita taikka muita säätiön tarkoituksia suoranaisesti edistäviä tarkoituksia varten.



Vyötti miekan vyötärölle
Kupeellensa kylkiraudan

KYLKIRAUTA

Kadettikunta ry:n järjestölehti n:o 140
N:o 1/1984

Päätoimittaja: Evi Martti Sinerma
Tammihäntie 2 E 43
02720 Espoo 72
puh. 90-590787

Toimitussihteeri VTM Erkki
Paukkunen.
puh. 90-625801

Toimituksen osoite:
Punavuorenk. 14 B 32. 00150 Hki 15

Päätoimittajan neuvotteluryhmä:

Jaakko Isotalo
Hannu Karpo
Matti Kohva
Eero Sauri
Seppo Sarlund
Hannu Sinerma
Tauno Äijälä

Toimitusneuvosto

Jukka Pajala pj.
Timo Apajakari
Matti Kausto
Jyri Paulaharju
Martti Sinerma

Ilmoitushankinta

Lars Böök
Hämeentie 62 C 32
00500 Helsinki 50
puh. 90-736978, 736328

Taloudenhoito

Marjukka Lehtinen. Kadetti-
kunnan toimisto

Osoitteen muutokset: Kadettikunta ry/
rouva Marjukka Lehtinen. Punavuorenk. 14 B 32. 00150 Hki 15. puh. Hki 665 739

Tilaushinta 20 mk/v
Irtotumerot 5 mk

ISSN 0454-7357

Loimaan Kirjapaino - Loimaa 1984

Sotainvalidit oppina muille

Sota ja sankaruus on kautta aikojen kirjallisuudessa ja erityisesti runoudessa kytketty toisiinsa. Ei käy kieltäminen, etteikö suomalainenkin sotahistoria ja sen kirjoitus tuntisi sankaruutta monenlaisten mainetekojen muodossa. Useimmiten maine kasvaa ajan myötä, vaikka teot eivät välttämättä sitä olisikaan edellyttäneet.

Sodissamme haavoittuneet tai muuten sairastuneet miehet ja naiset ovat osoittaneet velvollisuudentuntoa ainakin yhtä paljon kuin varsinaiset sotasankaritkin, mutta tänä päivänä keskuudessamme elävät sotainvalidit eivät halua olla sotasankareita. Hämmästyttävän yksimielisesti he toteavat, että silloisessa tilanteessa tekivät juuri sen mitä oli tehtävä: velvollisuutensa. Se ei tapahtunut sankaruiden tavoittelusta, muuta mahdollisuutta ei ollut.

Vaikka ei voidakaan sanoa, että yhteiskunta olisi sotainvalidit kokonaan unohtanut, niin muistin palaaminen on ollut kovin hidasta. Yksityinen kansalainen suhtautuu sotiemme veteraaneihin kuitenkin keskimäärin huomattavasti suopeammin kuin yhteiskunta kokonaisuutena. Olisi pa siinäkin tutkijoilla pohtimista!

Monen sotainvalidin kivut ja säryt ovat vieläkin paljon suuremmat kuin mitä ulospäin on nähtävissä. Monelle ne ovat alkaneet vasta vanhemmalla iällä. Todennäköisesti kymmeniä kiloja rautaa on edelleen suomalaisten sotaveteraanien sisuksissa. Vanhuus ei tule yksin, mutta vielä hankalampaa on, kun se tulee sodan aiheuttamien vaivojen kera.

Edellä olevan todistelun luulisi merkitsevän sitä, että sotainvalidit ovat henkisestikin kärsiviä, katkeria ja jatkuvasti omia etuuksiaan vaativia. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä elämänvaloisuus ja hurtti huumori ovat kaikista huolimatta pinnalla päällimmäisenä. Monilla terveillä kanssaihmisillä olisi heistä runsaasti opittavaa.

Suomen sodissa 1939-45 vammautuneiden lisäksi on muistettava, että joukossamme on vielä muutamia satoja vapaussodan invalideja. Vaikka ryhmä ei olekaan - enää - kovin suuri, heitäkään ei pidä unohtaa.

Sotainvalideja on joukossamme vielä yli 40 000. He ovat myös yksi muistutus siitä, miksi rauha on tärkeä.

Martti Sinerma



Vanhan kylpylän, Bad-Grankullan päärakennus on oikealla. Taustalla näkyy vuonna 1978 valmistunut uudisrakennus, johon kansan karttuisa käsi lahjoitti 28 miljoonaa markkaa.

Sotainvalideilla on yhteishenkeä

Teksti ja kuvat: Martti Sinerma

Viimeisissä sodissamme, vapaussota, talvisota, jatkosota ja Lapin sota haavoittui runsaat 200 000 henkeä, naisiakin runsas tuhat. Heistä on vielä keskuudessamme yli 40 000, mikä merkitsee, että vielä yksi sadasta suomalaisesta kärsii henkilökohtaisesti sodan vaurioista. Viimeisenkin sodan päättymisestä on sentään kulunut jo lähes 40 vuotta.

Kauniaisissa sijaitseva Kaunialan sotavammassairaala on eräs niistä paikoista, joissa sotavammaisia hoidetaan. Kylkirauta kävi tutustumassa, miten se tapahtuu ja millaista elämä siellä on.

Sotainvalidien Veljesliitto osti 1945 silloisesta Kauniaisten kauppalasta vanhan ja arvokkaan kylpylän. Perusteellisten korjaus- ja muutostöiden jälkeen ensimmäinen osa nykyisestä sotavammassairaalaista oli valmiina. Muutaman vuoden kuluttua valmistui tilava lisärakennus. Potilaiden paikkaluku oli tällöin 85. Kaunialan lisäksi Sotainvalidien Veljesliitolla on nykyään seitsemän muuta hoito- ja huoltokotia sekä kuntoutuslaitosta. Ne edustavat periaatteessa suoraa jatkuvuutta sotavammassairaaloista nykypäivään. Vuo-

depaikkoja niissä on yhteensä 560.

Viime vuosikymmenen lopulla valmistui Kaunialan laajennusosa eli uudisrakennus, jossa on 160 potilaspaikkaa. Kustannukset olivat 38 miljoonaa markkaa, joista kansalaiskeräys tuotti 28 miljoonaa.

Kaikkiaan Kaunialaan mahtuu 220 potilasta, joista noin puolet on pitkäaikaisia ja puolet tutkimus- tai muuten lyhytaikaisia potilaita. Sairaalan henkilökunta käsittää kaikkiaan 262 henkeä, joista lääkäreitä on 13. Kaunialaa voidaan sanoa so-

tainvalidien keskussairaalaaksi, jonka käyttömenoista valtio huolehtii kokonaan.

Potilaita vuosittain 1200

Joka vuosi tutkimuksiin tulee tuhatkunta sotainvalidia, jotka vasta nyt tutkituttavat sotavammansa ensimmäisen kerran. Joukossa on jopa sellaisia, joilla on kolmen raajan osittainen halvaus tai jatkuvia, harvaksen esiintyviä kohtauksia. Lääkäreiden arvion mukaan jos he olisivat tulleet aikaisemmin, heitä olisi voitu monin tavoin auttaa, eikä vähiten taloudellisesti. Korvauksia kun ei makseta taannehtivasti, ellei asia ole ollut vireillä.

– Täällä ovat kaikki 220 sairaansijaa jatkuvasti täynnä, kertoo ylihoitaja Eeva Koskinen. Ensi kertaa tänne yrittävän on osoitettava anomuksensa valtion tapaturmavirastolle. Mukaan on liitettävä lääkärin lausunto, jossa todetaan hoidon tarve. Haitta-asteen on oltava vähintään 30 prosenttia, ennen kuin se voidaan hyväksyä. Pieniprosenttinenkin voi päästä sillä perusteella, että katsotaan tutkimusten olevan välttämättömiä. Kuntoutusmaksusitoumus, jonka kustannukset valtio hoitaa, käsittää yleensä neljän viikon hoidon, tutkimuksen ja kuntoutuksen. Pitkäaikaissairaat voivat siten olla täällä niin kauan kuin lääkärin mielestä se on tarpeen.

– Sairaalassa on muutamia potilaita, jotka ovat tulleet tänne jo vuonna 1946 ja olleet sitten vain joitain lomia kotonaan. Mutta onhan heistä – vaikeavammaisina – jo melko suuri joukko poistunut tästä maailmasta. Toisaalta pitkäaikaispotilaidenkin joukko vaihtelee siinä määrin, että esimerkiksi viime vuoden aikana heitä oli 110:llä potilaspaikalla 250. Osa tietysti vaihtuu kuoleman kautta, osa taas on eripituisia jaksoja kotona, jolloin sairaalassa on paikka vapaana jollekin toiselle. Periaatteessa vältämme viimeiseen asti, että potilas olisi pysyväisesti täällä. Vuosittainen potilasmäärä Kaunialassa on noin 1200, joten lyhytaikaisiakin joukkoon mahtuu runsaasti.

Työ antaa paljon

Ylihoitaja Eeva Koskinen on tullut Kaunialan henkilökuntaan vuonna 1976. Hän sanoo



Kaunialassa on aivan oma ilmapiiirinsä muihin sairaaloihin verrattuna, sanoo ylihoitaja Eeva Koskinen.

olevansa pitkäaikainen työntekijä, vaikka potilaita ajatellen, nimenomaan pitkäaikaishoidossa, se saattaa olla kovinkin lyhyt ajanjakso. Näitä kahdeksaa vuotta hän luonnehtii erittäin rikkaaksi vaiheeksi elämässään, jossa potilaat ovat keskeinen ja luonnollinen osa.

– Potilaat ovat tietty ja sama joukko. He ovat sotainvalideja, mikä luo aivan oman ilmapiiirinsä. Heillä on yhteisiä kokemuksia enemmän kuin jollain muulla potilasryhmällä yleissairaalasissa. Heillä on runsaasti yhteishenkeä, joka välittyy myös yhteiskunnalle. Työtä tehdään ikäänkuin yhdessä potilaiden kanssa. Tässä sairaalassa ei ole unohtunut missään vaiheessa, että potilas on paras opettaja.

Tulin juuri erään pitkäaikaispotilaan Kallen-päiviltä. Erilaiset pienet tilaisuudet ovat yhteisiä niin läheisille hoitajille kuin yllilääkärillekin.

– Tämä työ juuri potilaiden takia antaa tietyllä tavalla pohjäsävyä, jossa maamme lähihistoria on voimakkaasti esillä. Aatteellinen ja ideaalinen puoli on vahvasti esillä sen myönteisimmässä mielessä. Potilaiden keskuudessa ei esiinny raskasmielisyttä. He osaavat ottaa vammansa oikealla tavalla. Henkisetkään haavat eivät ole enää auki. Täällä on paljon vireitä vanhuksia. Mielestäni he erottuvat selvästi edukseen keskitason vanhainkotivanhuksista.

Eeva Koskinen toteaa, että

työ on fyysisesti raskasta hoitajatasolla. Tästä syystä vaatimukset henkilökuntaa valittaessa ovat erittäin suuret. Hänen mukaansa se on toisaalta myös haaste henkilökunnalle. Hän toteaa itsekkin kasvaneensa tämän potilasjoukon hoidon mukana.

”Kaunialan toverihenki”

Olavi Jäminki on alkuperäisiä kaunialaisia. Hän tuli taloon jo vuonna 1946 selkäydinvammaisena. Hän oli silloin viisi vuotta Kaunialassa ja sitten hieman yli kaksikymmentä vuotta kotona, käyden välillä lyhyitä aikoja kuntoutuksessa. Nyt hän on ollut vuodesta 1976 lähtien pitkäaikaispotilaana. Jäminki on kotoisin Tampereelta.

– Haavoituin helmikuussa vuonna 1943, Olavi Jäminki kertoo. Olin kenttävärtiossa Rukajärven suunnalla, kun vihollinen ryhtyi meitä saartamaan. Syntyneessä taistelussa sain luodin selkärankaani, jolloin halvaannuin lähes täysin.

– Jos Kaunialaa haluaisi jotenkin kuvata, niin tuskinpa mitään muuta voisi sanoa, kuin että se on hyvä laitos. Se on todella ehdoton. Me selkäydinvammaiset sotainvalidit olemme pitäneet Kaunialaa toisena kotinamme. Sehän on monien vaikeavammaisten koti koko loppuelämän ajan.

Olavi Jäminki on Kaunialan toverikunnan puheenjohtaja. Toverikuntaan kuuluvat kaikki

Kaunialan potilaat. Se vastaa periaatteessa kaikesta sairaalan viihdytyspuolesta järjestäen lahjoitusvaroilla potilaille mm. teatterikäyntejä sekä omia illanviettoja sairaalan tiloissa. Ohjelma hankitaan eri tavoin, maksuakin vastaan. Erityisesti kesäisin on runsaasti erilaisia kiertoajeluja, jolloin voidaan kaikkein vaikeavammaisimpiakin käyttää eri paikoissa.

– On tietysti hyvin yksilöllistä, mikä on Kaunialan paras puoli, Jäminki aprikoiitsee, omasta mielestäni se on kuitenkin täällä vallitseva henki, mikä on niin potilaiden kuin henkilökunnankin keskuudessa. Jos taas huonoja puolia ajatellaan, niin eihän mikään ole täydellistä eikä tietysti täälläkään. Kun laitos suurenee, niin siihen tulee mukaan määrätynlainen byrokratia: joten siinä mielessä täällä oli hieman toisenlaista, kun Kauniala oli pienempi. Mutta ei se silti kokonaisuutta riko. Toki oli hyvä, että sairaala saatiin suuremmaksi. Onhan sille käytötarvetta nykyistään enemmän.

– Näin viikonloppunahan täällä on enemmän hiljaiseloa, mikäli potilaalle ei tule vierasta käymään. Myös kaikenlaisia retkikuntia täällä käy. He tuovat usein ohjelman tullessaan ja heidän kanssaan voi sitten seurustella. Onhan se mukavaa ajankulua. Elokuvia esitetään aina silloin tällöin sekä sunnuntai-iltaisin säännöllisesti. Oma, hyvä kirjasto on kerran viikossa auki. Keveyden tyylinen kirjallisuus siellä parhaiten kulkee lainaksi.

Sota oli välttämätön paha

Usein luullaan, että sotavammamasairaalassa puhutaan pelkätään sodasta ja ollaan kiinnostuneita vain menneistä ajoista, niistä taisteluista, joissa on oltu mukana. Tämän näkemyksen Olavi Jäminki kuitenkin haluaa ehdottomasti kumota. Tietysti omista kokemuksista ja erityisesti siitä tilanteesta, joka sitten johti sotasairaalaan, aina silloin tällöin tulee keskusteltua, mutta eivät ne kovin näkyvästi ole esillä.

– Kuitenkin silloin, kun tapaa vanhan kaverin, jonka kanssa on ollut yhteisissä puuhissa sodan aikana, keskustelu kääntyy näihin tapahtumiin. Se on silti lähinnä yhteisten kokemusten

Sotainvalideilla on yhteishenkeä

muistelua. Onhan jokaisella omat kokemuksensa sodasta, mutta ne koetaan lähinnä sellaisiksi, että se oli välttämätön paha, joka oli kestettävä.

– Omalta kohdaltani olo on nyt tällä hetkellä niin hyvä kuin se ilmeisesti vain voi olla. Kun tulin tänne uudelleen seitsemän vuotta sitten, olin niin huonossa kunnossa, että makasin kaksi vuotta pelkästään vuoteessa. Enkä olisi muuten toipunutkaan, jollen olisi tullut tänne. Ensinnäkin oli kolme leikkausta ja sitten seurasi kuntouttaminen.

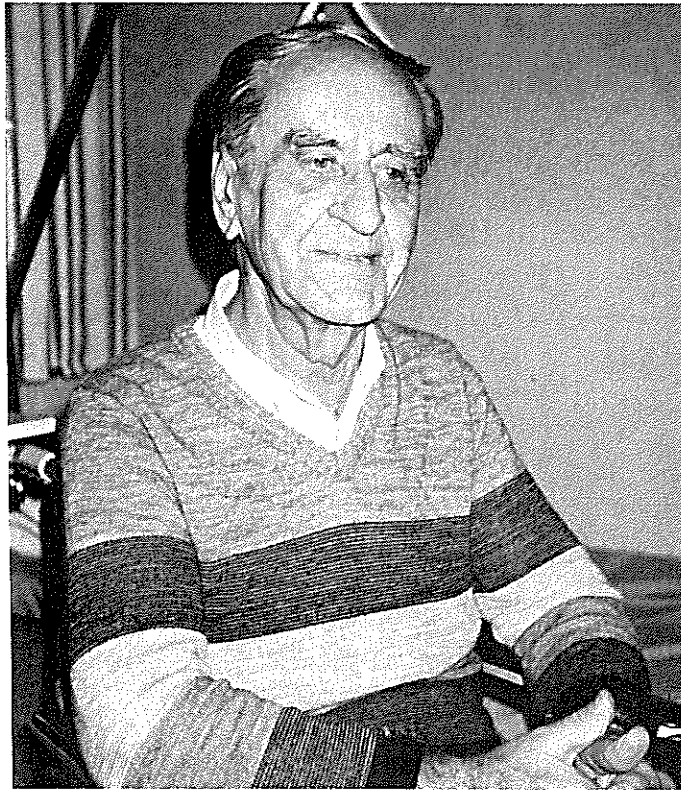
– Kun me selkäydinvammaiset tulimme Kaunialaan kohta sodan jälkeen, meille sanottiin, että elinaikaa on jäljellä seitsemän vuotta, mutta onhan sitä tähän asti elää kitkuteltu. Itsekin täytin kesällä jo 70 vuotta.

Tutkimukset hyviä mutta viipyvät

Tauno Pokkinen on kotoisin Hyvinkäältä. Hän haavoittui taistelussa "rakkaita aseveljiä" vastaan Tornion valtauksessa lokakuun 1. päivänä 1944. Heittimen kranaatti räjähti lähistöllä. Seuraavana aamuna Pokkinen heräsi ruotsalaisessa sairaalassa. Muutamia sirpaleita poistettiin kädestä, mutta joitain vuosia siviliin pääsyn jälkeen hän kaivoi pohkeestaan naskalilla pinnanousseita pieniä siruja.

– Kyllä niitä sirpaleita vieläkin on riittävästi, Pokkinen hymähtää ja taputtaa itseään eri puolille. Olin Helsingissä Mäntytytiellä ensimmäisen kerran kahdeksan vuotta sitten. Sen jälkeen olen ollut Kyyhkylässä useita kertoja ja nyt määrättiin tänne tutkimuksiin.

– Tutkimukset täällä ovat niin hyvät, ettei minua kyllä koskaan ole tutkittu näin perusteellisesti. Kaiken kaikkiaanhan meillä Suomessa sotainvalidien sairashuolto on järjestetty tyy-



Olavi Jäminki on alkuperäisiä kaunialaisia. Hän toimii potilaiden toverikunnan puheenjohtajana ja vastaa siten sairaalan viihdytystoiminnasta.



Kyllä meillä täällä Suomessa on hyvä olla, toteaa Tauno Pokkinen. Eikä toista samanlaista paikka löydy.

dyttävästi. Parantamisen varaanhan aina on. Viime syksynä tehty "sotainvalidien haravointi" toi esille lukuisia uusia tapauksia, mutta valitettavasti kaikilla ei ole mahdollisuutta päästä hoitoon tai edes tutkimuksiin kovinkaan nopeasti. Aika tutkimustarpeen toteamisesta varsinaiseen tutkimukseen kestää liian kauan. Minullakin kesti lähes puolitoista vuotta. Lakipykäläthän toteavat, että pitäisi päästä joka vuosi.

Suomessa on hyvä asua

Tauno Pokkinen sanoo olevansa oloneuvos. Vuonna 1976 hän jätti maanviljelijän ammatinsa, myi tilansa ja nauttii nyt elämästään. Ammatti oli raskas, kahdeksan tuntia oli "vain puoli-päivää", useimmiten työskenneltiin reilusti yli kellon ympäryksen. Raskas ja väsyttävä työ aiheutti sotavammojen ärsyyntymistä, mutta nyt tilanne on hänen mielestään valoisa. Maailmanmeno henkilökohtaisesti näyttää hyvältä.

– Sanonpa vielä, että Suomenkin kohdalta se näyttää hyvältä. Kyllä meillä on täällä hyvä olla. Eikä toista paikkaa löydy, missä olisi yhtä hyvä asua kuin täällä. Sen verran olen kiertänyt ulkomaita, että en vaihtaisi. Ai-ai kun on hyvä mieli, kun pääsee sieltä taas kotiin.

Olavi Jäminki on Kaunialan pitkäaikaispotilas. Tauno Pokkinen puolestaan pääsi haastateltua seuraavalla viikolla takaisin kotiinsa. Yhteistä molemmille miehille on valoisa elämäntähtämys, usko tulevaisuuteen – kaikesta huolimatta – ja menneisyyden ymmärtäminen välttämättömyydeksi, jota ei kuitenkaan toivota uudelleen tapahtuvaksi.

Kaunialassa käynnistä jäi mieleen miellyttävä muisto. Siellä on miehiä, joita on pakko kunnioittaa.

SUURI NYKYAIKAINEN JA EDULLINEN
OSTOSPAIKKA



TÖÖLÖNTORIN VALINTA
Aarno Piekkala Ky

Tykistönkatu 7 Helsinki puh. 496011



Kun tulet Lappiin

Matkan varrella Kittilän
keskustassa OSTO-
PAIKKA SINULLE,
JOKA HALUAT

- ... poronlihaa suolapalaksi
- ... lohta leivän päälle
- ... hilloja herkutteluun
- ... matkamuistoja
- ... kotiinvietäväksi

TULE VAIKKA KATSOMAAN!

K HALLI KORPPINEN
KITTILÄ PUH. 12036

VEIKKA-NEULE OY

36600 Pälkäne
Puh. 936-2191

KULJETUSLIIKE TELENIUS

Puh. (924) 806 133
Pertteli



VAAHTERAKATU 24 MIKKELI
PUH. 955-366 533, 365 611, 360 233
(Konevuokraamo)

SUOMEN TUULILASIMYYNTI OY

Juvan Teollisuuskatu 25 C
02920 Espoo 92
Puh. (90) 844144

**PIKKU VALINTAKULMA
LEMPIÄINEN**

Teitä palvelee mieli reippaana Lempiäinen. Tuoreet lihat kohtuu-
hintaan. Laatu hyvä. Myös siirtomaatavaroita

PIKKU VALINTAKULMA
MANEESIKATU 3, HELSINKI, puh. 90-625 372



Maankuulut tuoretuotteet Martintorilta

– HALLI MARTINTORI

Koukkuk. 1 LAHTI, puh. 918-29 422
Launeen kirkkoa vastapäätä



K-market

MIKKONEN

PUDASJÄRVI
Puh. 988-22691 - 22690



– HALLI SIHVERI

Puh. 941-821 221
41800 KORPILAHTI



K-HALLI NÄTTÄRI KY

Ekmaninkatu 4 Turku
Puh. 921-481222



– MATIN RAUTA Ky

89200 PUOLANKA
Puh. 987-51122



MARTTI MARTTILA Puh. 922-51995
LAILILA

REILU OSTO-PAIKKA



TAAVETIN

Puh. 71131

MAATALOUSKESKUS

SEPPO LAHTELA

TAAVETTI



**–SUURVALINTA
JAAKKO RANTANEN**

Järvenpää puh. 287 079



Varusmiehiä Lohjalla suoritetussa sotainvalidien syyskeräyksessä.

”Parasta on aseveljen auttaminen”

Teksti: ERKKI PAUKKUNEN
Kuvat: SVL

Sotainvalidien Veljesliitto jäsenyhdistyksineen ja laitoksineen on vuodesta 1940 lähtien tehnyt arvokasta työtä sotavammaistemme hyväksi. Valtion tehtävänä on perusturvan ylläpitäminen, mutta työtä riittää myös vapaaehtoiselle avustustoiminnalle. Joustavasti se antaakin vaikeimmilla hetkillä tarpeellista tukea oman kenttäverkostonsa hoitamana.

– Parasta tässä työssä on ollut tietoisuus, että on voinut auttaa aseveljiä. Sodan aikana oli jokaisen tunnossa se, ettei kaveria jätetä pulaan. Siitä samasta yhteenkuuluvuudesta on kysymys sotainvalidien avustustyössäkin.

Sotainvalidien Veljesliiton pääsihteeri eversti Ensio Koivisto vakuuttaa viihtyneensä hyvin nykyisessä tehtävässään, johon

hän siirtyi runsaat 12 vuotta sitten Lappeenrannan sotilaspöytäpöytävirasta. Voidessaan auttaa vaikeimmassa asemassa olevia entisiä aseveljiään hän tuntee tekevänsä tarpeellista ja tärkeää työtä yhdessä Veljesliiton muiden toimihenkilöiden ja luottamusmiesten kanssa.

– Parasta on ollut tunne siitä, että tässä auttamistyössä on ol-



Ensio Koivisto.

lut mukana koko Suomen kanssa. Tämän osoittavat mm. erinomaiset keräystulokset. Vuosi 1983 näyttää muodostuneen uudeksi ennätysvuodeksi, sillä tavanomaisen syyskeräyksen ja Metsän vuoden metsämarssin yhteinen tulos on noin 11 miljoonaa markkaa.

– Keräystulos on todella merkittävä. Liittomme erityisen kiitoksen haluan tässä yhteydessä kohdistaa puolustusvoimille ja rajavartiolaitokselle. Ilman niiden antamaa apua keräystulos olisi paljon vaatimattomampi.

Työtä on tehty

Sotainvalidien Veljesliitto perustettiin vuonna 1940 sotavammaisten huolto- ja veljesjärjestöksi. Vuosikymmenien aikana liiton merkitys sosiaalisena etujärjestönä on korostunut. Liitossa on noin 42 000 jäsentä, joiden keski-ikä on jo yli 67 vuotta.

– Sotien jälkeen yhteiskunnan jälleenrakennus vaati kansakunnalta suuria ponnistuksia ja tällöin sotavammaisten huollossa oli jälkeenjääneisyyttä. En usko, etteikö yhteiskunnalla olisi silloinkin ollut halua hoitaa kunniavelkansa sotainvalideille, mutta taloudelliset mahdollisuudet ovat aina olleet rajalliset.

– Tämän jälkeenjääneisyyden poistamiseksi Veljesliitto on tehnyt ja tulee tekemään työtä. Konaistilanne sotavammaisten huollossa on mielestäni jo melko tyydyttävä, mutta korjattavia kohteita on vielä varsin paljon. Valtion budjetissa on tällä hetkellä sotainvalidien haitta- ja hoitokorvauksiin varattu noin 700 miljoonaa sekä kaatuneitten

omaisten ja sotainvalidien leskien huoltoeläkkeisiin yli 300 miljoonaa.

– Veljesliiton avustuksiin käyttämä tuki on vuosittain yli 10 miljoonaa markkaa. Liiton ja sen jäsenyhdistysten osuus on siten hyvin merkittävä.

Ikä muuttaa ongelmia

Nuorimmat sotainvalidit ovat 58-vuotiaita ja vanhimmat 80–90 vuoden iässä. Vuosittainen poistuma on jo lähes 2 000 miestä. Sotavammaisten määrä supistuu 1980-luvulla noin 30 000:een ja vuosituhannen vaihteessa "rivissä" on enää noin 10 000–15 000 miestä. Täydennystäkin on saatu veteraanien joukosta – useita tuhansia – vuosina 1980–83 toteutetun kentän "haravoinnin" tuloksena.

– Ikä tuo muuttuvia ongelmia. Pyrimme suuntaamaan avustustoimintaamme olosuhteiden ja tarpeiden mukaan. Tavoitteenamme on luoda sotavammaisille edellytykset selviytyä omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Tämän ohella tarvitaan alueellisia sairaskoteja vaikeavammaisille ja vaikeimmissa olosuhteissa eläville.

– Meillä on tarkistettu työohjelma lähivuosille. Eräänä toiminnan kehittämisen kohteena on sotavammaisten omaisten tukeminen. Kodinhoitotuki helpottaisi myös vammaisten kotona selviytymistä. Tämä on sotavammaisille itselleen tärkeää, mutta samalla se vähentäisi tarvetta yhteiskunnalle kalliiksi tulevaan laitoshoittoon. Sotainvalidien asumisolosuhteiden parantaminen ja avohoidon palvelujen edistäminen on paitsi tärkeää myös järkevää.

Suhtautuminen sotainvalideihin on Koiviston mielestä tällä hetkellä kaikkialla hyvin myönteistä; tätä ilmentävät vuotuiset keräystuloksetkin.

– Kansakunta on aina pyrkinyt pitämään huolta sotavammaisistaan. Mielestäni mitään kovin vaikeita vaiheita ei ole ollut. Jälkeenjääneisyys sotavammaisten sosiaaliturvassa on johonkin enemmänkin muista syistä kuin auttamishalun puutteesta.

– Ikävät ilmiöt, jotka kohdistuivat veteraneihin ja sotainvalideihin heti sodan jälkeen ja joskus 1960-luvulla tapahtuivat "katutasolla" ja olivat mielestäni sittenkin irrallisia ilmiöitä.

Tilaa kaikille järjestöille

Sotainvalidien Veljesliiton lisäksi Suomessa on kolme muuta veteraanijärjestöä: Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamamiesveteraanien liitto ja uusimpana vuonna 1980 perustettu Rintamanaisten Liitto. Lisäksi ovat Sotavangit ry ja Kaatuneitten Omaisten Liitto. Näiden lisäksi on useita vammaisten huoltojärjestöjä. Monet näistä järjestöistä toimeenpanevat myös vuosittain varojen keräyksiä. Tavallinen keräyksiin osuutensa antava kansalainen saattaa ihmetellä, miksi järjestöjä pitää olla niin monta. Eikö esimerkiksi jatkuva rahan kerääminen vaikuta kaikkien tulokseen?

– Näin saattaa jossain määrin tapahtua, jos eri keräykset ovat ajallisesti lähellä toisiaan. Sotavammaisilla on aina ollut oma vankka asemansa kansan sydämessä. Yhteensovittaen on tilaa kaikille sosiaali- ja huoltojärjestöille. Joskus syyskaudella, lähellä liittomme perinteistä syyskeräystä, on jokin toinen järjestö toimeenpannut oman keräyksensä. Meidän keräystulokseemme se tuskin on vaikuttanut, mutta kansalaisemme ovat tosin olleet ymmällä.

Vuotuisesta syyskeräyksestä puhuttaessa Koivisto haluaa edelleen korostaa varusmiesten nykyisin varsin merkittävää panna.

– Jäsenistömme omien voimien ehtyessä on puolustusvoimien tuki tullut ratkaisevan tärkeäksi. Viimeksi saatuun ennätystulokseen vaikuttaneen varusmiesten työpanoksen arvioisin

olleen noin 50–60 %. Se on todella paljon.

– Todettakoon tässä yhteydessä, että 1960-luvun lopulla nykyisen puolustusvoimain komentajan ollessa pääesikunnan tiedotusosaston päällikkönä tukitoiminta organisoitiin uudelleen nykyisiin puitteisiinsa. Yhteistyö onkin jatkuvasti kehittynyt suotuisasti ja varuskunnat ovat – kukin tahollaan – pyrkineet tehostamaan vuosittaista tukitoimintaansa liittomme piiri- ja paikallisyhdistysten toivomusten mukaan. – Kentän kiitos!

– Myös eri veteraanijärjestöjen kanssa yhteistoiminta pelaa hyvin. Järjestöt ovat mukana Rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnassa ja sen puitteissa voimme sopia tarvittavasta yhteistyöstä ja -tavoitteista.

– Sotainvalidit muodostavat oman erityisryhmänsä, joka mielestäni tarvitsee oman järjestön. Sotilasvammalaki määrittelee heidän perusturvansa, jota me yritämme parhaamme mukaan täydentää ja pitää ajan tasalla. Veteraanijärjestöillä on periaatteissa samansuuntaiset tavoitteet veteraanien vanhuuden huollon hyväksi.

– Haluan korostaa sitä, että yhteistoiminta kaikkien järjestöjen välillä on hyvin kiinteää – tilaa on ja työtä riittää kaikille vielä vuosikymmeniksi!

– Veljesliiton tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa voimavarojensa käyttö siten, että jokaisesta sotainvalidista voidaan pitää huolta loppuun asti. Se on meidän kaikkien kunnia-asia.



Artjärven sotainvalidit starttaamassa jokavuotiseen viljankeräykseen Lahden varuskunnan huoltokoulutuskeskuksen kuorma-autojen avustamana, kaikkiaan 12 autoa.



Ennen taistelua...

Vapaussodan invalidit

Jyri Paulaharju

"Vuossadat, vuodet vaihtuu ja suvut katoaa, mut Suomen kansa kautt' aikain vaelttaa ja kuinka kääntynytkin on ratas kohtalon, sun, sotavanhus, tiellään se aina nähnyt on".

Helmikuun 18. päivänä 1984 vietti Vapaussodan Invalidien Liitto ry perustamisensa 60-vuotisjuhlaa Säästöpankkiopistolla Espoossa. Harvennein rivein kokoonnuttiin jälleen kerran tapaamaan vanhoja aseveljiä ja samalla viettämään oman järjestyksen merkkipäivää. Tunnelma oli harras ja lämmin; he vanhat vapaussoturit olivat kokeneet sotien ajat, he olivat osaltaan taistelleet tälle maalle itsenäisyy-

den. Maan eri puolilta he olivat matkustaneet viipyäkseen yhden päivän joukossa, joka oli heidän omansa; uskonut, taistellut ja voittanut, kestänyt.

Yksityinen aloite

Historia osoittaa, että lähes jokainen uusi valtakunta saa tavalla tai toisella maksaa itsenäisyydestään. Suomi ei tee tässä suhteessa poikkeusta. Maan vapaus vaatii raskaat lunnaat, kaatuneita ja haavoittuneita. Hallituksen joukoissa, valkoisella puolella haavoittui arviolta 7000-8000 taistelijaa. Näistä runsas kolmannes sai sodasta pysyvän vamman, suurin osa parani täysin. Sodan päätyttyä ja olojen vakiinnuttua olisi odottanut, et-

tä valtiovalta olisi kiinnittänyt huomiota vapaussodan invalidien oloihin ja toimeentuloon. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Vammautuneet oli jätetty selviytymään lähes yksin ainoana valtiovallan eleenä oli 28.4.1919 säädetty laki haavoittuneiden soturien ja kaatuneiden omaisten yleiseläkkeistä. Tämä laki ei kuitenkaan ollut riittävä sisällöltään eikä se tavoittanut kuin pienen osan avuntarvitsijoista. Jotain oli tehtävä, sillä ei ollut mitenkään harvinaista tavata sotainvalidia kerjuulla.

Näissä olosuhteissa vihtiläinen kansakoulunopettaja E A Rosberg, vapaussodan invalidi itsekin, julkaisi vuoden 1923 lopulla sanomalehdissä kirjoituksen, jossa hän kehotti invalideja

kokoontumaan" palauttaakseen mieleensä kalliita muistoja ja pohtiakseen asioita, jotka voivat olla tapreellisia". — Voidaan perustellusti kysyä miksi täytyi kulua lähes kuusi vuotta ennenkuin ryhdyttiin toimiin. Asian selvensi aikanaan jääkärieversti Matti Laurila sanoessaan eräässä puheessaan: "....sotainvalidit eivät halunneet palkkaa tuntonsa mukaan suoritetusta työstä...". Osaltaan myös pitkät yhteydet vaikeuttivat yhteistyön liikkeellelähtöä.

Ajan kuluessa hoidon tarve kasvoi

Opettaja Rosbergin sanoma meni perille, ja 17-18.2.1924 koontui Helsingissä Säätytalossa

joukko vapaussodan invalideja. Tuloksena oli Vapaussodan Invalidien Liitto ry:n perustaminen. Liiton ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin silloinen jääkärikapteeni.

siitä everstiluutnantti Veikko Heikinheimo. Uusi järjestö ryhtyi välittömästi sääntöjensä tultua hyväksytyiksi neuvottelemaan valtiovallan kanssa sotainvalidien eläkelain epäkohtien korjaamisesta. Rinnan näiden toimien kanssa aloitettiin invalidieläimien keskinäinen huoltotyö. Liitolla ei ollut lainkaan omia varoja alkuvaiheessa ja keskeinen avustustoiminta rahoitettiin yhteistyömuotoisella tavalla niiden järjestöjen kanssa, jotka tavalla tai toisella tunsivat vapaussoturiin asiat omikseen. Invalidieläimien saantiin hiljalleen tarkistuksia, joskaan kattavaksi järjestelmää ei ponnistuksista huolimatta saatu. Ajan kuluessa myös liitolle karttui erilaisten lahjoitusten ja avustusten myötä varoja, jotka mahdollistivat aiempaa paremmin puutteenalaisten aseveljien auttamisen. Omalla toimeliasuudella koottiin myös huomattavia summia. Järjestön tehokkaan paikallisorganisaation työn tuloksena saatiin entistä tarkemmin koottua vammautuneet veljet yhteiseen piiriin.

Vapaussodan Invalidien Liitto ry:n jäsenmäärä karttui ajan kuluessa, soturiin ikääntyessä myös hoidon tarve kasvoi ja tämä osaltaan edesauttoi hakeutumista omaan järjestöön. Myös liiton saama julkisuus ja yleinen hyväksyminen osaltaan toivat mukaan invalideja perheineen. Liiton sääntöjen 2 §:ssä määritetään jäseneksi kelpuutettava: "...liiton tarkoituksena on ylläpitää ennen liiton vuonna 1924 tapahtunutta perustamista käydyissä sodissa isänmaan puolesta taistellussa työkykynsä kokonaan tai osittain menettäneissä henkilöissä isänmaallista henkeä ja luottamusta tulevaisuuteen sekä koettaa luoda yhteinen pohja heidän ja kaatuneitten sotilaiden puutteessa olevien omaisten tarkoituksenmukaiselle huollolle...". Näin ollen liittoon kuuluvat myös heimosodissa vammautuneet taistelijat. Monet haavoistaan täysin parantuneet eivät alkuaikoina liittyneet veljesjärjestöön. Vasta myöhemmin, jopa viime vuosinakin vapaussodassa haavoittuneita mutta täysin parantuneita sotureita on liittynyt toimintaan



Tuli lentäen luoti...

mukaan, pääosin auttaakseen siten puutteessa olevia veljiään sekä toisaalta tavataksaan vielä aseveljiään.

Taloudellista ja henkistä apua

Liiton toiminta sai vakiintuneet muodot ja järjestön omistamisissa tai vuokraamisissa hoitolaitoksissa kuten esim. Runnilla, Suitian työkodissa sekä Kyyhkylän invalidikodissa hoidettiin vaikeavammaisia sotainvalideja sekä tarjottiin heille virkistysmahdollisuuksia elämän arkeen. Yleensä myös perheenjäsenet saivat tulla mukaan virkistyslomille tilojen sallimissa puitteissa. Myöhemmin jäsenkunnan huvetessa, monien soturiin siirtyessä sinne mistä ei ole paluuta, luovuttiin hoitolaitoksista. Viimeisestä, Kyyhkylän sairaus-

ja invalidikodista tehtiin keskinäinen luovutus- ja hoitosopimus Sotainvalidien Veljesliiton kanssa 18.12.1969. Luovutusoppimuksen ehtojen mukaisesti taattiin Vapaussodan Invalidien Liitolle tietyt edut omien jäsentensä sekä heidän leskiensä osalle.

Huoltotoiminta ei rajoittunut yksinomaan taloudelliseen apuun. Henkinen huolto sai lähes yhtä suuren merkityksen, sillä valtiovallan ja osin myös yhteiskunnan ajoittain jopa nuiva suhtautuminen isänmaan vaapaaksi sotineita, haavoittuneita kansalaisiaan kohtaan aiheutti paljon masennusta ja epävarmuuden tunnetta. Lukemattomissa invalidikohtaloissa on koruttomasti kerrottu henkisestä hädästä, jota sotainvalidi tunsi, siitä terrorista, joka häntä usein kohtasi työmailla monien työtovereittensa taholta. — Myös uu-

den ammattitaidon opettamisessa liitto yritti parhaansa. Monet invalidit saivat täten uuden ammatin ja turvatun toimeentulon.

Uusi sofa

Talvisota kaikessa ankaruudessaan toi esille uuden sotainvalidipolven. Heidän auttamisekseen tarttuivat nyt vapaussodan invalidiveteraanit veljeskäteän ja antoivat kaiken sen, minkä kykenivät ja omistivat uusien invalidien tukemiseksi. VIL:n pitkäaikainen ja kunnioitettu puheenjohtaja (vv. 1930-1982), legendaarinen jääkäriupseeri, eversti Matti Laurila korosti Talvisodan invalideille oman, muista riippumattoman järjestön tarpeellisuutta. Joulukuussa 1940 perustettiin sitten Sotainvalidien Veljesliitto, jolle VIL lahjoitti huomattavan lähtöpääoman. Sen ohella jatkettiin jo aiemmin aloitettua avustustoimintaa. Hoitolaitosten potilaspaikat ja hoitotilaisuudet jaettiin sovussa ja myös henkinen tukitoiminta koettiin yhdeksi ja samaksi.

Vapaussodan invalidi on kulkenut pitkän taipaleen. Hän taisteli nuorukaisena maailman vapauden, haavoittui ja joutui elämässään ahtaalle. Sisulla ja sitkeydellä sekä aseveljiensä tukemana hän kamppaili itsenäisyyden alkuvuosikymmenet. Tuli uusi sota, johon hän vammautettiin huolimatta saattoi vielä osallistua ja myös hänet voitiin nähdä jälleen Jatkosodan taistelutanterilla. Tänäpäin hän on iäkäs sotavanhus, joka entistä tiiviimmin hakeutuu siihen veljespiiriin, joka tuntee ja tunnustaa hänen tekonsa ja niiden vaikuttimet. Itsenäisen Suomen vapaus ja turvallisuus ovat edelleen johtoajatuksena.

Harvennein rivein he tekevät kunniaa lipulleen, jonka tangon kärjessä kimaltelee Tasavallan Presidentin myöntämä Vapaudentristi nauhoineen.

*"Ja vielä tiesi jatkuu
ja tanner talvinen
sun sauvas alla narskuu
ja hiekkä helteinen.
Vain takkis väri vaihtuu
ja vaihtuu olkaimes
mut ain' on ryhtis sama
ja sama sydämes."*

Runo-otteet prof V A Koskeniemen VIL:lle omistamasta runosta "Sotavanhus" vuodelta 1934.



Vapaussodan kenttäsaairaala.

– Se, että nykyisinä rauhattomina aikoina, jolloin monella maailman kolkalla nahistellaan ja soditaan ja ilmapiiri yleensä on kireä, me täällä Suomessa saamme elää omissa rauhallisissa ja turvallisissa oloissamme, se on tärkeää.

Näin vastasi rajavartiolaitoksen päällikkö, kenraaliluutnantti Ilmari Kirjavainen haastattelussamme helmikuun alussa kun oli puhe siitä, mikä olisi tärkeä ajankohtainen asia, josta voisi aloittaa. Ja kenraali jatkoi:

– Hyvä rajajärjestys ja rajarauha Suomen ja naapurimaaittemme välisillä rajoilla on yksi tärkeä perusta vakaan rauhanomaisen olotilan säilymiseen ja jatkumiseen. Sitä tuskin edes muistetaan, kun kaikki on tässä suhteessa hyvin, mutta rajahäiriöiden syystä tai toisesta alkaessa huomaisimme heti, miten vakava asia rajarauha on. Rajat ovat mitä herkin ilmapuntari. Sen tiedämme kaikkialta, missä häiriöitä rajoilla on ollut.

– Siitä, että olemme onnistuneet hyviin naapuruussuhteisiin nojaten ylläpitämään hyvää rajajärjestystä ja rajarauhaa, olemme rajavartiolaitoksessa iloisia ja tyytyväisiä. Olemme hoitaneet oman osuutemme isänmaamme turvallisuuden hyväksi niin, ettei häiriöitä ole esiintynyt, ja sehän on hyvä peruste mielihyvän tunteeseen.

Työtä joka päivä, kehittäminen tärkeää

– Samalla haluan tässä jo heti aluksi tuoda esille sen, että rajajärjestyksen ja rajarauhan ylläpitäminen vaatii työtä joka päivä. Jatkuva valvonta, valppaus ja valmius määrätietoisin toimenpiteisiin mahdollisten häiriöiden torjumiseksi tai lopettamiseksi on koko ajan tarpeen. Rajojen vartiointia ja valvontaa on niin ikään kehitettävä muun, ympärillä tapahtuvan kehityksen myötä; Hiihtävä rajapartio ei yksin riitä, jos rajarikollinen tekee tekosensa moottorikelkalla, autolla, lentokoneella tai muulla nopealla välineellä.

– Jokapäiväinen työemme, jatkuvuus rajojen vartiointi ja valvonta, rajavartiolaitoksen ajantasalla pitäminen sekä muut rajavartiolaitoksen tehtävät, mm meripelastuspalvelu erityisesti nyt viime aikoina, muodostavat varsin monipuolisen, mielenkiin-

Rajarauha on osa maamme turvallisuutta



Kenraaliluutnantti Ilmari Kirjavainen on ollut Rajavartiolaitoksen päällikkönä vuoden 1983 alusta lähtien.

Teksti: KARI SAKSELA
Kuvat: SA-KUVA

Rajoilla rauhallista. Meille se on jo vuosikymmeniä ollut itsestään selvyyttä, mutta sen eteen on tehtävä työtä joka päivä. Työ on hyvin monipuolista ja vaihtelevaa ja se perustuu suureen luottamukseen.

Rajavartiolaitoksen tehtävät ovat jatkuvasti lisääntyneet ja kalusto on teknistynyt. Kaiken takana on kuitenkin ihminen, yksittäinen rajamies. Rajaseudun väestö luottaa perustellusti omiin rajamiehiinsä.

toisen ja laajan tehtäväkentän, jonka ääressä tuskin voi kyllästyä; Tehtäviä riittää ja ne ovat vaihtelevia ja haastavia. Uskon, että tämä koskee kutakuinkin kaikkia rajamiehiä. Kaikilla meillä on laaja sektori edessämme.

Luottamus

– Rajavartiolaitoksen päällikkönä annan aivan erityisen arvion sille, että rajojemme vartiointi niin maalla kuin merellä, niin päivällä kuin yölläkin, on hoidettu mitä suurimpaan luottamukseen perustuen; Partio maarajalla, merellä ja ilmassa on yksin ja hoitaa tehtävänsä vastuuntuntoisesti vaikka esimies on kaukana ja kukaan ei näe. Vartiopäällikkö on hänkin kaukana esimiehestään, mutta johtaa raja- tai merivartiooseman toimintaa mitä suurinta vastuuta tuntien. Ja edelleen – rajajoukkue, merivartioalue, rajakomppania, merivartioalue, vartiosto – kaikki ne ovat etäällä ylempäästä johtoportaasta, mutta henkilöstön koulutuksessa ja kokemuksen kautta omaksuttu luottamus ja luotettavuus – se on osa suomalaisuuttakin – takaa, että tehtävät täytetään tinnimättä.

– Rajavartiolaitoksessa tämä on peritty käytäntö ja velvollisuus. Ilman luottamusta koko järjestelmän toiminta olisi mahdotonta. Olen todella tyytyväinen, että luottamus on olemassa ja toimii joka päivä.

Ohjesäännöt työn alla

Kun keskustelu siirtyi rajavartiolaitoksen ajankohtaiseen tilanteeseen, rajavartiolaitoksen päällikkö totesi tyytyväisenä, että jatkuva, määrätietoinen kehittämistyö on käynnissä useilla toiminnan aloilla.

– Niinkuin äsken jo sanoinkin, ajan tasalla rajavartiolaitoksen on pysyttävä: Ja sen eteen tehdään kovasti töitä, eri tahoilla.

– Jos tarkastelemme tässä mielessä aluksi rajavartiolaitoksen toiminnan perusteita, lakeja, asetuksia, säännöksiä ja ohjeita, voimme todeta, että olemme juuri nyt eräänlaisessa "loppupolttovaiheessa": Uusi laki saatiin 1975, asetus 1976, johtosääntö, työjärjestykset ja rajavartio- ja merivartiokäsikirjat –



Luottamus. Partio on kaukana esimiehestään, vartiopäällikkö etäällä johtajastaan, rajajoukkueenjohtaja pitkällä päälliköstään ja rajakomppanianpäällikkö monen tunnin matkan päässä komentajasta. Luottamus ja luotettavuus – osa suomalaisuutta – takaa, että tehtävät täytetään tinkimättä. Ilman luottamusta koko järjestelmä olisi mahdoton.

eräänlaiset meidän omat säädös-kokoelmamme – sen jälkeen. Nyt on parhaillaan menossa eritasoisten ohjesääntöjen, vartioston raja- ja merivartio-ohjesääntöjen, rajakomppanian ja merivartioalueen ohjesääntöjen sekä mieskohtaisen rajavartiopoppaan ja merivartiooppaan laadinta. Näitä tehdään lomittain, koska voidaan sanoa, että näissä asioissa kaikki liittyy kaikkeen; Ohjesääntöjen on oltava keskenään sopusoinnussa. Näihin tehtäviin on varattu runsaanlaisesti työvoimaa – upseereita parhaasta päästä. Panostamme nyt voimakkaasti tähän työhön, koska on aivan erinomaisen tärkeää, että saamme käytännön työhön ja rajavartio- ja merivartiokoulutukseen uudet, äskettäin uusittujen säädösten ja määräysten mukaiset läheteokset ja oppikirjat.

– Koulutuksemme on jatkuvan kehityksen alaista toimintaa. Sitä mukaa, kun olosuhteet muuttuvat ja säännökset uudistuvat, kurssiemme ohjelmia tarkistetaan ja koulutusta uusitaan. Kuten tunnettua raja- ja merivartijat saavat peruskoulu-

tuksensa Rajakoulussa ja Merivartiokoulussa toimeenpantavilla peruskursseilla, toimiupseerit ja upseerit saavat peruskoulutuksensa puolustusvoimien sotilasopetuslaitoksissa mutta jokapäiväisiin raja- ja merivartiotöihin välttämättä tarvittavat rajavartiotiedot ja -taidot rajavartiolaitoksen toimeenpanemilla raja- ja merivartiokursseilla sekä suuressa määrin vartiostojen sisäisessä koulutuksessa.

Henkilöstö

– Yhtäältä voitaisiin sanoa, että rajavartiolaitoksen henkilöstö-tilanne ei ole huono; Äskettäin perustettuun vartiolentueeseen Turkuun olemme saaneet välttämättömimmän lentävän henkilöstön. Kaikki avautuneet paikat on niin ikään voitu täyttää – ja kunnollisilla työntekijöillä. Hakijoita on ollut niin, että valinnanvaraa on ollut. Työllisyysvaroin palkattua henkilöstöä olemme saaneet melko hyvin viime aikoina, varsinkin alityöllisyysalueilla.

– Toisaalta on kyllä tuotava esille sekin, että puutteitakin

on. Asiaa selvittänyt ministeriryhmä asetti meripelastuspalvelun kehittämisen tavoitteeksi henkilöstön vahventamisen tyydyttäväksi katsottavalle tasolle. Tästä tavoitteesta on noin puolet saavuttamatta.

– Vilkas tekninen kehitys on johtanut teknisen henkilöstön lisätarpeeseen. Teknistä henkilöstöä emme ole saaneet siinä määrin kuin olisimme tarvinneet.

– Yleensä rajavartiolaitoksessa palvelee rajaseuduilta ja rannikolta palvelukseen otettua, tunnollista ja luotettavaa väkeä – luottamuksesta jo puhuinkin.

Kalusto

Rajavartiolaitoksen kaluston kehittämisen kenraaliluutnantti Kirjavainen sanoi olevan monipuolista ja melko reipasta juuri näinä aikoina.

– Koskelo-luokan rannikkovartiolaivojen tulo yli-ikäisiksi on pakottanut sen luokan uusi-miseen. Kun Koskelo-luokan tilalle on päätetty hankkia kahta eri tyyppiä, raskaita rannikkovartiolaivoja, joka on yhteis-

työprojekti merivoimien kanssa, ja keveitä rannikkovartiolaivoja, Lokki-luokkaa, josta prototyyppi on valmiina ja käytössä, työtä riittää laivojen kimpussa. Kun samaan aikaan aloitetaan viidennen ulkovartiolaivan rakentamista ja kehitellään alumiinirunkoista, vesisuihkutusperiaatteella toimivaa partiovenettä, tämä sektori onkin täystyöllinen.

– Helikopterikaluston kehittämiseksi on asetettu toimikunta, jonka työn määräaika on maaliskuun lopussa. Parasta aikaa on kuitenkin jo käynnissä meripelastushelikoptereiden hankinta siten, että kolme Neuvostoliitosta ostettua Mi-8-helikopteria varustetaan meripelastuskäyttöön Suomessa. Kaksi on jo varustettu, kolmas on työn alla. Tämä kalusto tuo huomattavan lisän rajavartiolaitoksen suorituskykyyn ilmoitse.

– Myös viestijärjestelmien ja -kaluston kehittäminen on ollut merkille pantavaa viime aikoina. Kaikki kehittäminen jatkuu reippaana myös lähivuosina.

Maanpuolustus, sotilaallisuus

Kylkirauta tiedusteli tietysti myös maanpuolustustehtäviin liittyvistä asioista ja niistä kenraaliluutnantti Kirjavainen sanoi:

– Maanpuolustus on yksi rajavartiolaitoksen lakisääteisistä tehtävistä. Laissa sanotaan, että rajavartiolaitos ottaa osaa valtakunnan puolustamiseen ja se voidaan – asetuksella – puolustusvalmiuden niin vaatiessa kokonaan tai osaksi liittää puolustusvoimiin.

– Rajavartiolaitoksen päätehtävään, valtakunnan rajojen vartiointiin ja valvontaan, maanpuolustustehtävä sopii luonnollisesti hyvin. On selvää, että laitos, joka on valmiina kaikilla rajoillamme, aloittaa maan puolustamisen rajaviivasta alkaen. Kukaan muu ei voi sitä nopeammin tehdä.

– Jokapäiväinen rajan vartiointiin kuuluva valvontatehtävä raja-alueella on samalla myös maanpuolustustehtävä; Kun valvotaan rajatapahtumien ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi, samalla valvotaan myös maanpuolustuksellisessa valvonnan tarkoituksessa.

– Se, että rajavartiolaitos kou-

luttaa pääosin omat reservinsä, sekä varusmiespalveluksen että kertausharjoitusten osalta, siltä varalta, että vartiostoja on joskus vahvennettava, on luonnollista; Kun on itse omansa kouluttanut, tietää ja tuntee kouluttamansa väen.

– Se, että rajavartiolaitoksen sisäinen järjestys on sotilaallinen, sopii hyvin siihen, mitä edellä kerroin maanpuolustus-tehtävistämme. Sotilaskoulutuksemme sopii sotilaallinen järjestys – tietysti.

– Sotilaallinen järjestys ei kuitenkaan kuulu rajavartiolaitokseen pelkästään sen maanpuolustustehtävän vuoksi. Sotilaallinen järjestys kuuluu rajavartiolaitokseen – minun mielestäni ehdottomasti – jotta rajojen vartiointi ja kaikki rajavartiolaitokselle määrätty, valtakunnan turvallisuuteen kuuluvat tehtävät tulisivat varmasti, luotettavasti, nopeasti ja täsmällisesti hoidettua. Mikään muu järjestelmä ei takaa eikä mahdollista tätä.

Hyvät suhteet

Lopuksi keskustelu kääntyi rajavartiolaitoksen ja rajamies-



Meripelastushelikoptereiden hankinta on käynnissä. Neuvostoliitosta ostettuja Mi-8-helikoptereita on kaksi varusteltu Suomessa meripelastuskäyttöön ja kolmas on varusteltavana.

ten asemaan omissa ympäristönsään.

– Perinteisesti rajavartiolaitoksella ovat olleet ja ovat hyvät suhteet rajaseutujen ja rannikon väestöön ja virkakuntiin. Kaikki rajamiehet tietävät ja ovat käytännössä kokeneet, että tämä on välttämätön edellytys toiminnan onnistumiselle. Rajamiehet ovat aktiivisesti mukana

harrastuksissa, kunnallisessa toiminnassa ja kaikessa, mitä tapahtuu – he eivät ainoastaan osallistu rajaseudun elämään – he ovat itse osa rajaseutua. Siten myös rajavartiolaitos on osa suomalaista yhteiskuntaa.

Eteenpäin

Haastattelun päätteeksi raja-

vartiulaitoksen päällikkö totesi, että rajavartiolaitos tulee jatkaamaan eteenpäin työskennellen joka päivä maamme turvallisuuden hyväksi, pitäen itseään ajan tasalla, luottamuksen hengessä, hyvän henkilöstön ja uudistuvan kaluston voimin, sotilaallisen järjestelmän arvossa pitäen sekä, hyvät suhteet ympäristöön säilyttäen.

– VARTIOMIES PERUUTTAA
VAAN HÄLYTYKSEN
TUO EI OLE VIHOLLISEN
CHJUUSTUKI KOHTA VAAN
TERÄSBETONIN
RAKENNUSTYÖMÄÄ!

Rakennus- ja insinööri-toimisto
TERÄSBETONI OY
Opastinsilta 8 B, 00520 Helsinki 52

**Insinööri-toimisto
VEIKKO MALMI KY**
Hiihtomäentie 39 B 5
00800 HELSINKI 80
Puh. 90-782 191
SKOL RY:n jäsen

RAKENNUSINSINÖÖRITOIMISTO
KONTIO JA ANTTILA
Teiskontie 24 F
33540 Tampere 54
Puh. 931-611 820

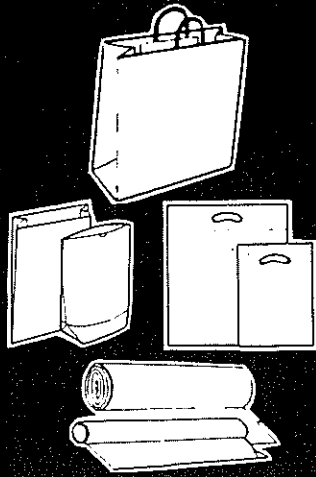
**INSINÖÖRITOIMISTO
TAUNO NISSINEN OY**
00440 HELSINKI 44
SENTNERIKUJA 3
PUHELIN 90-5625255
70460 KUOPIO 46
SAARIJARVENTIE 14
PUHELIN 971-126 311

**RAVINTOLA
KUNNALLISKLUBI**
● ILOISTA ILTAA ● Tampere Keskustori 5
KESKELLÄ KAUPUNKIA Puh. (931) 23950

– Sähkösuunnittelua –
**INSINÖÖRITOIMISTO
MAUNO AHONEN OY**
Konalantie 7 C 00370 Helsinki 37
Puh. 90-554 451

MYYMÄLÄPAKKAUKSIA MITTOJENNE MUKAAN

- Lahja- ja joulupaperit
- Muovikassit
- Paperikassit
- Lahjapussit
- Koristenauhat



LastiPaperi Oy

Uudenmaankatu 33, 00120 Helsinki 12
Puh. 604 052, 604 037

Valmetin Laivateollisuus Oy

Pansio
20100 Turku 10
Puh. 921-401444



HOTELLI

kantakievari

SODANKYLÄ ☎ 993-11926 telex 37269

- 53 korkeatasoista 2 hengen huonetta
- 400 ravintolapaikkaa
- Ainutlaatuinen Suomessa KULTAMIESKROUVI 110 paikkaa
- Erikokoisia kabinetteja
- 3 loistoluokan saunaa
- Uima-allas
- TANSSIRAVINTOLA 350 paikkaa
- Cocktail baari
- Pingis peli
- Biljardi
- Lasten leikkihuone
- Ampumarata
- Maailman pohjoisin ruletti

— Erittäin sopiva kokouspaikka —

Satama- ja merihinauksia

ALFONS HÅKANS

TURKU-ÅBO

MS KRAFT	4600 HP
MS HURTIG	2500 HP
MS FART	1300 HP
MS TRITON	1500 HP
MS JEPPE	250 HP

Sofiankatu 8 A 20140 TURKU 14
puh. 921-30 49 69

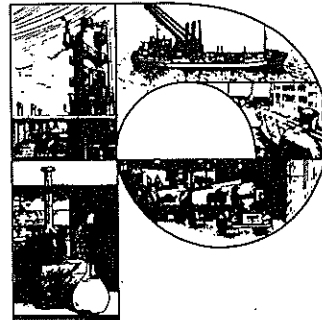


MUODIKKAIDEN KÄYTTÖASUJEN VALMISTAJA

MUOTI-HERRALA Oy
Vehmaa — Vinkkilä. Puh. 922-62 230

TEHTAAN MYYMÄLÄ
AVOINNA ARK. 8.00—16.00,
LA 9.00—13.00

MUOTI-HERRALA OY



Osaamisemme tärkeät tasot.

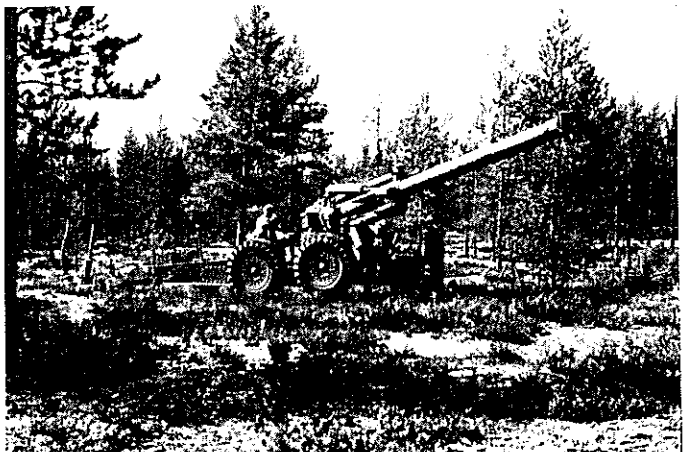
Vankka kokemus raaka-ainehankinnoissa ja prosessiteollisuudessa, tekninen tietämys, tiukka laadunvalvonta sekä oma kuljetuskalusto ovat häiriöttömien toimistemme takeena. Yrityskohtainen palvelu, joka ottaa huomioon kunkin asiakkaan toivomukset ja erikoistuotetarpeet, auttaa meitä kehittymään tulevaisuuden vaatimusten suuntaan.

prilha
Prilha Oy, PL 80, 49401 Hamina, puh. 952-44000,
telex 5425 prilha sf

UUSI
KOTIMAINEN KENTTÄTYKKI
155 K 83

Tampella

Aseosasto
PI 136
33101 Tampere 10





Lauri Kymäläinen

Tämänkertaisissa kysymyksissä pääesikunnan sosiaalitoimiston päällikkö everstiluutnantti Lauri Kymäläinen tarkastelee oman toimialueensa asioita. Kruunu tietysti edelleen jollain tapaa pitää huolen pojistaan, mutta työtä se vaatii ja pienetkin parannukset varusmiesten oloissa ovat tervetulleita. Kansalaisyhteiskunnan suoritus ei saisi kohtuuttomasti rasittaa miehiä.

1. Miten sosiaalialan tehtävien hoitaminen puolustusvoimissa on järjestetty?

Puolustusvoimissa sosiaaliala on osa henkilöstöhallintoa. Puolustusministeriössä tehtäviä on päätoimisesti hoidettu jo 35 vuotta. Pääesikuntaan perustettiin sosiaalitoimisto 10 vuotta sitten. Sittemmin organisaatiota on täydennetty sotilasläänien ja puolustushaarojen sosiaalipäällikköillä ja joukko-osastotason sosiaalikirjastoilla. Järjestelmään kuuluvat myös erilaiset varuskunnalliset toimikunnat. Lopuksi jokaisen esimiehen kuuluu huolehtia alaisensa hyvinvoinnista ja tarpeista.

2. Mihin sosiaalialan tehtävien hoitamisella pyritään, mikä on "pelin henki"?

Tavoitteena on toisaalta saattaa yhteiskunnan yleiset ja puolustusvoimien omat sosiaalipalvelut ja toiminnot henkilöstön käytettäväksi ja toisaalta kehittää henkilöstön toimeentuloon, hyvinvointiin ja viihtyvyyteen liittyviä palveluja ja suoritteita.

Tärkeänä pidetään palveluksen erikoisolosuhteiden huomiointamista ja palvelusmotivaation kehittämistä.

3. Palkatun henkilöstön ja varusmiesten tarpeet eroavat ilmeisesti toisistaan?

Palkatun henkilöstön palkkausta ja työoloja koskevat kysymykset kuuluvat virka- ja työehtosopimusten piiriin. Tämän ohella tulee kaikilla toimialoilla jatkuvasti kehittää palkatun henkilöstön sosiaaliseen ja taloudelliseen asemaan vaikuttavia asioita.

Varusmiehille asevelvollisuuden suoritus ei saa muodostua kohtuuttomaksi taloudelliseksi rasitukseksi. Tällöin tulee ottaa huomioon myös heidän huollettavien omaistensa ajankohtaiset tarpeet. Asevelvollisuuden suorittamista on tarkasteltava toimeentuloturvaan vaikuttavana tekijänä.

4. Kertausharjoituksiin kutsuttavien reserviläisten määrä on lisääntynyt. Tuntuuko tämä sosiaalialalla?

Jopa puolet kertausharjoituksesta lykkäystä anoneista saattaa perustella anomustaan sosiaalisilla ja taloudellisilla syillä. Näiden anojien määrää tulisi voida vähentää.

Käytännössä kertausharjoitukseen osallistuminen tulisi olla ensisijainen tilapäisen avun saamisen peruste. Tällaista apua on mm sijaisapu, lastenhoitopalvelut, kotipalvelut ja yrittäjien sijaisen palkkaus.

Kertausharjoitukseen osallistuva työtön ei nykyään joudu ns. karensiin eli työttömyyskorvauksen saaminen jatkuu välittömästi kertausharjoituksen jälkeen. Tämän tapaisia toimenpiteitä tarvittaisiin lisää kertausharjoitusjärjestelyjen helpottamiseksi.

5. Upseerikerho on monessa varuskunnassa vapaaajan tapaamis- ja juhlapaikka. Mitä uutta kuuluu "kerhorintamalle"?

Perinteisen kerhojärjestelmän säilyttäminen ja toimintaedellytysten kehittäminen on tarkoituksenmukaista. Varsinaisesta toiminnastahan huolehtivat kerhot itse.

Ajankohtaisesti voidaan tode-

ta kerhotilojen virka- ja koulutuskäytön lisääntyneen. Puolustusvoimien henkilöstöstä yli puolet on siviilihenkilöstöä – tämä tulisi kerhotoiminnassa ottaa huomioon. Nähtävissä on, että alkoholiinlänsäädännön kehittyminen tulee asettamaan myynti- ja tarjoilutoiminnalle uusia järjestely- ja koulutusvaatimuksia.

6. Pitääkö Kruunu huolen pojistaan eli mitä ovat varusmiesten sosiaalielämä tänään?

Varusmiehen ja hänen huollettavien omaistensa toimeentuloturva ja sosiaalietuja voidaan nykyisellään pitää tyydyttävänä.

Lokakuusta alkaen päiväraha 11,-/11.25 markkaa, ilmaisia lomamatkoja on 10 tai 13, sotilassivustamalan mukaan maksetaan mm huoltoeläkkeet, työhönpalautus on järjestetty, opintolainojen korot maksetaan palvelusaikana, työsuojelu koskee myös varusmiehiä, kotiuttamisraha maksetaan kaikille ja erilaiset varusmiesalennukset vähentävät rahantarvetta.

Omaisten toimeentulo on järjestetty sotilasavustuksena, josta voidaan tarvittaessa maksaa myös varusmiehen itsensä asunotokustannukset.

7. Miten varusmiesten asioita tullaan jatkossa kehittämään?

Tarpeellista olisi jatkossa huolehtia ainakin päiväraha- ja lomamatkatavoitteiden toteutumisesta eli niitä olisi lisättävä. Lisäksi pyritään sairaslomalle kotihoitoon määrätyn varusmiehen henkilökohtaisen toimeentulon järjestämiseen, maatalousyrittäjien sijaisapujärjestelyn kehittämiseen ja kotiuttamisrahan korottamiseen.

10 KYSYMYSTÄ

8. Mitä ovat varusmiestoi- mikunnat?

Varusmiestoi-
mikunnat ovat
varusmiesten osallistumisjärjes-
telmä. Toimikunta kuuluu jokai-
seen joukko-osastoon. Niiden
merkitys mitataan nimenomaan
oman joukko-osaston varusmies-
ten toimesta. Ulkoapäin toimin-
taa ei juuri voi motivoida.

Varusmiestoi-
mikunnat, jotka
työskentelevät pääosin vapaa-
aikana varusmiesten sosiaalisen
olojen, yhteenkuuluvuuden ja
viihtyvyyden kehittämiseksi tar-
vitsevat ja ansaitsevat toiminnal-
leen kaiken tuen.

9. Varusmiestoi- mikunnat ovat ilmeisesti kanava varusmiesmaailmaan. Mitkä asiat ovat päällim- mäisiä?

Sotilas on aina puhunut päivä-
rahasta ja lomista. Noin 1200
vuosittaisen aloitteen joukosta
voidaan lisäksi poimia esimer-
kiksi varusmiestoi-
mikuntajärjes-
telmän ja työmuotojen kehittä-
minen, matkakustannusten pie-
nentäminen, varusmiesajan hu-
mioinnonottaminen verotuksessa
sekä vuosiloma- ja eläkesään-
nöksissä, varustuksen kehittämi-
nen ja harrastusmahdollisuuksien
parantaminen.

10. Asioita siis riittää – riit- tävätkö rahat?

Kaikkien edun mukaista olisi,
että hyvät ehdotukset voitaisiin
toteuttaa heti tai ainakin pian.

Muutama luku voi valaista
erästä ongelmaa. Sotilasavustuk-
siin käytetään vuosittain noin 32
miljoonaa, vaatimattomaan ko-
tuttamisrahaan nykyisin tarvi-
taan runsaat 7 miljoonaa ja päi-
värahan korottaminen markalla
merkitsee niin 12 miljoonan lisä-
rahoitusta.

Usein uudistuksen aikaansaai-
minen voi vaatia myös lainsäädäntö- tai hallintopäätöksiä, jot-
ka eivät aina etene kovin nope-
asti.

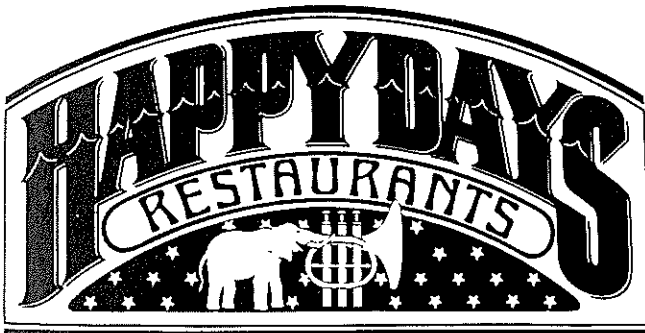


Pikkuravintola-Pitopalvelu
murkinanurkka
Iivisniemenkatu 2, 02260 ESPOO 26 Puh. 880 855

RAVINTOLA KUHANKEITTÄJÄ

Hyvä lounaspöytä ark. 11–14
Juvalla. Puh. 955-51 078

A-oikeudet tanssia torst.–sunn.



HAPPY DAYS. PARAS PAIKKA TAVATA.

Aivan Helsingin ydinkeskustassa. Hyvien parkkipaikkojen tuntu-
massa. Palveluksessasi on viisi ravintolaa:

Iltapalveluravintola Green Summerissa nautit makoisan ruuan
oluen tai viinin kera.

Cafe Royalin kevyen iltapalan kruunaat tietysti suussasulavalla
jäätelöherkulla. Italialaistyylisessä Trattoriassa viihdyt ystävine-
si. Vai nautitko Sitting Bullin tunnelmasta ja à la Carte-herkuista?

Neuvottelua yms. varten voit tilata erikokoisen kabinetin Banquet
Royalin tiloista, joita on 2–180 hengelle.

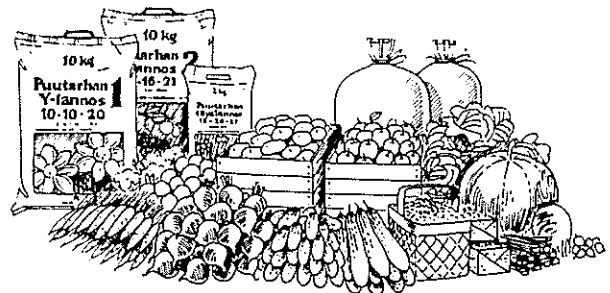
Tule tapaamaan ja tutkimaan paikat.

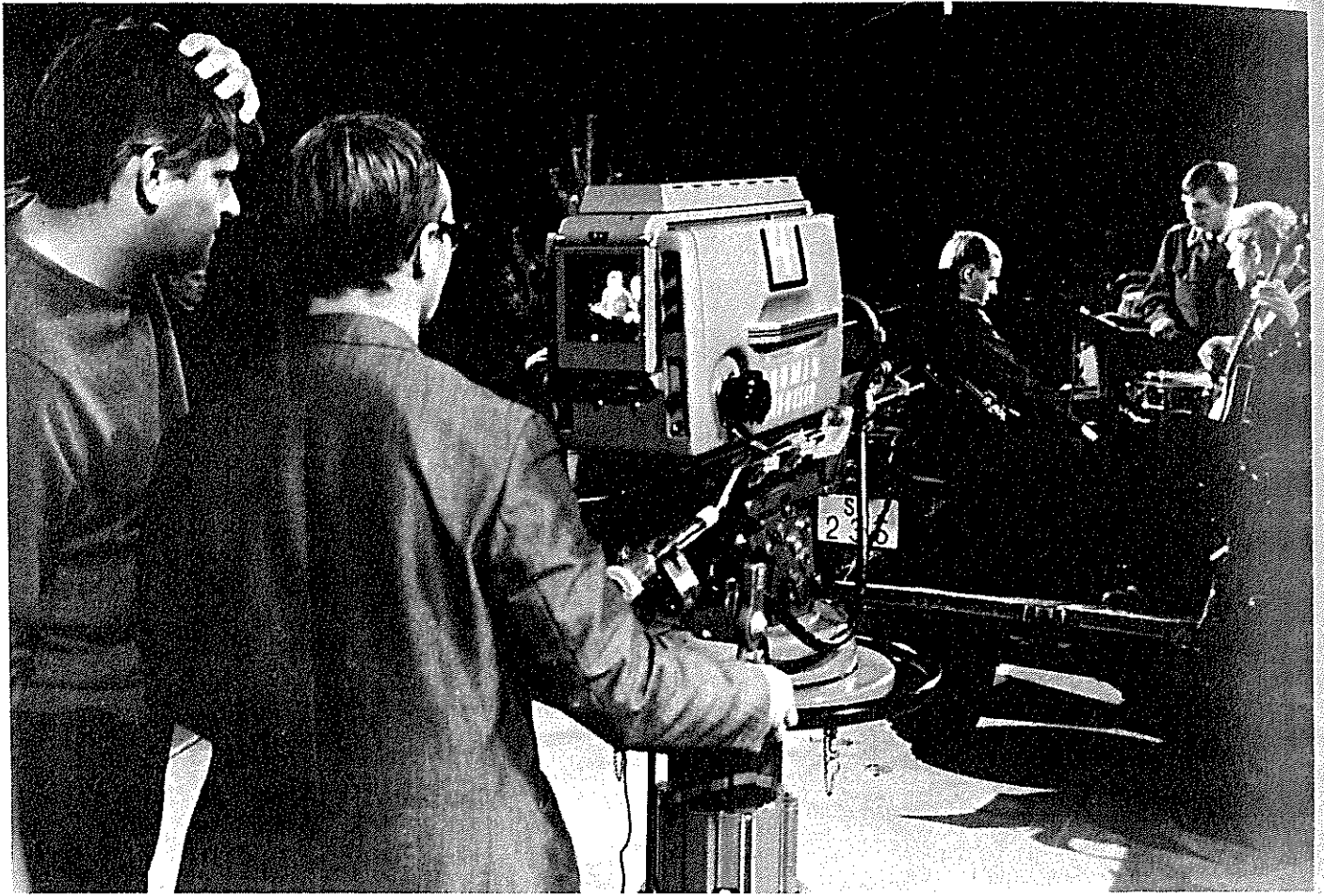
Pohjoisesplanadi 2, 00130 Helsinki 13, puh. 90-624 023

Maa tuottaa meille ravinnon



KEMIRA OY





SA-INT viihdeohjelmaa kuvataan Pasilassa v. 1968.

Television sotaelokuvista

TEKSTI:

Jouko Sorjanen



Jouko Sorjanen

Kirjoitin muutama vuosi sitten tähän samaiseen julkaisuun sotaelokuvista yleensä ja huomasin, että olen monet alan klassikot nähnyt vain televisiosityksinä. Sen jälkeenkin on sotaelokuvia tasaisesti tarjottu kaikkien meikälaisten televisio-kanavien ohjelmistossa – unohtamatta vain osassa Suur-Helsinkiä näkyvää HTV:oa.

Lisäksi on aivan parina viime vuonna kehittynyt myös Suomen mahtava uusi bisnes, jonka vaikutus elokuvien ja television katseluun on mullistava.

Tarkoitan tässä videonauhureiden yleistymisen kylkiäisenä mahtaviin mittoihin kasvanutta kasettikauppaa. Nyt voidaan varsin uusikin elokuva käydä vuokraamassa ja katsoa se kotona omassa olohuoneessa. Niin kuin elokuvateollisuudessa yleensäkin on myös kasettielokuvien joukossa sotaelokuvalla varsin näkyvä osuus.

Aivan ylimalkainen vilkaisu kasetteja vuokraavien liikkeiden näytehellyihin tuo silmiin useita kymmeniä sotaelokuvia.

Käsitän tämänkertaisen tehtä-

vääsattelun koskevan ensisijaisesti jo tehdessä valmiiksi televisiolle ajateltuja sotaelokuvia. Television estetiikka poikkeaa selvästi elokuvan estetiikasta. Kuvakoko on erilainen. Laajakankaalle alunperin rakennellut elokuvat eivät vaikuta koko teholtaan televisiossa. Television katselutilanne sitä paitsi vain harvoin on häiriötön. Tunnelmaan saattaa olla vaikeampaa päästä kuin elokuvateattereissa. Esimerkistä käy Sergei Bondartshukin ohjaama neuvostoliittolainen *Sota ja rauha*. Sen pilkun-

tarkkoihin laskelmiin perustuvat laajakankaalle rakennetut joukko- ja maisemakohtaukset eivät televisioesityksessä toimineet.

Viisaasti kyllä oli joitakin vuosia sitten nähty BBC:n versio samaisesta Tolstoin romaanista lähes kokonaan unohtanut suuret taistelut ja joukko-kohtaukset ja operoi niiden sijasta hyvin paljon vuoropuhelulla. Eri asia sitten on kokonaan, että BBC:n Sota ja rauha lie tämän maineikkaan yhtiön yksi täydellisimpiä möhläyksiä. Sarja teki karkeaa väkivaltaa Tolstoille mm. tyypittämällä henkilöt merkillisiksi irvikuviksi.

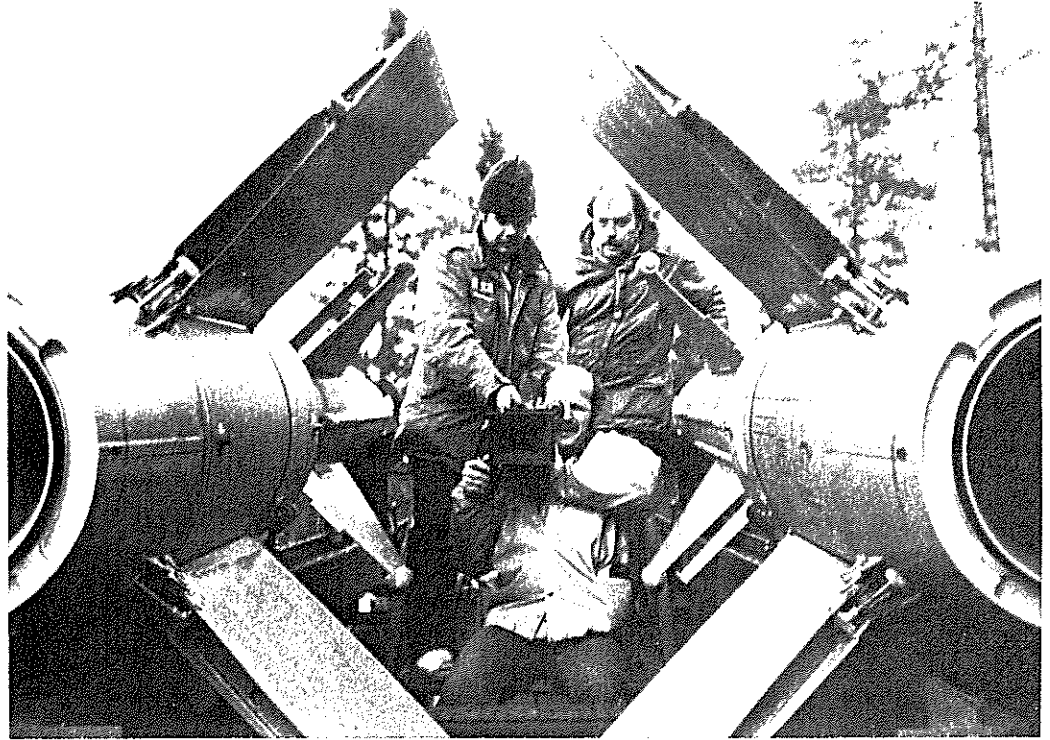
BBC toki on tuottanut televisiolle koko joukon sen maineikkaimpia ja laadukkaimpia sota-elokuvia. Niille on kauttaaltaan ollut ominaista selviin ja voimakkaisiin henkilökuviin pitäytyminen. Sotilaalliset operaatiot ja taistelut jäävät selvästi vähemmälle.

Noin kymmenen vuotta sitten BBC esitti sarjan *Colditz*, tarinan erikoisvarmasta vankilasta, jossa toisen maailmansodan aikana vangiksi saatuja liittoutuneiden upseereita pidettiin erikoisvartiinnissa. *Colditz* oli pätevä pienten ulkonaisten seikkojen varassa liikkuva psykologinen ihmiskeininen sarjaelokuva.

Colditzin tuottaja *Gerard Glaister* oli myös kauan jatkuneen ja suosituksen *Maanalaisen armeijan* taustatekijä. Maanalainen armeija kertoi Hollannin vastarintaliikkeestä, sen johdossa olevasta ravintolan isännästä lähipiireineen. Vahvasti dokumenttiväritteinen sarja muovautui ajan mittaan yksityisen inhimillisen tahdon ja uljuuden ylityslauluksi. Uutta tässä 70-luvun sarjassa oli eräiden saksalaisten varsin inhimillinen käyttäytyminen. Enää ei propagandasyistä tarvittu kaikkien vastustajien yksioikoista leimaamista ihmispedoiksi.

Kaupungin saksalaiskomendantti *Kessler* sai myöhemmin oman nimikkosarjansa, joka oli menneen aiheen väkisin lämmitetty jatko agenttityyliin järjestetystä natsijahdistasta.

Paraikaa odottelemme miten sarjan *Neljäs armeija* kommandoryhmä onnistuu tehtävässään Ranskassa natsien hallitsemassa bunkkerissa. – *Neljäs armeija* kertoo erikoisjoukon koulutuksesta Englannin maaseudulla siinä vaiheessa, kun Kolmas valta-



Elokuvan teko on pikkutarkkaa puuhaa. Sektor-filmin ryhmä tekemässä "Suomen ilmavoimat" elokuvaa.

kunta aavistelee luhistumisensa olevan lähellä. Neljäs armeija on etevä psykologinen teos, jossa valittu ihmisryhmän valtasuhteet ja inhimilliset tunnot esitellään osaavan englantilaisen televisioelokuvan parhaita perinteitä noudattaen. Tyypillistä juuri televisioelokuvalle on tähänastisista jännittävimmän sotilaallisen tapahtuman kuvaus: siinä puolalainen vapaaehtoinen upseeri, siviilissä nuorallatanssija, kuljettaa kommandojoukoille aseet ja räjähteet sähköaidan ja miinakentän yli vaijeria myöten kävelen.

Amerikkalainen television sota-elokuva on juuri nyt ajankohdainen, koska tätä kirjoittaessani on alkanut *Herman Woukin* romaaniin perustuva sarja *Sodan tuulet* sekä elokuvateattereihin on ilmestynyt Yhdysvalloissa sensaatiomaisen televisioesityksen saanut *Seuraava päivä*.

Sodan tuulet on televisiolle vartavasten rakennettu superkallosarja, jossa tietyn perheen kohtalot toisen maailmansodan pyörteisissä muodostavissa johtoaiheina. Television ilmaisukielelle

uskollisesti pääpaino on tähtinäyttelijöissä. *Ali MacGraw* ja *Robert Mitchum* ovat pitkäaikaisia vieraita kodeissamme.

Seuraava päivä on kuvaus aikamme painajaisesta. Jossakin Kansasissa räjähtää voimakas ydinlataus. Elokuva keskittyy räjähdysten jälkeiseen elämään. Amerikkalaisittain hieinan sentimentaalinen elokuva on parhaina hetkinään varsin tehokas. Olin Lontoossa elokuvan englantilaisen televisioensin illan aikoihin ja näin sen vastaanoton. Seuraava päivä esitettiin ennakolta koko parlamentille, esitystä seurasi perusteellinen keskustelu illan televisio-ohjelmassa ja aamulla seuraavan aamun *David Frost Show* käsitteli elokuvaa vielä omalla tavallaan.

Amerikkalaisen televisioelokuvan sota-aiheiden suursaavutuksiin kuuluu tietysti vielä *Holocaust – Polttouhrit*, *Juurien* ja mainitun Sodan tuulien veroinen kassamagneetti. Sen aihe oli niin kuin muistettaneen Kolmannen valtakunnan juutalaisvainot sekä juutalaisten kohtalot maailmansodan vaiheissa eri

puolella Eurooppaa.

Televisioelokuvat ovat valtaosaltaan syntyneet vasta 60-luvulla, jolloin television toiminta käynnistyi maailmanlaajuisesti. Siksi niiden sävy on oleellisesti toinen kuin sodan aikana tai heti sen jälkeen tehdyissä elokuvissa. Elokuva ei milloinkaan ole ajastaan, valmistajastaan tai yhteiskunnallisesta tilanteesta riippumaton.

On siis ymmärrettävää, että nykyinen elokuvatuotanto on sodanvastaista ja inhimillisiä arvoja painottavaa. – Perimmiltään elokuva on kuitenkin bisnes, jonka menestyäkseen on löydettävä yleisönsä.

Lisäksi aika muuttaa teoksen sävytystä. Eri sukupolvet arvioivat saman teoksen eri lailla. Väinö Linnan *Tuntematon sotilas* sekä pian romaanin ilmestymisen jälkeen siitä tehty *Edvin Laineen* ohjaama elokuva koettiin yleisesti 50-luvulla sotaa ja sotilaita aliarvioiviksi, halventaviksi. Nykyinen tietyn tahon kriittikki sen sijaan pitää molempia hienoja teoksia sotaa ihannoivina sankariepoksina.

Jalkaväessä suorittivat alikersantit sodan raskaimman työn. Kun Taipaleessa piti joukkojen lähteä etenemään vihollisen ankarassa tulessa ja heikon tulisuojan antavassa maastossa, todettiin, että jv-ryhmissä oli aina yksi mies, joka lähti, voitti pelkonsa. Tämä oli tavallisimmin alikersantti, ryhmänjohtaja, joka tunsu vastuunsa. Sodan pitkittyessä alikersantit saivat maine-kojensa takia ylennyksiä ja niin tuli kunniakaartiin muitakin aliupseeri-arvoja.

Mutta vähintään tasa-arvoisen työn tekivät reservin vänrikit, jopa niin, että kun ryhmät ja ryhmänjohtajat eivät pystyneet lähtemään liikkeelle, joukkueenjohtajat lähtivät ensimmäisinä. Niinpä heidän tappiolukunsa olikin varsin suuri. Ikäluokista 1915—1919 kaatui joukkueenjohtajista noin puolet. Näin Suomen armeijassa.

Saksalaisten taistelutapa oli toisenlainen. Jos kersantti oli joukkueenjohtaja, hän asemassadassa johti taistelua tavallisimmin korsusta, upseereista puhumattakaan.

Mutta kun siirrytään ilmavoimiin, muuttuvat suhteet täydellisesti. Suomen ilmavoimia ei voi verrata Saksan ilmavoimiin. Luftwaffeen, missään suhteessa. Vähiten koneiden lukumääriä. Luftwaffe lähti hyökkäämään Neuvostoliittoon voiman tunnossaanko 600 koneen voimalla, ja yllätyksen ansiosta sai murskavoiton. Mutta Neuvostoliitto vastasi yllättäen. Kolmivuorotyötä ja 7-päiväisiä viikkoja teetäten sille valmistui vuoden 1941 aikana 7 500 konetta. Saksa pystyi vain 2 292:teen. Marraskuuhun 1942 mennessä Nl:n konekanta käsitti 97.000 konetta. Lisäksi tuli liittoutuneiden lahja, 14.700 konetta, pääasiassa hävittäjiä. Saksakin ylsi 1944 ennätykseensä, 44.738 koneeseen.

Sodan loppuaikoina hävittäjäkenraali; Adolf Galland kävi monelta kertaa riitaa Hitlerin kanssa vaatiesaan lisää hävittäjiä pommareiden kustannuksella. Hitler taas luotti pommareihin. Sodan viimeisinä kuukausina virtasi kokoamishalleista tuhansia pommittajia, jotka sitten "ruostuivat" polttoaineen puutteessa metsiköiden suojassa. Saksan lentokoneiteollisuuden käsittämätön ihme oli, miten saatettiin tyystin pommitetussa maassa valmistaa tuhansissa pikupajoissa viimeisteltyjä lento-

Majurien sota

EERO KIVIRANTA



Suomalainen hävittäjä-ässä Eino Ilmari Juutilainen, 94 pudotusta.

koneen osia ja kuljettaa ne nopeasti kokoamishalleihin. Suomen jatkosodan ratkaisevalla rintamalla, Karjalan kannaksella taisteli kesällä 1944 noin 50 taisteluelpoista hävittäjää. Messerschmittiä, tosin jo vanhuksia Neuvostoliiton hävittäjien rinnalla, sekä syöksypommittajaa, Puna-armeijan 750—1500 konetta vastaan.

Vastaavasti lentävän henkilökunnan määrissä oli valtava ero. Eikä vähiten ikärakenteessa. Niinpä toisen maailmansodan alkuaikoina Luftwaffen kuuluisin ässä oli luutnantti. Sittemmin eversti Werner Mölders, joka ensimmäisenä saavutti silloin legendaarisen 100. ilmavoiton. Hän sai silloin ensimmäisenä sotilaana briljantit tammienlehvään ja kenraalimajurin arvon 28 vuotiaana.

Kun Luftwalfessa lensivät ilmatäiteluihin lentueita ja laivueita johtaan majurit, everstiluutnantit ja everstit, meillä riitti vain muutamia majureita taiste-

lujen johtajiksi ilmassa. Näitä olivat kaatunut Mannerheimristin ritari majuri A.A.T.Maunula ja myös M—ritari, 55 koneen pudottaja majuri Eino Luukkainen, esimerkillinen taistelunjohtaja ja loppuun asti. Kapteeni Jorma Karhunen sai sodan alussa M—ristin 31 pudotuksella, mutta kun hänet korotettiin majuriksi ja laivueen komentajaksi hän lopetti oitis lentämissen. Todettakoon, että sodan loppuaikoina Mannerheimristit olivat niin tiukassa, etteivät reserviläiset ltn Kyösti Karhila 33 ja ltn Olli Puro 39 pudotuksellaan saaneet ristiä.

Luftwaffen mittavimmat, taivimmat hävittäjälentäjät, määrältään 14, jotka olivat pudottaneet 352:sta koneesta (maj. Erich Hartman) 203:een koneeseen (kapt. Hans Lipfert, suurimman osan yöhävittäjänä), jakaantuivat seuraavasti: majureita 8 ev.ltn, ja yliltä 2, everstejä ja kapteeneja 1. "Klubi 300":n pilotit olivat majureita, Hart-

man ja Gerhard Barkhorn (301). Jos taas ryhmitellään niiden Luftwaffen hävittäjäpilottien sotilasarvot, jotka ylsivät 100 pudotukseen, niin tilastoa johtavat majurit (26), toisena ovat kapteenit (23), sitten yliluutnantit (20), everstit (15), luutnantit (14) sekä yliväapelit (2). (Ansoituneet väapelit kohosivat usein upseeriarvoihin.) Otetaan otos mistä tahansa tilastosta, hyvin usein sitä johtavat majurit. Niinpä maj. Emil Lang pudotti yhtenä päivänä eniten koneita, 18 (itärintamalla). Toisella tilalla oli kapt. Hans Joachim Marseille, joka 1.9.42 Afrikassa pudotti 30:stä englantilaisesta saattohävittäjästä 18 minuutissa kahdessa vaiheessa 14. Sitten hän lähti uudelleen taivaalle ja viidessä minuutissa pudotti jälleen kolme konetta. Jos hän ei olisi laskuvarjohypyssä koneviaan takia kuollut, hän olisi ollut 22-vuotias majuri. Afrikassa oli Luftwaffen ja liittoutuneiden lentokoneiden suhde 1:20. Maj. Erich Rudorffer pudotti yhdellä lennolla eniten, 13, kaikkiaan 222. Maj. Heinz Schnauffer pudotti eniten, 121, nelimoottorisia liittoutuneiden koneita yöhävittäjällään. Urhoollisuusmitaleita sai vain kaksi pilottia, Hartman ja "miltei majuri" Marseille. Parhaaksi ampujaksi on arvostettu majuri Günther Ralla ja rohkeimmaksi hävittäjästä Hartman.

Toki majurin rintaman pystyi rikkomaan mm. eversti Hans-Ulrich Rudel, joka johti Stuka—laivuetta ja sen kärjessä suoritti 2530 sotalentoa. Siinä sivussa kirjasi 11 pudotusta. Hän sai ainoana lentäjänä toiseksi korkeimman kunniamerkin rautaristin ritariaristin kultaisen tammienlehvän, jalokivien ja miekkokojen kera. Kaikkein korkeimman, Rautaristin suurristin sai Herman Göring. Kolmanneksi korkeimman kunniamerkin sai 12 ässää. Kenrln Adolf Galland ennätti saada neljät briljantit merkkiinsä Göringin ja Hitlerin kilvoitellessa Gallandin "suosioista" ja epäillessä toistensa briljantteja jäljennöksiksi.

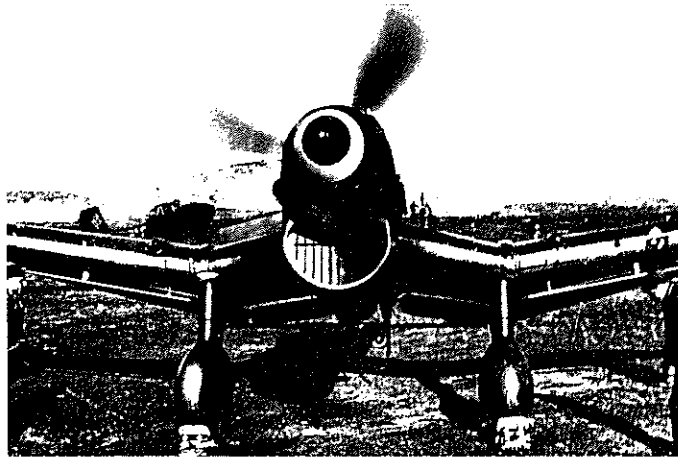
Majurien prosentuaalisesti eturivin saavutukset syntyivät saksalaisen taktiikan takia. Ken omai synnynnäisen kaukoon ja hyvän ampumataidon, hyökkäsi ensimmäisenä ja muut suojasivat. Näin kertyi pudotuksia ja niiden myötä ylennyksiä. Tämä taktiikka selventää kapt.

Marseillen saavutukset Afrikassa. Osaksi Suomalaisista hävittäjälentäjistä mm. M-ritarit ltn Juutilainen, ltn Tuominen, ltn Nissinen ja kapt. Wind näkivät lähestyvän viholliskoneen, pisteen, minuuttia paria aikaisemmin kuin muut hävittäjälentäjät. Juutilainen oli lisäksi mestariampuja. Suomalaiset hävittäjälentäjät opettivat tulokkaita heittä ilmataisteluissa suojaten. Eriytyisen aulis ja siksi tulokkaiden arvostama oli lntm Illu Juutilainen. Hän selosti vapaa—aikoinakin kokemuksensa aloittelijoille. Ja olosuhteiden pakostakin suomalaiset olivat yksittäistaistelijoita. Mainittu Illu Juutilainen lensi usein yksin Itä—Karjalan korpien yllä, jolloin toinen pudotuksen tarkistaja harvoin osui lähistölle. Samoin tekivät kapt. Olli Puhakka ja ltn. Oiva Tuominen.

”Demokratian” huipentumaa toteutti res.kapt. Paavo Kahla, jolla on Juutilaisen tavoin ”maailman ennätys” nimissään. Hän toinen Mannerheim ristin ritari —tiedustelija toi Fokkerin kotikentälle hivuttauduttuaan yli kuومان 400 kilometrin vauhdissa luodin sydämeensä saaneen ohjaajan syliin.

Puna-armeijan parhaat hävittäjä—ässät pääsivät vaalimattomiin saavutuksiin: Ivan Koschedub 62 ja Aleksander Pokryschkin 59 koneen pudotuksiin (kaksi naisluutnanttia 11 ja 13 pudotukseen.) Amerikan paras ylsi 40, Englannin 38 ja Ranskan 33 pudotukseen. Mainittakoon, että liittoutuneiden ilmavoimat siirsivät varsin nopeasti kokemusta saaneet lentäjät esikuntaan. Samoin tehtiin sodan alussa Luftwaffesakin. Mölders siirrettiin hävittäjäkenraalina esikuntaan. Saman ”tuomion” sai Möldersin seuraaja kenrnmaj. Adolf Galland, mutta hän purnasi jatkuvasti siirtoaan ja vieraili yhtenäin rykmentissään. Galland, joka sodan alussa johti yliluutnanttina lentuetta, ja lisäksi ilmavoittojaan sodan loppuviikkoina kenraaliluutnanttina suihkumoottorilentuetta (osastoa). Siinä lensi everstiluutnantteja, majureita ja monia pitkän sodan ajan elävinä säilyneitä ässä. Saksan sodankäynnin tragediä pienoiskoossa!

Ja vielä: Saksalaiset ässät tekivät myös suhteessa pudotuksiinsa putoamisennätyksiä. Muuan majuri putosi 17 kertaa loukkaantumatta. Mölders putosi



Saksalainen Stuka-syöksypommittaja tunturimaisemassa.



Lentomestari M. Perälän ohjaama Junkers-kone sai pahoja osumia 13.6. 44 Kivennavalle suunnatulla pommituslennolla. Siitä huolimatta lentomestari toi koneensa takaisin!

Ranskaan sodan alussa, mutta pääsi Ranskan puolustuksen luhistuttua luovutuksessa takaisin. Ässien ässä kapteeni, sittemmin majuri Erich Hartman putosi monia kertoja — yksin rohkean päänajotaktiikkansa seuraukse-

na — ja kerran vihollisen puolelle Itärintamalla. Hän ennätti olla sotavankina neljä vuorokautta. Siten hänen uskollinen mekaanikkonsa kävi hakemassa hänet pois. Sen sijaan suomalaisten hävittäjien ässien ässä lntm

Ilmari ”Illu” Juutilainen ei saanut koneeseensa eikä itseensä k e r t a a k a a n osumaa (Messe). Kerran it:n sirpale Kivennavan helvetin yläpuolella kesällä 1944 osui mersun öljysäiliöön ja pakotti Illun kääntymään kotikentälle. Osumitta säilyi kesäkuuhun 1944 asti toinenkin kaksinkertainen Mannerheim-ristin ritari kapt Hans Wind. Hän saavutti 75 pudotustaan nopeammin kuin Juutilainen 94. Wind aloitti uransa vasta Äänislinnan valtauksessa syksyllä 41. Hän haavoittui käsivarteen eikä enää päässyt mukaan loppukahinoihin.

Mutta välttämätön lisäys: hävittäjälentäjiemme saavutukset näkyivät, tiedustelulentäjät toimivat lähes konerähjissä vihollishävittäjien armoilla. Suurimmat tappiot, luonnollisesti, kokivat pommituslentäjät niin meillä kuin Euroopan ilmatilassa. Taidosta riippumatta.

Mistä sitten johtui, että Suomessa niin kuin muuallakin hävittäjätilastoja johtivat kaaderiupseerit? Koulutuksessa oli sikäli eroa, että kadettiupseerit lensivät vuoden ilma RUK:ssa ja toisen vuoden KADK:ssa, aliupeeriohjaajat vain vuoden. Lntm Juutilainen on todennut, että Brewster— ja Messerschmitt—laivueiden lentäjät — joilla myös oli ilmavoimien parhaat koneet — saivat päteväen sotakoulutuksen välirauhan aikana majuri Eka Magnussonin johdolla. Kokemuksen myötä lahjakkaiden aliupeerien kyvyt pääsivät esiin niin meillä kuin Luftwaffessa, kohoamisen ollessa vallan nopeaa.

Lopuksi vertailu, joka tehnee kunniaa suomalaisille ilmataistelijoille. Saksan Luftwaffe pudotti toisen maailmansodan aikana 80.000 Puna-armeijan konetta. Niistä 24.000 tuli kolmen sadan parhaimman tilille. Määrä suurenee roimasti, kun lukuun lisätään Englannin ja Amerikan n. 40.000 sekä Ranskan sekä toissijaisten maiden kärsimät menetykset. ”Yksi pudotus lännessä vastasi kolmea idässä”. Idässä taistellut majuri Erich Hartman totesi sotavankikuulusteluissa. Suomen ilmavoimat pudottivat jatkosodassa 560 Puna-armeijan konetta. Omat tappiot olivat 132 ja vaurioituneita koneita 116. Ilmatorjunnan saavutus oli 1.107 konetta. Mainittakoon, että Puna-armeijan hyökkäyksen aikana kesällä 1944 yhdentoista

ensi vuorokauden aikana ilma-voimat pudottivat 415, it. 451, saksalaiset 136 ja muut 23 konetta, yhteensä 1.025.

Jos otetaan lukuun 18 parasta taistelijaamme (pudotukset 94 koneesta 20 koneeseen), niin näille kertyi 698 konetta. Sotilasarvot poikkesivat suuresti saksalaisista — kuten kansanarmeijalle sopiinkin: upseereita oli 9 (kaksi majuria), lentomestareita 4, vääpeleitä 4 ja ylikersantteja 1, näistä 4 reservin upseeria ja 4 aliupseeria. Viime mainituista vääpeli (res.) Nils Katajainen (35 pudotusta) oli Mannerheim-ristin ritari. Reservin lentäjät siis kunnostautuivat Ilma-voimissamme varsin hyvin, kun ottaa huomioon, että laivueessa heille riitti neljä konetta kahdeksaa miestä kohti. Silloin kun kaikki koneet olivat lentokun-



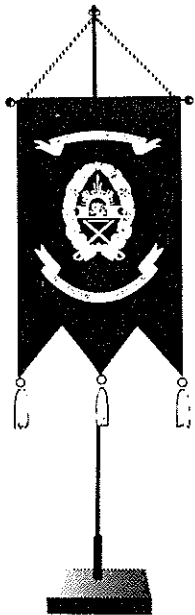
Hävittäjälentäjät ovat kautta aikain olleet sotalentäjistä näkyvimät; heidän pudotustilastonsa näkyvät lehtien palstoilla. Mutta haavoittuvin oli raskas, kevytaseinen pommikone, miehet sen lasikopissa kuin valmiina ketterien hävittäjien piikille otettavia. Niinpä pommitusten tappiot olivat sodissamme kaikkein suurimmat.

nossa.

Ettei totuus unohtuisi: eversti Herman Graf oli Luftwaffessa näkyvin esimerkki siitä, kuinka reservin lentäjä arvostettiin, kun kyvyt siihen yltivät. Sepänsälli Graf suoritti 1933 purjelentäjän tutkinnon ja 1936 lentolupakirjan moottorikoneisiin. Reservilentäjänä hänet 1939 kutsuttiin Luftwaffeeseen vääpeliksi. Vuoden 1941 lopussa hänellä ei ollut yhtään pudotusta, mutta sitten niitä tuli 14 kuukaudessa 172 ja hän oli vuoden kuluttua ensimmäinen hävittäjälentäjä, joka pääsi 200 pudotukseen. Kolmessa vuodessa hän yleni vääpelistä majuriksi, sitten everstiluutnantiksi ja 1945 everstiksi ja rykmentin komentajaksi. Graf lensi sodan loppuun asti ja päätyi 212 pudotukseen.

LIPPUTAITTO OY

Box 14, 33541 Tampere 54, vaihde 931 - 112 622



**Lahjapulman
ratkaisuksi -
Yhteishengen
symboliksi**

- standaarit
- pöytäliput
- kangasmerkit

Suunnittelu- ja ideointipalvelumme on käytettävissänne. Vankka ammattitaito on laadukkaan tuotteen takaajana.

OLEN ALUMIINIA.
MINUSSA SINAPPI PYSYY
TUOREENA JA SÄILYTTÄÄ
MAKUNSA.

SINAPPIA

ALUMIINITUUBIT VALMISTAA printal oy

Markkinointi: Elimäenkatu 20
00510 Helsinki 51. Puh. 90-750909

**HAMMASLABORATORIO
M. LAAKKONEN**

Siltakatu 14 A 1
80100 Joensuu 10
Puh. 973-22602

V A R A T T U

**Leipomo
J.W. Virtanen Oy**

Kasarnikatu 4 HELSINKI 14
Puh. 636854

Tervetuloa tutustumaan hyviin tuotteisiimme.

VIHTORI VILJANEN OY

LEIPOMO

Hämeenlinna, Ahokatu 26
Puh. 917-23263

PIROSEN LEIPOMO

Puh. 971-741212

PIKKU-PUOTI

Puh. 971-741312
71200 TUUSNIEMI



**Nykyaikainen
SUUR-LEIPOMO
Lapin Pakari Oy**

96320 ROVANIEMI 32
TEOLLISUUSTIE 11 Puh. 991-21951
PAKARISTA PARHAAT TUOTTEET



H. Väänänen Puh. 23 844

**Oy Kalamiehet Ab —
Kalatukkuhalli**

00500 Helsinki 50. Puh. 716 699

SANOMALEHTI

KALAJOKILAAKSO

84101 YLIVIESKA 10 PI 5 Puh. 983-20421

— ILMESTYY 5 KERTAA VIIKOSSA —

SUOMENMAA

Keskustapuolueen pää-äänenkannattaja
Helsinki

— päivän politiikan tietopaketti —

SUOMENSELÄN SANOMAT

maan suurin paikallislehti

Virtaintie 40
34800 Virrat

KOUVOLAN SANOMAT

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT

— Maakunnan ykköslehti —
Lahti

Painamisen laatua

Painoratas Oy
Suvilahdenkatu 6 C 00500 Hki 50 puh. 738755

SUOMEN LIKELOMAKE OY

ATK-lomakkeet ATK-taulukointilomakkeet
Settilomakkeet
Osoite: Koivupuistontie 32
01510 Vantaa 51 Puh. 90-821 166

PAIMION VESI JA LÄMPÖ

21530 Paimio
Puh. (921) 732 249

Oy Multor Ab

KIRJA JA OFFSETPAINO

Lönnrotinkatu 32 A, 00180 Helsinki 18, puh. 640654

PAKASTETEHDAS

Besta

Iso-Heikkiläntie 7 20200 Turku 20
Puh. 921-306 444

TEOLLISUUDELLE

TYÖSTÖ-, MUOVI-, KIRJAPAINO-,
PAPERINJALOSTUS- JA VOIMALAITOSKONEITA

TEOLLISUUSTEKNIikka OY
VENEENTEKIJÄNTIE 8 • 00210 HELSINKI 21
PUHELIN 692 3051 • TELEX 12-1714 MCHNS SF

SORAYHTIÖ VELJEKSET SJÖBLOM

- Soraa - Betonisoraa
- Muuraushiekkaa - Murskeet
- Multaa -

Toimitus myös lauantaisin ja iltaisin Sulan teollisuus-
alue 04300 Hyrylä. Puh. (90) 255944 - 255299

FINNBOARD

Eteläesplanadi 2, puh. vaihde 661 381
00100 HELSINKI 10



AKAVA

Erityiskoulutettujen
etujärjestö

Rautatörmäsenkatu 6
00520 Helsinki 52
puh. 90-141 822

Klippo-sarjassa on nyt 6 eri mallia, pyydä lisätietoja
tai tee tilaus Klippo-kauppiaaltsi.

Maahantuojat: **Sumeko Oy**

Nihtisillankuja 6 02630 Espoo 63
Puh. 90-520 033, telex 124512

TÖÖLÖN LÄMPÖ

Koroistentie 6 a H:ki 28
I-luokan urakoitsijaliike
Puh. 419 911 - 412 284 - 411 627
Päivystys puh. 332 251 - 326 155

Balamundi

Oy Suomen Balamundi Ab

Fredrikinkatu 38 A - 00100 Helsinki 10 - Puhelin 6944144

HÄMEEN VAKUUTUS

Raatihuoneenkatu 19 Hameenlinna, puh. 917-69 311

RAVINTOLA KALLION GRILLI

Puh. 714837
Toinen linja 19 00530 Helsinki 53

OLMARK OY

35320 Hirsilä
Puh. 935 - 1101

TAMGLASS

TAMPERE

Oy Business Services Ab

Kirkkopuistikko 29
65100 Vaasa 10
Puh. 961 - 117400

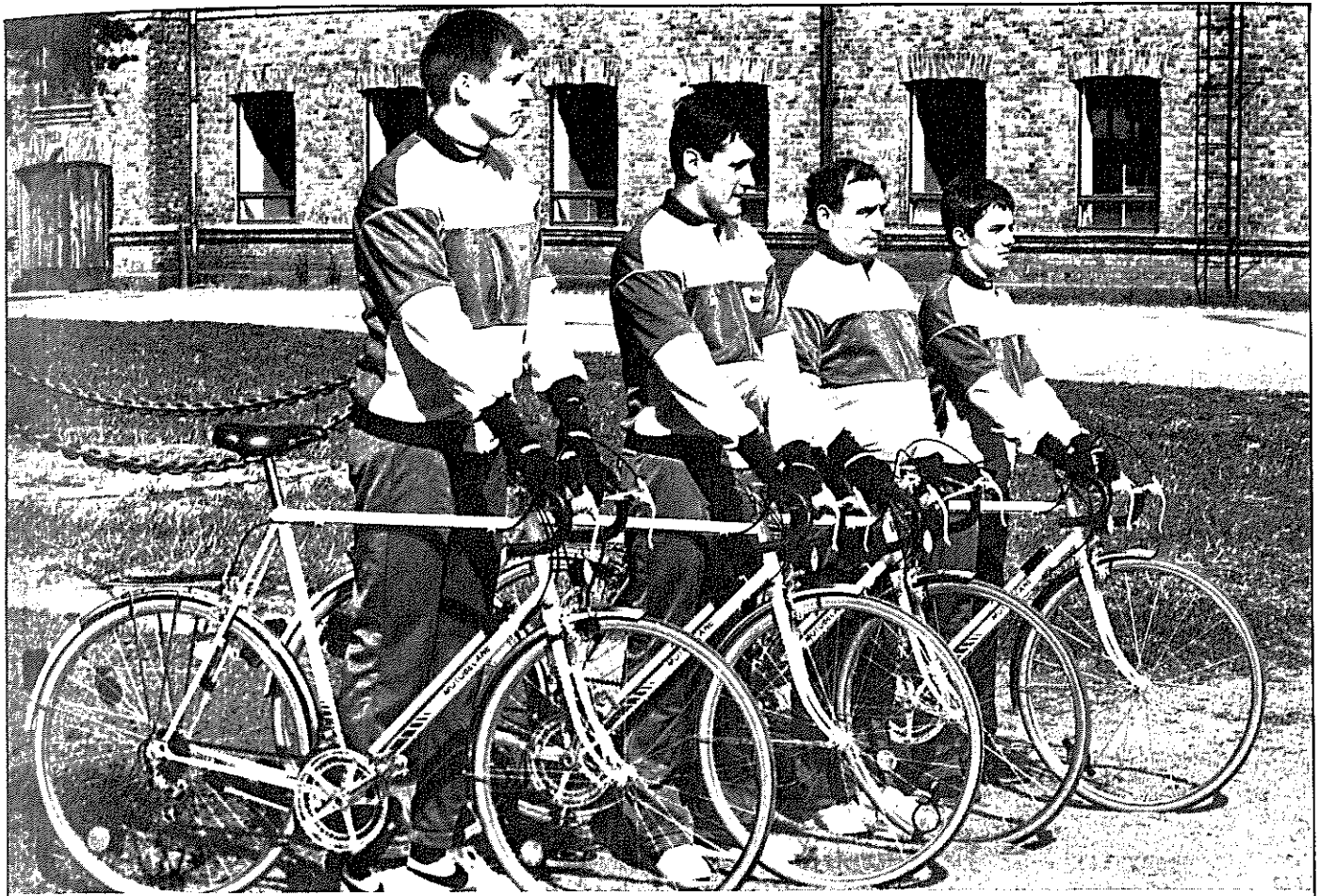
VELJEKSET - SINTONEN

21450 Tarvasjoki
Puh. 921 - 767 838



ARVELIN OY

Niemenkatu 77
15210 Lahti 21
Puh. 918 - 510 300



Sotilasurheilusta

Meklari

Jospa sanottaisiin muutama sana urheilusta. Onhan nyt olympiavuosi ja Sarajevon talviolympialaiset ovat juuri päättyneet. Tätä kirjoitettaessa tulokset eivät ole vielä tiedossa, mutta suomalaiset ilmeisesti menestyivät kohtuullisesti — olihan siellä aika monta sotavaltionkin edustajaa. Ainakin ampumahiihto näytti olleen puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen miehittämiä.

Ampumahiihto onkin sinänsä sotilashenkilöille soveltuva laji. Voidaanhan osa palveluksesta katsoa ainakin harrastelijatasolla harjoitukseksi. Ehkä siitä syntyy palvelusmotivaatiotakin!

Puolustusvoimat pitää monissa urheilulajeissa omat mestaruuskilpailunsa. Eniten kuitenkin arvostetaan ammuntaa, hiihtoa ja suunnistusta, eli juuri niitä lajeja, joita sotilaallisessa toiminnassa tarvitaan — ja näinhän pitääkin olla.

Mestaruuskilpailujen voittajajoukko-osastot ovat hyviä ja ke-

huttuja. Ja mikä kumma siinä on, että ne useinkin sattuvat aina yksien ja samojen joukkojen kohdalle? Tiedä häntä.

☆☆☆

Lutnantti ja kapteeni kohtasivat autoillaan kapealla, talvisella metsätiellä, jolla sivuuttaminen oli mahdotonta. Kapteeni kiersi sivuikkunan auki ja huusi kasvot punaisina:

— Minä en ainakaan peruuta minkään idiootin vuoksi!

Lutnantti nosti kätensä lippeen ja vastasi rauhallisesti:

— Mutta minäpä teen sen!

☆☆☆

Niin, miksihän samat joukko-osastot? Selitys ei liene mikään salaisuus: sotilaspiirit määräävät näihin samoihin joukko-osastoihin jo jollakin tavalla valmiit urheilijat. Onhan selvää, että hiihtäjää ei tehdä muutamassa kuuksaudessa sen enempää kuin suunnistajaakaan. Ampuja voidaan saada aikaan todellisesta lahjakkuudesta, mutta entisellä pohjalla on tässäkin huomattava

merkitys.

Oikeastaan ei olekaan hassumpi ajatus, että jo ennestään kovat naamat saavat samassa joukko-osastossa kilpailla keskenään, jolloin heillä on vastusta toisistaan.

☆☆☆

Päivystävä upseeri alokkaalle ruokalassa:

— Jos ette nyt suostu syömään silakkalaatikkoanne kokonaan, niin minun on pakko hakea rykmentin komentaja.

Alokas tuijottaa itsepäisesti eteensä ja tokaisee:

— Tuskinpa hänkään suostuu sitä syömään.

☆☆☆

Urheilijoiden sijoitusjärjestelmä joukko-osastoihin on periaatteessa hyvä. Erilaisten mestaruuskilpailujen pitäminen on ainakin yhtä hyvä ratkaisu. Mutta, mutta... Sitten lopputulos ei enää olekaan yhtä hyvä.

Puolustusvoimien yläpäässä arvostetaan aivan liikaa näitä kilpailuja niiden antamien pistei-

den valossa. Jos joukko-osasto voittaa vaikkapa jonkinlaisen "yleismestaruuden", niin ainakin yhtä suuri kunnia tulisi siitä antaa rekrytoinnin hoitaneelle sotilaspiirille. Ellei nyt suoraan ajateltaisi, että mestariksi tulisi julistaa juuri sotilaspiiri, ainakin varusmiehet ovat kotoisin sotilaspiirin alueelta.

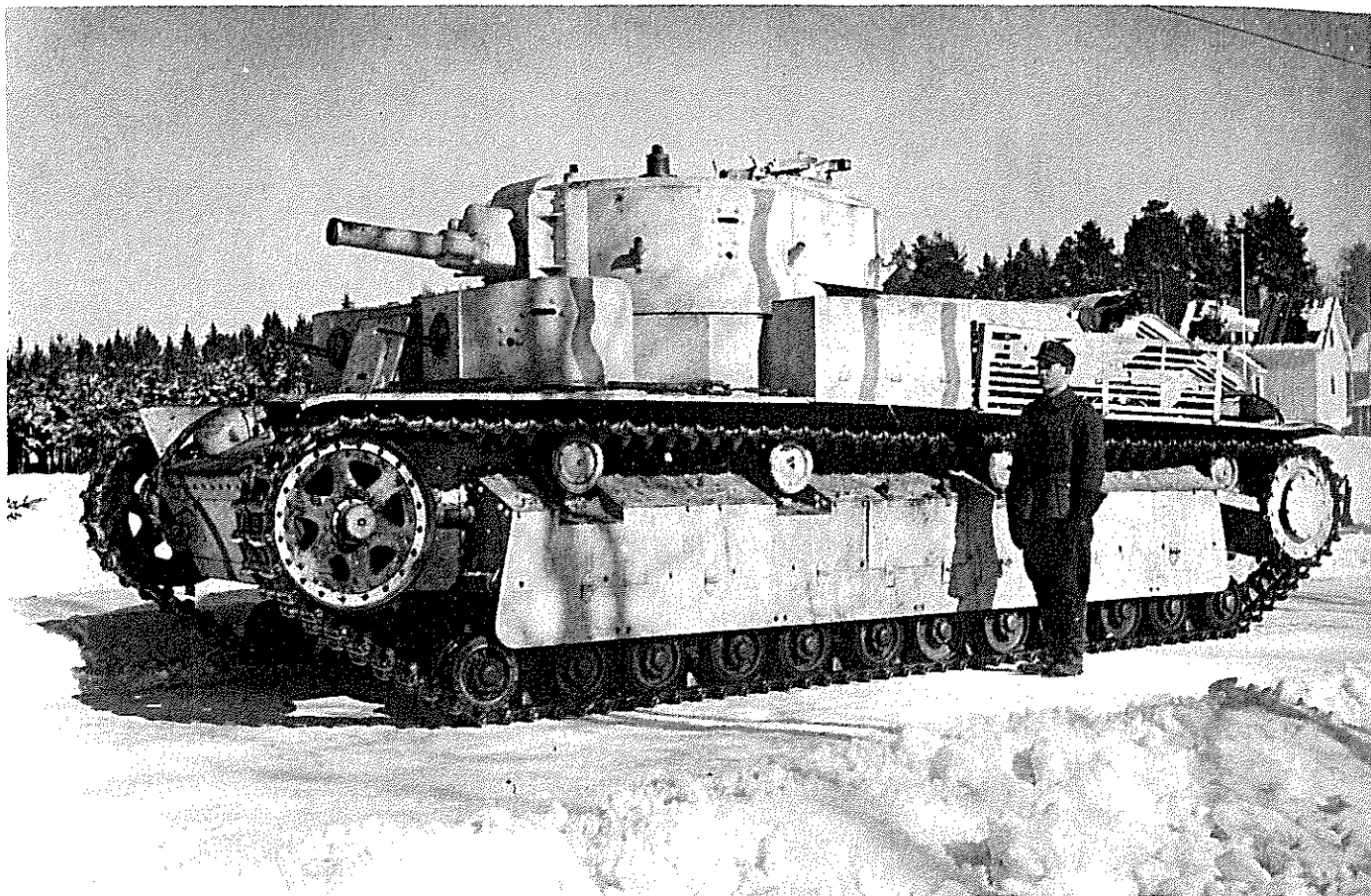
Ja kun jokin joukko-osasto on osoittanut leijonankyntensä — sotilaspiirien tuella — niin sinne myös kasautuu henkilökunnan osalta hyviä urheilijoita. Hyvät varusmiesurheilijat, ainakin sotilaallisten lajien osalta, tuppavaat jäämään juuri tähän joukkoon kantahenkilökunnaksi. Siis eräänlainen Murphyn laki.

☆☆☆

— Tohtorin mielestä ei siis ole tarpeen, että makaan vuoteessa muutaman päivän? nuori lutnantti kysyi.

— Ehdottomasti ei, mutta muutama yö ei olisi pahitteeksi!

☆☆☆



T-28 panssarivaunu talvisodan ajoilta. Tällaisen välineen ilmestyminen tottumattoman taistelijan eteen herätti varmasti kunnioitusta.

Miksi siperialaiset hyppäsivät kuolemaan

Yrjö Seppälä

Tuliko talvisodasta kokemuksia?

Tämän kysymyksen asettaminen jo osoittaa, että epäilen, saimmeko täällä Suomessa harjittuja kokemuksia vihollisen panssareista.

Nähtiinhän Talvisodassa hyökkäysvaunuja, paljonkin, mutta sittenkin ehkä eniten moiteissa pakkasen puremia. Kyllä hyökkäysvaunuja oli myös liikkeellä aukeamilla, mutta läpimurtoja muistan vain yhden omana kokemukseni. Olin sattumalta Kannaksen Armei-

jan Esikunnassa Imatralla, kun Summassa läpimurron suorittaneet panssarit pääsivät selustaan. Ehkä kymmenen tai parinkymmenen kilometrin päässä ne jäivät kiertelemään erästä kyläaukeaa. Ne kiertelivät ehkä lämpimikseen ja poistuivat seuraavana päivänä tulotietään. Entä vaikutus? Huolto kuolema jatkui hevosilla metsäteitä aukean ohi, ei ollut muuta kerrottavaa. Mutta Kannaksen Armeijan Esikunnassa elettiin tuomiopäivän tunnelmissa, vaikka naamoja yritettiinkin pitää huolettoman näköisinä.

Lieneepä päämajassakin tunnelmat olleen samanlaisia. Miten muuten olisi voitu hyväksyä Hanell'in kivipylväät Suomenlahdesta Petsamoon saakka välirauhan aikana. Hyväksyttiin, vaikka miehiä ja rahoja olisi toki tarvittu muuhunkin, tosi tärkeään.

Olisiko miettiminen auttanut? Tuskinpa, sillä eihän kukaan päättävissä virka—asemissa oleista upseereista ollut pistäytyntykään hyökkäysvaunun tornissa. Jotain tärkeää oli jäänyt heiltä kokematta.

Kapteeni Snellmanin sankarikuolema

Jatkosodassa tuli sitten kokemuksia panssariaseesta. Tuulosjoen läpimurron toisessa vaiheessa hyökkäysvaunumme yöryyttivät jokivarren pelloilla vihollisen asemia. Kapteeni Snellman kaatui siellä vaununsa tornissa. Hän oli noussut luukusta näkösalille ja yrittänyt huutamalla saada poteroissaan olevia vihollisia antautumaan. Hän sai osuman ja sankarikuoleman.

Oliko Kapteeni Snellman hu-

maani altruisti, jonka säälivä pakko ajoi panssarikuvun suojasta näkösalille? Mielestäni hänen täytyi tietää yrityksensä vaarallisuus. Jos hän täysin tajusi sen, niin olisi hänen luullut myös ymmärtävän, että hän toiminnallaan vaaransi tehtävänsä taistelussa upseerina ja johtajana. Mikä ajoi hänet tornista esille? Mikä ja miksi? Nämä kysymykset tulivat mieleeni vasta myöhemmin.

Kohtasimme siperialaiset panssarit

Samat kysymykset valtasivat minut myöhemmin syksyllä Syvärin voimalaitoksella. Saksalaisten pistäytyttyä Tihvinässä lähetettiin meiltäkin pitkäaikaisen jatkailun jälkeen Voimalaitokselta Sorrin pataljoona kohti Tihvinää. Niin, todellakin, yksi reserviläisistä koottu pataljoona lähetettiin tehtävään, joka onnistuessaan olisi ehkä ratkaissut toisen maailmansodan!

Kun oli aikansa jatkailtu, pataljoona viimein lähti ja kärjessä oli norsupyssy! Sehän oli isokaliiperinen ja pitkäpiippuinen sekä raskas tietysti kuin mikä. Raskaampi taisi kuitenkin olla niiden osa liikkeellä oltaessa: aina edessä, kärkiryhmässä odottaen pelottavan panssarin kohtaamista. En lainkaan ihmettele, sattuessani kerran erehdyksessä tulemaan kärkeä vastaan, että ampujan huulien välissä paperossin holkki vipatti melkoisesti.

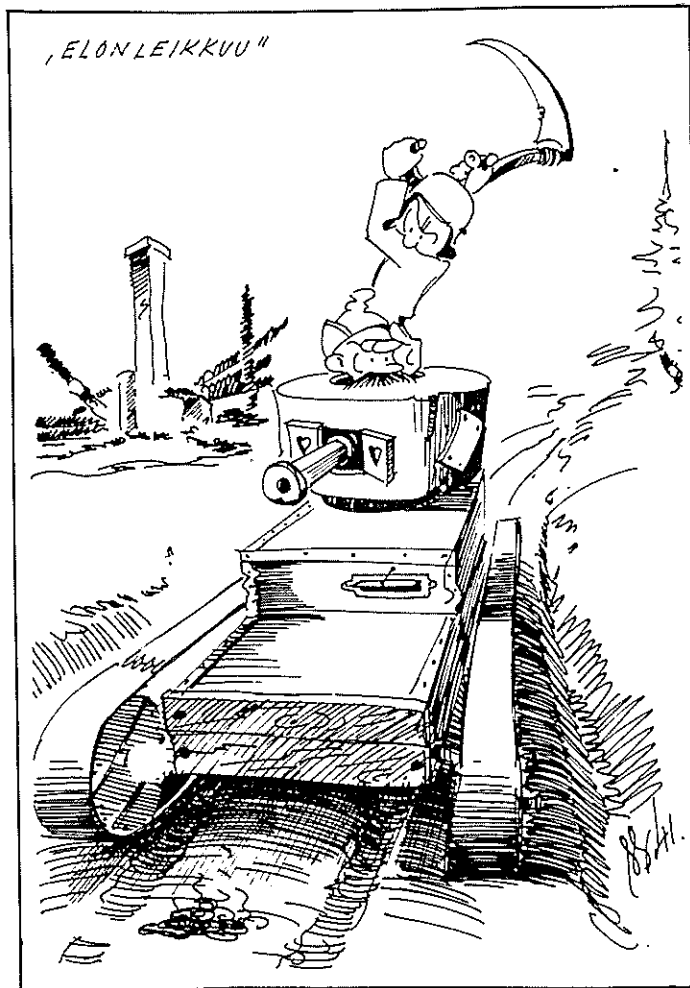
Sorrin pataljoona kohtasi jo muutaman kilometrin päässä siperialaisten divisioonan, joka oli tulossa vastaan. Kyllähän pataljoona oli tottunut metsätaisteluun mm. Korpiselän läpimurrossa, mutta niin oli tietysti tuo tuliterä siperialaisjoukkokin tottunut taigaan. Metsätaistelua ei kuitenkaan syntynyt, sillä vihollisella oli kärjessään panssareita. Ampuiko norsupyssy tai ei, sitä en tiedä, mutta pataljoonalle tuli tosi kiire takaisin.

Näin arvelen: panssareista oli pidetty siksi paljon puhetta, että nyt kun niitä ensi kerran nähtiin, ne olivat miehille teräshirviötä. Niitä pelättiin, vaikka ei tunnettu vastustajina. Asiassa taisi olla tietämisen pula.

Siperialaisten hyökkäys Voimalaitoksen puolitekoisia asemiamme vastaan alkoi seuraavana



Näistä kiviesteistä ei ollut panssarille muuta merkitystä kuin että "pohjasta tuli tukeva".



Jatkosodan aikana alettiin olla jo hieman ylimielisiäkin vihollispanssareita kohtaan, kuten tämä kesältä 1941 oleva lehdistössä kierrellyt pilapiirroskin osoittaa.

päivänä. Edessämme oli puolesta kilometristä kilometriin leveä aukea. Se oli kai peltoa, mutta mikäli muistan oikein, se vaikutti epätasaiselta, kuin äsken raivatulta. Ehkäpä juuri tästä johtuen siperialaisten panssarit pysyivät aukean vastakkaiselle reunalle liikehtien edestakaisin.

Seuraavana päivänä hyökkäys jatkui. Tällä kertaa hyökkäysvaunut tulivat jonona asemiamme kohti pitkän kärrytietä. Ne olivat T-34 panssareita.

Edellisen päivän panssareiden näkeminen ei nyt enää johtanut pakokauhun. Siihen taisi myös vaikuttaa takana oleva Syväri, mutta suomalainen tuntui melko nopeasti sopeutuvan mihin vain.

En muista, tuhottiinko eteneviä panssareita matkalla, mutta kärjessä oleva T-34 pääsi, oikeammin ajoi kymmenkunnan metrin päähän keskeneräisistä asemistamme ja — pysähtyi. Sen edessä oli muutaman metrin korkuinen loiva kumpu, jolla oli muutama kakkärä-mänty ja koivuvitikkoa. Eihän sen olisi luullut olevan pelottavaa. Siihen panssari kuitenkin pysähtyi. Miehet hyppäsivät tornista alas ja jo hypätessä heidän taisi käydä köpelösti. Hyppäsivät kuolemaan jalkaväen tulesaa.

Kun meikälainen panssari-mies parin päivän kuluttua kiipesi tähän T-34:ään ja käynnisti moottorin, niin se hyrähti heti. Vikoja ei ollut sisäpuolella eikä ulkona ja polttoainettaakin oli riittävästi. Siitä se ajettiin Voimalaitosjärven rantaan rykmentin komentopaikan eteen.

Kipusin kahdesti T-34:ään

Enpä malttanut olla menemättä T-34:n torniin. Hyvähän siellä oli istua paksun tykinputken vieressä. Panssarilasin takaa maasto näkyi selvänä, mutta kovin kapealti. Toisaalta herkästi kääntyvä torni tuntui poistavan tämän puutteen. Mahtavaa ja mielenkiintoista, totesin turistikäynnistäni.

Mutta miksi nuo siperialaiset olivat hypänneet pois tuosta jämerältä tuntuneesta taistelukooneesta? Ensi ihastuksen jälkeen tuo ajatus alkoi vaivata. Niinpä myöhemmin kiipesin uudelleen hyökkäysvaunun torniin. Tällä kertaa kuljettaja oli mukana. Moottori käynnistettiin ja lähdet-

tiin hitaasti liikkeelle. Maasto alkoi väristä tähytysaukossa, mutta kohta se suorastaan tanssi ylös ja alas — oli tultu hieman epätasaisempaan maastonkohtaan. Eihän koulutuksellakaan tuollaisissa olosuhteissa voi maalia huomata, ei ainakaan pientä. Ja miten voisi ampuakaan osuvasti, ellei nyt aivan juna tule vastaan!

Aloin nähdä panssarivaunussa muutakin kuin teknikkojen tekemän teräksisen tuhoaseen. Sillä oli toinenkin osapuoli: miehistö. Vasta teräksisen kulkuvälineen ja ajattelevan ihmisen yhteistoiminta loi tehokkuuden tai tehotuuden.

Tehottomuustekijöitä oli paljon, mutta silloin vielä en osannut liittää niihin psykologisia osatekijöitä. Tosin klaustrofobia käväisi mielestäni, mutta eivätköhän fobioita potevat karsiudu jo koulutuksessa. Siperialaisten hyppy kuolemaan jäi minulta selvittämättä ilman uusia kokemuksia.

Rajakonnun taistelu

Kirjoitettuani vetäytymiskäsken Syvärin rannan nauhapuolustuksesta, en enää käytännöllisesti katsoen ollut 5.D:n esikuntapäällikkö. Kenraali Tapola käytti minua kaikenlaisissa erikoistehtävissä. Niinpä Rajakonnussa jouduin johtamaan puolustusta, koska JR 2:n komentaja tarvitsi lepoa pitkäaikaisen valvomisen väsyttämänä. Rykmentin kaksi pataljoonaa oli puolustuksessa Rajakonnun harjanteella ja kolmas reservissä taaempaan. Tunsin rykmentin tehokkuuden läpikotaisin, sen sijaan lähellä Laatokan rantaa olevalla tiellä oli pataljoona, jota en tuntenut. Siksi menin autolla ensin sinne.

Ensi vaikutelmani oli, että pataljoona oli marssitauolla. Ei oltu tehty mitään puolustuksen tehostamiseksi. Mutta mitä olisi voitu tehdä? Maasto oli kovaa moreenia, niin kovaa, että kenttäläpiolla olisi ehkä saatu aikaan naarmuja pintaan. Siellä olisi tarvittu kunnan metsätyökaluja, kirveitä ja pokasahoja. Kun kyselin niitä pataljoonan komentajalta, hän sanoi, että kuormastossa niitä olisi, mutta sekin oli jossakin.

Kun illalla palasin Rajakonnun harjanteelle, olin nukahtanut autoon. Tietysti mukanani

ollut tykistökomentaja oli myös vähin äänin mennyt levolle. Kun sitten auringon noustua heräsin, olinkin yksin. Levottomana rantatien pataljoonasta läksin ilman seuralaista kävelmään harjanteen kärkeen tähyttämään rantatien suuntaan. Mitään taistelun ääniä ei ollut kuulunut.

Harjanteen kärjessä oli luonnon muodostama muutaman metrin levyinen terassi ja sillä asemassa piiskatykkikomppania. Liekö ollut tietämisen tai taitamisen puutetta, koska mitään suojavarustuksen tapaistakaan ei oltu tehty.

Aukean takana, ehkä kilometrin päässä oli aukko kohta metsässä, josta näkyi kappale tietä. Olin pudottaa silmät päästäni, sillä juuri silloin kulki tietä pitkin kallistuneita S—kirjaimia. ne olivat vihollisen jalkaväkeä kantamuksineen. Jalkojen liikettä en muista nähneeni, oli vain liikkuvia S—kirjaimia. Ja sitten porhalsi hyökkäysvaunuja, S—kirjaimia, kuorma—autoja, S—kirjaimia ja hyökkäysvaunuja.

Juuri tuolle aukkokohdalle olin käsenyt pääpuolustuslinjan. Rantapataljoona oli lähtenyt ikäänkuin sukkasillaan vetäytymään! Ei laukaustakaan ollut kuulunut. Nyt ei ollut enää kysymys mistään vihollisen taisteluosastosta. Näin, että oli tapahtunut läpimurto Laatokan rantatiellä. Tykkikomppanian päällikkö seisoi viereilläni. Hänelle tuli kiire antamaan tulikomentoja.

Tykkikomppanian ensimmäiset amukset lähtivät. Kaunis valojuova näkyi aukean yllä ja sitten se muuttui räjähdyspilveksi tai tupsahdukseksi aukean puolivälissä. Tuli mieleeni, että jos vihollinen havaitsee amunnan, niin pianhan metsänreunalepikosta pistäisi esiin tykinputkia. Komppania oli suojattomana pengermällä, joten sen kävisi äkkiä hullusti. Kielsin enemmän ampumisen. En kuitenkaan käsenyt asemanvaihtoa, sillä komppania oli alistettu majuri Väänäselle ja hän oli saamassa uuden tehtävän.

Suunnittelin vetäytymistä

Minulla oli ollut hyvää tuuria, kun olin lähtenyt levottomana tähyttämään rantatien suuntaan. Olisi saanut tuuri jatkua sillä, että lohkon tykistökomentaja olisi nyt ollut mukanani. Hänellä oli

si ollut käytettävänä kolme patteristoa. Sen ajan vaikeuksia oli, ettei hänellä ollut puhelinjohdinta viestiyhteyksiin, mutta radiopari oli toki ollut kunnossa vielä edellisenä päivänä. Olisi ollut komeaa kertoa, miten tykistöalueella torjuttiin vihollisen eteneminen!

Tykistökomppania jäi pengermälle, mutta tapasimme jälleen pian, ja silloin oli hyökkäysvaunujakin, jotta pääsen taas kirjoitukseni aiheeseen.

Kävellessäni kohti majuri Väänäsen komentopaikkaa päätin, että majuri Uusitalon pataljoona oli saatava heti reservistä katkaisemaan vihollisen rivistö kiertämällä Laatokan rannan aukeama. Majuri Simo pataljoonineen oli vedettävä metsään uudeksi reserviksi ja majuri Väänäsen pataljoona oli käskettävä metsän reunaan puolustukseen. Tämä oli taktinen päätös, sen täytyi olla vallassani. Tietysti olisin voinut keskustella puhelimitse majuri Väänäsen komento-paikalla JR 2:n komentajan kanssa, mutta tunsin miehen. Hän oli niitä "saappaat jalassa" kaatuvia, ei tuumaakaan maata viholliselle. Tietysti sellaisiakin komentajia tarvittiin ja lineaaritaktiikka niitä kasvatti, mutta nyt käsillä olevassa tilanteessa oli välttämätön tehtävä heti, jatkamatta.

Komentovaltani jäi lyhyeksi. Orientoin majuri Väänäsen tulevasta tehtävästään ja ehdin jo muutaman askeleen päähän matkalla majuri Uusitalon luo, kun Väänänen kutsui minut puhelimeen. JR 2:n komentopaikalta ilmoitettiin, että minut oli määrätty uuteen tehtävään johtamaan kahta pataljoonaa JR 2:sta vasemmalle. Heittäydyn autoon ja lähdin muutaman kilometrin päähän JR 2:n komento-paikalle.

Enkös arvannut

Tuskin olin päässyt sisään JR 2:n komentotelttaan, kun rykmentin komentaja jyrisi: "Mitä pirua te oikein ajattelette?" Enempää hän ei enättänyt sanoa, kun alkoi kuulua kiivas hyökkäysvaunujen tykkätuli. "Siinä on vastaus Teille", sainoin, mutta minua ei enää kuunneltu. Hetken komentaja istui jäykkänä, mutta sitten alkoi vimmattu touhu. Minua ei enää ilmeisesti tarvittu ja lähdin ulos. Ovella jo näin mäntyjen välis-

sä vilahtelevia hyökkäysvaunuja. Ne liikehtivät ampuen kiivaasti kohti Laatokan rantatietä. Olin jo lähdössä juoksemaan kohti autoani, kun mielestäni vilahti, jos nyt juoksen niin en itsekään usko panssariaseen huonoon soveltuvuuteen suomalaisessa maastossa, nimenomaan metsässä, vaikkapa tuo metsä olisikin harvakasvuista männikköä. Tietysti olin peloissani ja kyllä niskani nytkähteli, mutta siitä huolimatta yritin ylläpitää uskoani.

Silloin yllätyin. Tuo samainen tykkikomppania, jonka amunnan olin keskeyttänyt Rajakonnun harjanteen kärjessä, tuli vastaani tykit rintamassa edeten kohti hyökkäysvaunuja. Ehkä tykkikomppanian päällikkö oli ajatellut, että jos hän ei aiemmin saanut ampua, niin mennään sinne missä hyökkäysvaunut ovat. Ehkäpä tykkikomppania oli koko sodan ajan odottanut tällaista taistelutehtävää — ja siihen mennessä turhaan.

Tykkejään työntävien miesten ilmeet painuivat mieleeni lähtemättömästi. Ilmeet näkyivät nimenomaan silmistä. Tiukkaa terävyyttä, kovaa vaanimista. Sama ilme oli kaikilla! Itse asiassa ne olivat sanoin kuvaamattomat. Jokin Delacroix'n "Vapauden hengetär barrikaadeilla" ilmentää vain pateettista asenteellisuuutta. Niillä posliinikasvoisilla ilmeillä ei mennä kohti kuolemaa määrätietoisin fanaattisesti.

Kun tulin autolleni, näin tiellä melkein poikittain kenttätehtävien vetohevosen kaatuneena. Silloin tällöin se nosti päätään tienpinnasta. Jos pää olisi pysynyt pystyssä, auto olisi mahtunut ohittamaan, mutta eipä pysynyt. Kuljettajallani oli kiire päästä pois paukkeesta, joten hän ajoi ojan kautta esteen ohi. — Olipa hiukan aihetta korjata käsitystäni, että metsässä panssariase olisi aivan vaaraton.

Syvyyspsykologiaa

Syvyyspsykologisen tutkimuksen aloittaminen ja jatkaminen on tärkeä arvo sinänsä, mutta koulukunnat ja tuloksien repeleisuus antavat mahdollisuuden ulkopuolisenkin kainostelematta esittää mielipiteitä.

Aluksi hyvin lyhyt orientoiva selvitys aivotuominnasta. Sisäaivoja peittävät aivolohkot sisältä-



Panssarintorjuntatykki tehtävässään Kannaksella kesällä 1944.

vät kaiken sen, mikä tietoina tarvitaan sisäisesti kehon ylläpitämiseen toiminnassa. Lisäksi aivolohkoihin kerääntyvät kokemukset, tiedot, koulutus jne. sekä kyky yhdistellä kaikkia näitä ajatuksiksi ja tunteiksi. Sisäivoihin on geeneissä kirjoitettu kaikki se, mikä ihmisen elämän aktiiviseen ylläpitämiseen ja lajin jatkamiseen on kokemuspärisesti kerääntynyt aikakausien kuluessa.

Sisäivojen piilotajuisuus on mielestäni tutkimuksissa jäänyt selvästi jälkeen kaikesta muusta tietämisestä. On aivan kuin turvallisisissa tutkijankammioissa eläneet tiedemiehet olisivat päätyneet melkein päähän, että vain alitajunnan eroottisilla ilmiöillä on kyky tunkeutua aivolohkojen viileän ajattelun läpi ja voimistua vastustamattomaksi.

Näitä vastustamattomia alitajuisia voimia on paljon ja valittavasti monet maailmanparantajat nojautuvat tutkimuksissaan siihen, että ne olisivat tietämisen myötä ohjattavissa yksi-

lön toivomaan suuntaan. Näinhän ei kuitenkaan ole. Lienee ollut monelle melkoinen yllätys, että rauhanpropagandaa runsaasti saanut Englanti yht'äkkiä riehaantuu sotaisaksi kaukaisten Malvinas—saarten takia.

Syvyyspsykologian sovellutuksia

Joukkopsykoosi on aluetta.. josta tietomme ovat sangen vähäiset. Se kuuluu kuitenkin syvyyspsykologian piiriin ilmiönä. Mitä lieneekään tykkikomppanian päällikkö tai joku muu sanonut tai tehnyt, kun oli saanut koko komppanian samaan kuolemaan kaihtamattomaan hyökkäyksen, jota ilmensi tuo aikaisemmin kertomani tiukka vaaniva ilme. Ja se ilme oli kaikilla.

Miesten ilme oli alitajuinen. Elämän aktiivinen ylläpitäminen oli aikoinaan pakottanut esi—isämme keihäs kädessä käymään karhun kimppuun. Saalis oli saatava, se oli elämän ylläpi-

tämistä huolimatta vaarallista, joka johtui saaliin alitajuisesta tahdosta puolustaa elämäänsä. Tähän liittyy myös joukkopsykoosi. Lauman toiminnan täytyy olla yhden mukaista johtaakseen menestykseen.

Kuvatakseni hyökkäysvaunun miehistön henkistä tilaa on lähtökohtani ehkä heiveröinen. Piittaamatonta rohkeutta osoittaa mäkihyppääjämme Matti Nykänen hypätessään sumuun. Kun muut hyppääjät säännöllisesti saavat huonompia tuloksia kuin normaalioloissa, niin johtopäätöksenä on kai, että sumu vaikuttaa hyppeyryyteen. Epätasaisissa maastossa on näkökentän tärinä laskettavissa samanlaisiksi kuin mäkihyppääjälle sumu. Mutta miten kävisikään, jos Matti Nykänen ei varmasti tietäisi, mitä on sumun takana. Hyppy jäisi tekemättä.

Kun olen ottanut sumun vertailutekijäksi panssariaseelle, niin taistelussa panssariaseen miehistö ei todellakaan tiedä, mitä on "sumun takana". Met-

sätie on taisteluolosuhteissa kuin syvä rotko, jonka vaaroja ei edes pysty kuvittelemaan. Siinä on syy, miksi siperialaisen hyökkäysvaunun miehistö hypäsi vaunustaan, kun edessä oli metsikkö, vieläpä vähäinen. Sisäivojen geeniperinne tietää, että epätoivoisessa tilanteessa on paettava. Paon välttämättömyys puhkaisee aivolohkojen harkintaan pystyvät osat, alitajuinen tieto voittaa koulutus- ja kokemustiedot.

Tietysti armeijalla täytyy olla nykyaikaiset tunnusmerkit tehosta. Niihin kuuluu myös panssariase. Mutta sitten kun muoti-seikat on sysättävä syrjään, olisi hyvä olla panssariliivejä. Eihän niitä kaikille riitä eikä niitä voi aina pitää, joten räntimikkoja tarvitaan jossain edessä. Heillä voisi olla myös kirveitä ja sahoja, niitäkin tarvitaan, vaikkapa tekemään pöllejä liian tasaisille teille. Voisivat olla jopa syvyyspsykologinen este!

SINUNKIN VERESI
VOI PELASTAA
IHMISHENGEN

PIENELLÄ VAIVALLA
HYVÄ MIELI

SUOMEN
PUNAINEN RISTI
VERIPALVELU



John Nurminen Oy

Pasilankatu 2, 00240 Helsinki 24
puh. 15071

Palvelupisteet: Forssa, Hamina, Hanko, Helsinki-Lento, Hyvinkää, Jyväskylä, Kotka, Kouvolaa, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Loviisa, Mäntyluoto, Porvoo, Rauma, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vainikkala.

1904 – 1984

HEIMOLEHTI
KARJALA

– 80 VUOTTA –

Oksasenkatu 8
53100 LAPPEENRANTA 10
Puh. 953 - 11700



JUUPAJOEN OSUUSPANKKI

Korkeakoski puh. 935-81 311
Salokunta puh. 81 718



**KANKAANPÄÄN
OSUUSPANKKI**

Torikatu 9 38700 Kankaanpää
Puh. 930-23 420
Niinisalon konttori puh. 930-36 036



KEITELEEN OSUUSPANKKI

72600 Keitele
Puh. 978 - 52 151



**MUROLEEN
OSUUSPANKKI**

34410 Murole
Puh. 934-60 913



**NURMEKSEN
OSUUSPANKKI**

Porokylä – Nurmes
Puh. 976-20800



**PIIKKIÖN
OSUUSPANKKI**

21500 PIIKKIÖ
Puh. 921-725210 ja 726022
Johtaja suoraan puh. 921-725080



YPÄJÄN OSUUSPANKKI

32100 Ypäjä
Puh. 923-73 871

EFFOA
SUOMEN HÖYRYLAIVA OY

Liikkeenjohto ja Clausewitz

PER V. HEINRICHS

Tarkastelun lähtökohdaksi lainaan Clausewitzin näkemyksen. Hän toteaa, ettei sota kuulu tieteiden ja taiteiden alaan, vaan että se on osa ihmiskunnan sosiaalista elämää. ”Paremmiin mihinkään taiteeseen se on verrattavissa kauppaan, joka samoin on inhimillisten intressien ja toimintojen ristiriita ja lähempänä sitä on politiikka, jota puolestaan voi verrata kauppaan laajemmassa mittakaavassa”.

Tilanteihin ihmiskunnan sosiaalisessa käyttäytymisessä, joissa etujen ja toimintojen ristiriidat eivät ole ratkaistavissa politiikan avulla, ratkaisua haetaan ”muilla keinoin” eli aseellisen toimenpitein. Tällöin kansallisen olemassaolon usein ollessa kysymyksessä, pyrkivät osapuolet kaikkien käytettävissä olevien keinojen ja voimavarojensa äärimmäiseen tehokkuuteen. Ihmiskunnan historia on suurelta osin ristiriitojen ja sodan historia, jonka aikana sotilaalliset johtamisperiaatteet ovat hioutuneet vastaamaan sodan edustaman äärimmäisyystehtävän sisältämiä tilanteita.

Talouselämässä toimimme alati kovenevan kilpailun ja paineiden kentällä. Yhä kokonaisvaltaisemmin ja tehokkaimmin menetelmin meidän on turvattava etumme ja vaikutettava ristiriitatilanteissa. Mitä enemmän elinkeinoelämässä tilanne lähennee kriisiä, sitä enemmän se muistuttaa sodan olotilaa ja johtaminen saa enenevästi sotilaallisen johtamisen piirteitä. ”Mitään sotaa ei aloiteta tai ainakaan järjennukaisesti ei pitäisi aloittaa ilman, että ollaan selvil-

lä siitä, mitä sillä ja siinä tahdotaan saavuttaa”, sanoo Clausewitz.

Järjestelmällisen liikkeenjohtamisen edellyttämän päämäärän määrittelyn jälkeen seuraavan strategian valintaan kiinnitetään tänä päivänä suurta huomiota ja näin ollen paljon voimavaroja. Hyvä näin, koska strategialla tarkoitetaan kaikkien niiden toimenpiteiden kokonaisuutta, joihin johto ryhtyy toimimaan päämäärän saavuttamiseksi eli kaikkien käyttöön saatavien voimavarojen tehokkaaksi hyödyntämiseksi. Vaarana kuitenkin on, että strategian kanssa ponnisteleminen jättää opin ”sotavoimien käytöstä taistelussa” eli taktiikan vähälle huomiolle. Clausewitz toteaa, että ”sodankäynnissä ovat taktiset saavutukset ensisijaisia”. Me kaupan piirissä toimivat johtajat voimme rinnastaen todeta, että vähittäiskaupan toimipisteissämme niiden vaikutusalueella saavutettu taktillinen menestys on ensisijainen.

”Yksittäisten taistelujen” järjestämisen ja johtamisen eli taktillisten toimenpiteiden yhdistäminen eli strategian valinta palvelemaan päämäärää on tärkeää. Mutta ”sotapäällikön” eli toimitusjohtajan tulee alati huolehtia siitä, ettei hän menetä tuntumaa taktillisten tapahtumien kulkuun ja niihin johtajiin, jotka välittömästi yksittäisestä ”taistelusta” vastaavat. Lainaan jalkaväenkenraali A.E. Ehrnrooth’ia: ”Henkilökohtainen johtamistapa takaa menestyksen. Suomalaisen jalkaväikejohtajan paikka on joukkojen

mukana”. Rutiinit on toisin sanoen jätettävä esikunnalle. Menestyksellisen johtamisen tunnusmerkkejä ovat joukkojen päämäärätietoisuus ja johtajan tahdon näkyminen. Ne ilmenevät henkilökohtaisen johtamisen tuloksina.

Kosketus etulinjaan ja sormen pitäminen taktisten tapahtumien valtimolla turvaa sen, että johtaja ei etäänny menestyksen oleellisista alueista ja joudu teorian epärealismin alueelle päätöksenteossaan. Näin mahdollistuu Clausewitzin näkemys ”toimia mahdollisimman nopeasti ja keskitetysti sallimatta mitään keskeytystä ja kiertotietä ilman hyvin painavaa syytä”.

Johtaminen on päämäärän määrittelyä, voimavarojen luomista, valmentamista ja suuntaamista toimenpiteiden kautta päämäärän saavuttamiseksi. Mutta se on mitä suuremmassa määrin ihmisten käsittelyä. Meille liikkeenjohtajille sopii pysyvästi mieleeni jäänyt, aikanaan nuorelle sotilasjohtajalle osoitettu velvoitepari: ”Annetun tehtävän suorittaminen ja alaisista huolehtiminen”.

Koska kullakin kansakunnalla on omat ominaiset luonteenpiirteensä, on paikallaan, ainakin hakiemmalle ihmisten käsittelyn alueelta vastausta otsikkokysymykseen, kunnella nimenomaan suomalaista sotilasjohtajaa. Palaan uudelleen kenraali Ehrnrooth’in erääseen näkemykseen: ”Suomalainen joukko haluaa nähdä johtajansa, tietää, että hän on meidän luonamme eikä kaukana taistelujen tapahtumapaikasta” ja edelleen:

”Joukko ei hyväksy kaukana tapahtumapaikasta toimivaa miestä johtajakseen, ei hyväksy vain aivoilla toimivaa johtajaa, mutta on herkkä johtajaa kohtaan — joka voi olla vaativa, jopa kovakin kovissa paikoissa — kun huomaa, että johtajalla on sydän — lämmin ihmissydän — joka sykkii alaiensa hyväksi ja etsii heidän parastaan, mutta ei voi eikä saa olla pehmeä”.

Johtajalle on hyväksi, kun hän tutustuu johtamisen periaatteisiin ihmiskunnan sosiaalisen elämän eri asteisissa ilmenemismuodoissa aina rauhanajan politiikan alueelta sotatilan kriisitilanteeseen sekä pyrkii tutkimaan periaatteiden ja keinovalikoiman soveltuvuutta kohtamiinsa olosuhteisiin omalla alallaan. On mielestäni erehdys hylätä sotateorian ja sen soveltamisen käytännön kokemukset niiden karskin ulkomuodon vuoksi, kun niiden takana ovat ajatukset oikein oivallettuina ja sovellettuina ovat tuloksellisia.

Clausewitzin ajatukset sisältävät eräänä keskeisenä sanomana johtajan päättävyyden merkityksen toiminnan ylläpitävänä voimana. Se on sitäpaitsi välttämätön joukkojen hengen ja uskon ylläpitäjä.

Nykyajan liikkeenjohtaminen on niin vaativaa ja monasti kriisitilannettakin muistuttavaa, että kokemuspohjaisiin tilanteen hallinnan keinoihin päämäärän saavuttamiseksi myös tehokkuudesta tunnettujen sotilasorganisaatioiden toiminnassa on meidän aihetta harkitusti perehtyä ja viisaasti soveltaa.

**OSUUSKUNTA
RANNIKON MAITO**

Meijerikatu 1 – 92100 Raahе
Puh. 982-38193

PUUKON

LAATU
JA PERINNE

**Iisakki
Järvenpää oy**
62210 KAUHAVA KK
PUH/TEL 964-340135

JW Suominen oy

Nakkila, ☎ 939-72400 ☎ 26178 jws sf



SUOMALAISTA LAATUTYÖTÄ
Valmistamme lumenraivauskalustoa autoihin ja
traktoreihin. Rakennusten julkisivujen huoltohissit.



vikmet oy

00560 Helsinki 55, Hernepellonkuja 4, ☎ 90-799200

Pilkaterä

**PUREE
PAREMMIN**

47400 KAUSALA puh. 951-61 244, 61 784

**Helsingin Lääkärikeskus
ja Laboratoriot**

Mannerheimintie 12 A-B III kerros
HELSINKI
Puh. 90-646411

 **KESKINÄINEN ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ
kalervo**

Lapinlahdenkatu 1 b, 00180 Helsinki 18/01, puh. 90/69521

LEVYTUKKU OY

– MUSIIKITAVARATALO –

Ympyrätalossa
Puh. (90) 766906, 766469

AUG. LIPSANEN OY

Satakunnankatu 31
28130 PORI 13
Puh. 939-19 321

Eläketiedotustoimisto

Lönnotinkatu 27 B
00180 Helsinki 18
Puh. 90-640 301

**HÖCKERTIN
SEURAAJAT OY**

Kaivokatu 14
94100 KEMI 10

Automatiikka-Asentajat Oy

INSTRUMENTOINTIASENNUSTEN ERIKOISLIIKE

Sarankulmankatu 20
33900 TAMPERE 90
Puh. (931) 653 400

VAMMAS 
VAMMASKOSKEN TEHDAS

PL 18 38201 VAMMALA
PUH. (932) 43 411
TELEX 22 283 vamas sf

P.O. BOX 18
SF 38201 VAMMALA, FINLAND
TEL. INT. + 358 32 43411
TELEX 22 283 vamas sf

**Asennusliike N. Lehtinen
Konepaja**

26410 KAARO Puh. 938-32 800

Suoritamme putkituksia laivoihin ja teollisuudelle.
Levy ja hitsaustöitä.

**LAPPEENRANNAN
LÄMPÖVOIMA OY**

Mertaniemi

T:MI POREX

Teknokemiallinen tehdas
Nokiantie 2 00510 HELSINKI 51
Puh. 90-738741

Erikoisvalmisteiset pesuaineet puolustusvoimille, ym.
suurkuluttajille.
Taloudellinen ratkaisu – Taattu tulos

SÄHKÖLIIKE P. RAUHALINNA JA KUMPP.

Rummunlyöjänkatu 33, SALO
Puh. 924-2488



Jalasjärven Sähkö Oy

61 600 Jalasjärvi, puh. (964) 560 159

KALLION SÄHKÖ OY

– A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA –
Korkeavuorenkatu 29 00130 HELSINKI 13
Puh. 90-626 192

OY VALOJOHTO AB

A-ryhmän sähköurakoitsija

Tuusulantie 4, 04200 Kerava
Puh. sarja 246 975

Lappeenrannan Rautakauppa Oy

Kauppakatu 32 53100 Lappeenranta 10
Puh. 953-15870

LIIKENNEYHTIÖ OLAVI AHO OY

95423 TORNIO 2
Puh. 980-446 884

P. TYLLILÄ LINJA OY

Hyljekuja 6 ESPOO 27
Puh. 881 269

JYVÄSKYLÄN KIITOKULJETUS OY

Miilukatu 8 – 40320 Jyväskylä 32 Puh. 941-271077
Säännöllinen tavaralinja Helsinki – Lahti – Jyväskylä –
Äänekoski – Saarijärvi – Viitasaari.
Kylmäkuljetuksia koti- ja ulkomailla.



VAIHTO-SÄHKÖ OY

Runeberginkatu 19 48200 KOTKA 20
Puh. 952-181222
Eteläharju 2 07950 LOVIISA
Puh. 915-52023

Sähköalan tukkuliike eteläisessä Kymenlaak-
sossa

TAMPEREEN SÄHKÖ OY

SÄHKÖASENNUSTARVIKETEHDAS JA PAINEVALIMO



SELCAST OY

10300 KARJAA 911-30 611 Telex 13366 selca sf

SAROY SR-KAIUTINSARJA
Täydellisen HiFi-äänien puolesta



Puh. 924-13 705/Saroy-myynti
OY SAROY AB
Paunankatu 3, 24130 Salo 13

Loviisan Puhelinosuuskunta



Linnunrata 7 Loviisa
Puh. 915-531851

OUTOKUMMUN PUHELIN OY

Pohjoisahonkatu 9
83500 OUTOKUMPU
Puh. 973-50222



HELSINGIN PUHELINYHDISTYS

Puh. 6061



Päijät-Hämeen Puhelinyhdistys

ARKKITEHTITOIMISTO EINARI TERÄSVIRTA OY

Vaakatie 7, 00440 Helsinki 44
Puh. 562 5566

Pohjatutkimuksia, Kunnallistekniikkaa, Kartoituksia
Insinööritoimisto Pohjatekniikka Oy

Vattuniemenkatu 12, 00210 Hki 21
Puh. 90-672 227

ARKKITEHTUURITOIMISTO ESKO LEHMOLA KY

Kivikatu 3-5, Rovaniemi
Puh. 15 400

OY FORCIT AB

HANKO



KIINNITYSTARVIKEALAN ERIKOISLIIKE

hyötyrakenne oy

Kuortaneenkatu 13 Hki 52 p. 718900



Puh. vaihde 931-34440
on hyvä betonissa.

RAKENNUSLIIKE P. HOLOPAINEN

Ojakatu 1 C 33100 Tampere 10
Puh. 931-110411

HJ. JOUSI OY

Box 16
20781 KAARINA
Puh. 921-421 111

RAKENTAJAIN PALVELUA

- rakennussuunnittelua ja
- piirustuksia
- massa-, tarveaine- ja kustannuslaskentaa (arava-, maatala- ja teollistamislainat)

Rak.mest. PENTTI SEPPÄLÄ

Elimäki puh. 951-76 374

FINNJOUSI KY

Puhelin 961-631 552 66 300 JURVA

Jousia teollisuudelle. Laatuja, joka kestää vertailun.
Asiantuntemusta, joka on käytettävissä.
Sanalla sanoen: VARMUUTTA.

RAKENNUSLIIKE JURAK OY

Vihlerlaaksonranta 4
02710 Espoo 71
Puh. 90-596562



tarvasovi

Alumiini- ja teräsovia
puh. 767 831

TARVASJOEN TERÄSOVI OY
21450 Tarvasjoki



ARVO WESTERLUND OY

KUTOJANTIE 6 • 02630 ESPOO 63 ☎ 90-523 511

KIRJANPITOTOIMISTO TILIIKSIKKÖ KY

Puutarhakatu 8 B
33210 TAMPERE 21
Puh. 931-34 760

HACKLIN-YHTIÖT

PORI - MÄNTYLUOTO

MAATILAKAIVUREITA, SALAOJAKONEITA,
HENKILÖNOSTIMIA



KURPAN
KONEPAJA

Loimaa
Puh. 87 222



PENTTI PALMU

Pentti Palmu kirjoitti oheisen kolumnin Ilta-Sanomiin 23.1.1984. Sittemmin aiheesta on keskusteltu laajemminkin. Alkukappaleen uutinen jopa kansainvälisen liiton päämajan nimiin menneenä tarjottiin Suomen kansalle moneen kertaan jopa Yleisradion kautta. Nyt näyttää siltä, ettei juttu aivan selvä olekaan. Tieto mielipidevangista on mennyt päämajaan, mutta siellä ei kai olekaan otettu mitään kantaa siihen. Ja miksi olisi otettu: systeemiä pelaa Suomen lainsäädännön mukaisesti.

* * *

Ja vikaan mennään, on vanha pohjois-suomalainen sattuva sanonta. Niin tuntuu käyneen myös Amnesty Internationalin Suomen osastolle sen julistettua "asepalveluksesta" kieltäytyneen lain mukaan vapausrangaistukseen tuomitun mielipidevangiksi.

Miestä ei käy kateeksi. Rohkeaksi hänet voi tunnustaa, jos hänen vakaumuksensa mukaisesti kantaa taakkansa, mutta muulta osin näytelmästä tuli farssi aina miljöötä ja teatteriasuja myöten. Kukahen nekin kustansi?

Kuluss' ollaan

* * *

Laki aseettomasta palveluksesta ja siviilipalveluksesta on annettu helmikuun 21. päivänä 1969. Sen ensimmäisessä pykälässä sanotaan yks'kantaan, että asevelvollinen, jonka uskonnolliset tai eettiset syyt vakaukseen perustuen estävät suorittamasta asevelvollisuuttaan asevelvollisuuslaissa säädetyssä järjestyksessä, voidaan rauhan aikana vapauttaa aseellisesta palveluksesta ja määrätä aseettomaan tai siviilipalvelukseen.

Tällaiseen menettelyyn päädytään kun asevelvollinen kutsunnassa ilmoittaa syistään kutsuntalautakunnalle. Määräyksen aseettomaan tai siviilipalvelukseen antaa asevelvollisten tutkijalautakunta, johon tavallisen meikäläisen järjen mukaan kuuluu sekä oppinutta että inhimillistä väkeä: lainoppinut puheenjohtaja, psykiatri, oikeusministeriön lainoppinut edustaja ja vähintään majurin arvoinen upseeri, neljäntenä tällä erää Rauhaliiton puheenjohtaja. Sitähän osoittavat ne lukuisat myönteiset päätökset, joita viidentoista

vuoden ajan on siviilipalveluksen osalta tehty.

Kaiken lisäksi tutkijalautakunnankin päätöksestä saa valittaa puolustusministeriöön. Tosin puolustusministeriön päätökseen ei enää voi hakea muutosta.

Tällaisen myllyn kautta — ei ehkä hauskan — kuljettuaan on asianomaisen uskonnollinen tai eettinen vakaumus täytynyt käydä ilmi. Inhimillisesti sen on täytynyt tulla todetuksi ja varmaan ymmärretyksi. Puheenaihetta aiheuttaneessa tapauksessa ei kyse olekaan ollut moisista syistä vaan kieltäytymisestä minkäänlaisesta hallitusmuodon 75 §:ssä määrätystä kansalaisvelvollisuudesta osallistua isänmaan puolustamiseen.

Tosin voidaan sanoa ja siihen juuri on virheellisesti vedottu, että tutkinnoissa ei ole osoitettu inhimillistä ymmärtämystä esitettyyn vakaumukseen, mutta näin ei ole. Ja koska ei niin jälleen on jouduttu lukemaan lakia, muutenhan tämä Suomemme ei oikeusvaltio olisikaan. Vaan nyt on.

* * *

Tapauksessa oli kolme mahdollisuutta. Aseellinen palvelus, aseeton palvelus ja siviilipalvelus. Siviilipalveluksestakin kieltäytyminen tai sen välttäminen johtaa alioikeudessa aina lain mukaan vankeusrangaistukseen, joka pannaan täytäntöön valituksesta huolimatta ja tuomittu passitetaan välittömästi rangaistusta kärsimään. Hovioikeuden päätöksestä ei enää saa valittaa. Siinä koko prosessi, jossa ei ole tinkimisen varaa. Eihän niilläkään ole, jotka suorittavat aseellista tai aseetonta palvelusta. Asevelvollisuuslaki sanelee tarkkaan tulon ja paluun, vieläpä rangaistuksetkin. — Näin on, sanoi oikeusministeri. Aivan eri asia on sitten onko ihmiskunta kasvamassa eettisesti tilaan, jossa asepalvelus on syytä jättää vakaumuksesta suoritettavaksi, jolloin lakeja on muutettava hallitusmuodosta lähtien. Kunpa olisikin. Sitäpaitsi on aiheellista kysyä, kuka tai kutka ovat johtaneet niin paljon hyvää aikaansaaneen Ihmisoikeusjärjestön harhateille? Säälä.

Kuka nainen tekikään historiaa?

Viime numerossamme Olavi Waljakka kertoi, kuinka Hämeenlinnan sotilaspiirin kutsunnoissa "tehtiin historiaa" naisen ollessa ensimmäistä kertaa kutsuntalautakunnan jäsenenä. Idea juttuun syntyi Ruotuväki-lehden uutisesta, joten ehkä Kylkiraudankin asiantuntemattomuus voidaan antaa anteeksi – tai ainakin sitä hieman ymmärtää. Runsaista vastineista voidaan todeta, että naisiahan on ollut ajat pitkät kutsunnoissa mukana!

Näin on jäljitetty, että ainakin jo vuonna 1964 naisetkin (nainen) olivat mukana tämän kaltaisissa maanpuolustusasioissa. Tietääkö joku vielä vanhempia tapauksia? Toimitus olisi kiittollinen ja kiinnostunut tiedoista.

Ja sitten tähänastiset lisätiidot.

Nainen Raumalla

Kylkiraudan numerossa 4/83 Olavi Waljakka väittää, että Marja-Leena Virtanen on tietävästi ensimmäinen nainen, joka on toiminut kutsuntalautakunnassa (... nainen joka teki historiaa). Väite on osoitus ymmärtämättömyydestä ja taidon puutteesta. Rauman kutsunnoissa Lappi TI:n edustajana oli kutsuntalautakunnassa nainen jo lähes kahtenakymmenenä (20:na!) vuotena. Suorittanette korjauksen seuraavassa numerossa. LE.

Nimimerkki ei ilmoittanut nimeään, mutta näin poikkeuksellisesti – ja tärkeän asian ollessa kysymyksessä – toimitus julkaisee tämän lyhyen kommentin.

Naista herkistettiin kuuntelemaan

Kylkiraudassa 4/1983 on Olavi Waljakan artikkeli otsikolla "Marja-Leena Virtanen, nainen joka teki historiaa". Artikkelin on sikäli virheellinen, että otsikossa ja tekstissäkin olisi kaiketi pitänyt mainita "teki historiaa Hämeenlinnan Sotilaspiirissä".

Näitä naisjäseniä on kyllä ollut muuallakin, on ehkä vieläkin. Ollessani nimittäin Rauman Sotilaspiirin päällikkönä vv. 1964–1970 oli silloiseen RauSp:iin kuuluvan Lappi TI:n kunnan edustajana ja kutsuntalautakunnan siviilijäsenenä nainen, kunnan sosiaalisiteeri.

Eipä juolahtanut silloin mieleemme Lappi TI:n kutsunnoissa, että nainen kutsuntalautakunnan jäsenenä olisi jotakin erikoista, niin luontevasti tehtävä tuntui sopivan naissosiaalisiteerille.

Tämä naisjäsen, jonka nimeä en enää muista, oli neiti-ihminen, Kannakselta kotoisin. Hän tuntui tuntevan kuntansa kutsunnanalaiset sekä heidän taustansa. Hän oli erittäin maanpuolustushenkkinen ja hän oli tunnustusti hyvä puhuja. Kun tämä naisjäsenemme piti kunnan edustajana kutsunnanalaisille puheen, sitä kuunneltiin tarkkaavasti vakavina, joskus jopa herkistyneinä. Näitä puheita olisi maanpuolustukseen epäilevästi tai kielteisesti suhtautuvien sietänyt olla kuulemassa.

Mielestäni tällainen, omalta osaltaan nuoriin miehiin lujan uskon siemenen maanpuolustukseen kylvänyt naishenkilö olisi kyllä maininnan arvoinen. Nimi

löytynee Lappi TI:stä tai Satakunnan Sotilaspiirin esikunnasta. Kyseinen henkilöhan saattaa olla vieläkin kutsunnoissa mukana. Ainakin korjaus lehdessänne olisi paikallaan.

Yrjö Tokkola

Nainen aluevalvojana

Viitaten Kylkirauta no 4/1983 olleeseen kirjoitukseen: "Marja-Leena Virtanen, nainen joka teki historiaa", pyydän kohteliaimmin ilmoittaa, että tämä osaa historiaa tehtiin Turun Sotilaspiirissä jo vuonna 1980, jolloin Särkisalon kunnan edustajana kutsuntalautakunnassa oli Aila S a a r i (vv 80–81), sekä Pyhäjärven kunnan edustajana Marja J u n k o l a v 1981.

Samalla pyydän ilmoittaa ja antaa Teille siellä toimituksessa ideaksi, että voisitte tehdä toisenkin "naisasia"-jutun lehteenne. Nimittäin Turun Sotilaspiirissä aloitti ensimmäisenä naisena, Turun kaupungin osoitetoimiston päällikkö Ulla J a a k k o l a , 1.2.1975 toimintansa aluevalvojana, ja lienee vieläkin ainoa nainen tällä "virkapallilla". Tämän asian voi tietenkin tarkistaa PE:n asevtstosta.

Täällä Turun Sotilaspiirissä, joka muuten on Suomen suurin, ehdottomasti paras ja myös kaunein, niinkuin minulla oli tapana asia ilmoittaa silloin kun vielä olin palveluksessa, olisi varmasti muitakin asioita joista voisi kirjoittaa. Esimerkiksi TurSp:ssä on 74 kpl kuntia, kun seuraavaksi suurimmassa (SatSp) niitä on vain 35. Nimismiespiirejä on 23 jne. Piirin kak-

sikielisyys on myös asia, joka aiheuttaa lisätöitä ja myös vaikeuksia.

Jos voitte, niin pieni korjaus seuraavassa numerossa olisi varmasti paikallaan tästä kutsuntalautakunnan jäsenestä.

Lopuksi toivotan Teille siellä toimituksessa kaikkea hyvää tälle vuodelle.

Turun Sotilaspiirin Esikunnan Entinen asevelvollisuusasiaintoimiston Päällikkö (8 1/2 vuotta)

Majuri evp
Kadetti no 3569
O Danielsson

Nainen Ristijärvellä

Kajaanin Sotilaspiirin Esikunta toteaa lehdessänne 4/1983 olleen Olavi Waljakan laatiman kirjoituksen: "Marja-Leena Virtanen, nainen joka teki historiaa." Kirjoituksessa väitettiin kyseessä olevan tietävästi ensimmäisen kutsuntalautakunnassa toimineen naisen.

Väite ei pidä paikkaansa. Kajaanin Sotilaspiiriin kuuluvan Ristijärven kunnan edustajana kutsunnoissa vuodesta 1977 alkaen on toiminut terveydenhoitaja Aune Keränen.

Kajaanin Sotilaspiiri valittaa, ettei lehtenne ole ennen artikkelin julkaisemista tarkistanut tietojaa vaikkapa Pääesikunnan asevelvollisuusostimistolta.

Sotilaspiirin päällikkö
Everstiluutnantti
Jouko Hälvä

Asevelvollisuusasiaintoimiston pääll:n sij
Majuri
H Toimela

Huhun levittäminen taistelumenetelmänä sodassa

Huhu välittää tietoja, jotka siirtyvät suusta suuhun. Ainesosat ovat merkittäviä tietoja, joita vastustaja käyttää hyväkseen. Se on uudelleen muodostamisprosessi, jonka todenperäisyys on näennäistä. Huhujen syntyminen ei ole mahdollista ilman vallitsevia psykologisia edellytyksiä.

Huhu on ketjureaktion muoto sekä toistoa. Mitä tiukempi tiedustelun valvonta on, sitä aktiivisemmin pelaavat sivuyhteydet. Kun tietoja on saatavissa riittävässä määrin, ei synny huhuja. Katselijalla tai lukijalla on silloin mahdollisuus itse arvioida tilanne ja muodostaa itselleen kuva asiasta.

Psykologinen syy ja vaikutus joukoissa

Pelko ja uteliaisuus muodostavat maaperän huhuille. Huhun sisältö ja voimakkuus on ratkaiseva. Vaikutus vaihtelee riippuen siitä, onko huhu tarkoitettu kotirintamaa tai rintamalinjaa varten. Väsymys tai aikaisemmat tappiot tekevät yksikön herkäksi ja alttiiksi huhun vaikutuksille. Huhujen torjunta on tärkeä osa yksikön päällystön toimintakenttää.

Huhu saattoi viimeisten vuosien aikana levitä nopeasti ja laajasti. Huhun sisältönä saattoi olla: omat tappiot, siviilikohteiden pommitukset, uusien aseiden käyttö, vaikeudet kotirintamalla, rauhan kaippuu, tiedot vihollisuuksien lopettamisesta. Vastustajan voimat, joukkojen keskitykset ja odotettavissa oleva hyökkäys voivat olla kiitollisia osatekijöitä huhujen synty miseen ja leviämiseen. Tämä on

hermosodan muoto, joka lisääntyy vastoinkäymisten myötä.

Siviiliväestöä kohti suunnattu toiminta

Vastustajan kampanja on yhtä voimakkaasti suunnattu siviiliväestöä kuin taistelevia kansalaisia kohti. Sekä rintamalinjojen että kotirintaman tapahtumat ovat ainesosia. Psykologisessa sodankäynnissä käytetään huhua yhdessä todellisten tapahtumien kanssa. Lentolehtiset ja vihollislähetimet levittävät tappiomielialaa. Väestö kuuntelee usein kriitikkittömästi rintamahuhuja: vihollishyökkäyksistä, vetäytymisistä, alueluovutuksista, rintamalinjojen lyhentämisestä, suunnitteluvirheistä, jne. Uskotaan herkästi pessimistisiä ja epäedullisia rintamahuhuja. Kiertävät rintamakirjeet voivat lisätä kotiväen hermostoneisuutta. Kirjeet paljastavat helposti pessimismisiä. Evakoidut pakolaiset tuovat harvoin mukanaan iloisia uutisia. Pessimismin sävyttämät propagandalehtiset saattavat synnyttää epäedullisia mielialoja sekä heikentää vastustushenkeä ja aiheuttaa voimakasta rauhattomuutta ja psykoo sia.

Oma tiedotustoiminta

Sodan psykologinen luonne edellyttää säännöllistä tiedotustoimintaa. Huhu leviää nopeasti, minkä tähden oma tiedottaminen vallitsevasta tilanteesta ja tapahtumista tarjoaa turvallisuutta ja mahdollisuuksia itse arvioida tilannetta. Totuudenmukaisuus on oleellinen tiedotustoiminnassa.

Vastustajan propaganda pyr-

kii vaikuttamaan vastapuolen taistelijoihin rintamalinjoilla ja kansalasiin koko maassa. Tähän tarkoitukseen on tieteellisesti koulutettuja asiantuntijoita. Oman johdannon kaikilla tasoilla on todella syytä nujertaa kaikki huhujen levittämisyrittämykset ja antaa tietoja todellis-

desta tilanteesta. On jäljitettävä huhun alkulähde ja estettävä huhun levittämisyrittämykset. Huhujen torjunta on johtamisen tärkeä osa. Salassa pitäminen on supistettava minimiin vakuuttavan tiedottamisen avulla.

K-E L.



HUIPULLA KORROOSIOSUOJAUKSESSA

Aurajoki on laatuylkkönen
Aurajoki on korroosionestoyritys. Keskittyminen kuumasinkitykseen on antanut alasta tietoa ja asiantuntemusta pintaa syvemmältä. Aurajoki hallitsee kuumasinkityksen ja hallitsee sen hyvin. Se näkyy työn laadusta.

AURAJOKI OY

Auran tehtaat
21380 Aura
puh. 921-860 400

Mikkelin tehdas
50100 Mikkelä
puh. 955-10 400

Galmet Oy
62375 Ylihärmä
puh. 964-46 510

MAAN SUURIN KUUMASINKITYS

KIRJAT

Toimittaja Antti Penttinen on tehnyt suuren ja merkittävän työn kerätessään nykyisen sotilasslangin yksiin kansiin. Simo Hämäläinen julkaisi 1963 edellisen sotilasslangikirjan ja Penttisen työ jatkaa Hämäläisen kirjasta eteenpäin. Penttinen on kerännyt sanakirjaansa yli kymmenen vuotta. Haastattelemalla varusmiehiä, järjestämällä kyselyjä ja käymällä läpi mm kaikki aliupseerikoulujen, reservipseeriymskursien julkaisut vuodesta 1956 lähtien hän on koonnut noin 15 000 sanalippua, joissa on erilaisia sanatietoja noin 6 000. Tämä osoittaa, minkälaisesta suururakasta on kyse. On todella kunnioitettavaa, että joku on jaksanut tehdä tällaisen kulttuurityön.

Parikymmentä vuotta sitten varusmiespalveluksensa suorittaneelle monet nykyisistä varusmiesten käyttämistä sanoista ovat täysin uusia ja outoja. Mutta niin on nuorison kieli yleensäkin.

Jos joku väittää, ettei sanakirja voi olla hauska ja mielenkiintoinen, hän ei ole lukenut Penttisen Sotilasslangin sanakirjaa. Siitä voi varusmiesten tapaan sanoa: "Revi siitä". EP

Antti Penttinen

Sotilasslangin sanakirja

WSOY

"Aamureiska pani hermoremmit niskaansa ja lähti puistoon. Konsta sen sijaan papukaijapuku päällään polki putkikamelillaan kohti lumppulinnaa".

Siinä sitä onkin vanhalla kaauderilla pohtimista, mitä nykypäivän varusmies oikein tarkoittaa. Vaikka sotaväki perinteineen onkin varsin konservatiivista kyllä muutoksiakin tapahtuu. Sotilasslangi on eräs esimerkki tapahtuneista muutoksista.

Slangi vaatii aina syntyäkseen ryhmän. Yksilö keksii sanan, jonka ryhmä sitten hyväksyy käyttöön. Slangiin syntyy sanoja neljällä tavalla: sana lainataan, sepitetään kokonaan uusi sana, muokataan jo olemassa olevaa sanaa tai annetaan sille uusi merkitys. Slangi voi imeä itseensä aineksia vanhanaikaisesta kielestä, vieraista kielistä, murteista jne. Nykyslangissa on vieraista kielistä lainattujen sanojen osuus huomattava, mutta sotilasslangi on vahvasti suomalaista.

Sotilasslangin sanastosta lähes 15 prosenttia on peräisin viime sotien ajoilta tai vieläkin kauempaa. Laaja perussanasto on sama joka varuskunnassa. Jotkut sanat esiintyvät sotilasslangin alueella, muutamat rajoittuvat yhteen varuskuntaan.

vällä kansojen historiassa ja ylettyvät sanatarkasti vuoteen 2600 eKr. joka moni-ilmeisyys esiintyy ensisijaisesti kuvituksessa.

Ensimmäinen luku, KUNNIA — USKOLLISUUS, pehdyttää lukijan hallitsijoiden, armeijoiden, laivastojen, merenkulun ja kaupankäynnin lipullisiin tunnuksiin. Se myös selvittää lippujen muotoja, värejä ja hedaldiikkaa, vieläpä lippusanan esiintymistä, merkitystä ja muotoja kielessämme. Oivallisena avauksena on pidettävä Suomen senaatin puheenjohtajan P. E. Svinhufvudin ja senaattori Kyösti Kallion, Suomenlinnan ja sen historian valtiollis-kansallista merkitystä lippumme ja vaakunamme itsenäisyyden perustana.

Kansallista kehitystämme esitellään toisessa luvussa, HEIMOYHTEISÖISTÄ KANSAKUNNaksi, ensin kronikalla vuodesta 1008 vuoteen 1809. Tätä aikaa Ruotsin yhteydessä selvitetään myös laajahkoilla artikkeleilla "Itämaan hahmottumisesta" sekä Juhana-herttuan ja vaasa-kuninkaiden valtiollisesta vaikutuksesta, joihin Ruotsi-Suomen heraldinen symboliikka niin selkeästi sidostuu. Rungas ja seikkaperäinen kuvitus korostaa tätäkin pitkää ajanjaksoa, joka vaikutti Suomeen vuosisatojen ajan, ja jolta kaudelta valtiollisten tunnustemme — ristilipun ja leijonavaakunan — peruskuviot ovat peräisin.

Kolmannen luvun, SUOMEN SUURIRUHTINASKUNTA, vuodesta 1809 vuoteen 1917, mahdolluttava ajatussisältö osoittaa, miten tärkeää kasvavalle kansallistunteelle on ollut omien valtiollisten (autonomisten) tunnusten kehittäminen. Miten moni kansalainen onkaan Fredrika Runebergin, Sakari Topeliuksen, Fredrik Nylanderin, Otto Donnerin, Juhani Ahon, Santeri Alkion ja Minna Canthin tapaan ei vain unelmoinut kansallisista tunnuksista ja niiden väreistä ja muodoista, vaan myös etsinyt omakohtaista ratkaisua. Kaiken tämän teos avaa kahdella sadalla sivulla lukijan koettavaksi, unohtamatta selvittää niitä historiallisia olosuhteita, joissa kansallislippumme värit hahmottuvat.

"Millään muulla kansakunnalla ei ehkä ole niin värikästä ja tapahtumakylläistä lippunsa historiaa kuin meillä suomalaisilla

on: Vain meidän maallamme on lippu, joka on kansanvaltaisen kehityksen tulos; kehityskaareen ovat osallistuneet niin laajat kansalaispiirit ja poliittiset päättäjät kuin myös lukuisat yksityiset ihmiset", kirjoittaa kustantaja teoksen esitteessä. Tällaista näkemystä on todella syytä korostaa. Sen osoittaa myös itsenäisyytemme aikana omaksumamme mielipiteet, tavat ja suhtautumiset kansallistunnuksiimme kuten neljässä ja viidennessä luvussa, SUOMEN TASAVALTA ja ISÄNMAA JA LIPPU, seikkaperäisesti kerrotaan. Tarvittiin vielä kuusikymmentä vuotta ja uusi laki Suomen lipusta ennenkuin kansallisvaltiossamme kyettiin yksimielisesti arvostamaan toukokuun 28. päivänä 1918 eduskunnan tekemää päätöstä Suomen lipusta.

Teoksen rakentavana päätöksenä ovatkin vuoden 1978 lait Suomen lipusta ja Suomen vaakunasta, asetus liputuksesta Suomen lipulla sekä runsaat ja seikkaperäiset ohjeet lippujen käytöstä, selkeät yhteenvedot ruotsiksi ja englanniksi, itsenäisten valtioiden nimet ranskankielisessä aakkosjärjestyksessä ja 4 000 sanan hakemisto.

On teoksessa pieniä epätarkkuuksia kuten P.E. Svinhufvudin esitteleminen valtionhoitajana ennen kuin valtiopäivät oli siitä tehnyt päätöksen. Suomes-tina puhutaan vielä 1918 suuriruhtinaan maana, vaikka itsenäistymisjulistus sivuilla 410—411 selvästi rajaa tapahtuneen muutoksen joulukuun 4. päivään. Myös lippujen muotojen esittelystä on horjuvuutta kuten toimittaja itsekin toteaa sivulla 101 olevassa kuvatekstissä.

Juhlava teos käsittää 608 sivua, yli 800 kuvaa ja piirrosta, joista suurin osa loistavia nelivärikuvia ja kaikissa kuvatekstit kolmella kielellä. Kirja on upeasti sidottu keinoahkaan ja painettu suomalaiselle korkealuokkaiselle taidepainopaperille.

Tämän kirjan toivoisin löytävän tiensä jokaiseen kirjastoon, oppilaitokseen, järjestöön, toimittukseen, kouluun ja niin monen kotiin kuin se suinkin on mahdollista ja tulevan niissä kaikissa jokapäiväiseen käyttöön.

Pentti Palmu

**Lauri Jäntti
Salainen
sotapäiväkirjani
WSOY**

Kirja koostuu Lauri Jäntin jatkosodan aikaisesta kirjeenvaihdosta, joka on ollut suorastaan uskomattoman laaja. Lähes päivittäin on häneltä lähtenyt kirje vaimolle, vanhemmille tai muille omaisille sekä työtovereille ja ystäville, joista osan muodostavat kovin salaperäisiksi jäävät naispuoliset kirjeenvaihtokumppanit. Ehkä Lauri Jäntin kirjoittamisen tarve, etten sanoisi vimmata, selittyy osin sillä, että hän on kirjakustantajansukua ja että hän toimi Yhtyneet Kuvalehdet Oy:n varatoimitusjohtajana. Kirjeet kuitenkin Jäntin aikaisemat sotakirjatkin osoittavat, että hänellä on paitsi halua myös kykyä kertoa asioista sujuvasti ja mukaansatempaavasti.

Aloittaessani kirjan lukemisen epäilin, etteivät sen sisältämät, pääasiassa perheen keskeiset yksityiskirjeet jaksaisi minua kiinnostaa. Toisin kuitenkin kävi. Kirjeet antavat värikkään ja monipuolisen kuvan niin sodasta ja sotatoimista kuin maaseudulla pommituksia paossa asuvan perheen elämästäkin. Ensimmäisistä kirjeistä kuitenkin kertovat siitä, miten kirjoittaja eli ja koki sodan jokapäiväisine toimintoineen ja murheineen, joiden taustalla vaikuttavat huoli kotiväestä ja koti-ikävä.

Reservin luutnantti ja myöhemmin kapteeni Lauri Jäntti toimi jatkosodassa patterin päällikkönä Riihimäellä perustetussa Raskas Patteristo 14:ssä, joka osallistui sotatoimiin Karjalan kannaksella. Syväriellä ja myöhemmin Lapissa saksalaisia vastaan. Kesän ja syksyn 1941 hyökkäysvaiheen ja kesän 1944 venäläisten suurhyökkäyksen torjuntavaiheen välisen pitkän ajanjakson patteristo oli pääasiassa ylijohdon reservinä ensin Äänislinnassa ja sitten Viipurissa. Näiltä osin patteriston sotaretki poikkesi useimpien muiden vastaavien joukkojen kokemasta.

Taistelutoimintojen aikana kirjoitetut kirjeet kertovat kaikille sotilaille yhteisistä ja tutuista asioista: hyökkäyksistä ja hyökkäysten torjunnoista, kuolemanvaarasta, omista ja vihollisen tappioita, väsymyksestä, lo-

matoiveista, kirjeiden ja pakettien odottamisesta ja niiden tuottamasta ilosta yms. Jalkaväen upseerina pani merkille, miten kirjeistä ilmenee erityisen selvästi kenttätyökistön toiminnalle ominainen kaksijakoisuus: Tulenjohtueet etulinjassa jalkaväen mukana olivat jatkuvasti kovassa henkisessä ja fyysisessä paineessa kun taas tuliporras (tykit) taaempaan sijaiten toimi etulinjan taistelijan mielestä kadettavissa oloissa.

Allekirjoittaneelle mielenkiintoisinta luettavaa olivat patteriston pitkiksi venyneiden reservivaiheiden aikoina Äänislinnasta ja Viipurista kirjoitetut kirjeet. Näin senvuoksi, että ne kuvaavat elämää ja olosuhteita minulle kokonaan oudossa ympäristössä ja tehtävässä. "Välttämättömän pahan" eli koulutuksen ohella elämä näyttää pyörineen moninaisten kekkereiden, viihde- ja kulttuuritilaisuuksien, retkeilyjen, besorkkaamisen ja kaupanteon sekä kuningas alkoholien ja naisten ympärillä. Päälinnäisinä olivat täälläkin tietystä mielessä lomat, siviilipaketit ja kirjeet.

Lauri Jäntin harrastukset painottuivat useimmista muista poiketen mm. itä-karjalan esineistön keräilyyn, asunnon somistamiseen, kulinaariseen nautiskeluun ja ennen kaikkea laajan kirjeenvaihdon hoitamiseen. Hänen seurallisen luonteensa edellyttämä vilkas seuraelämä keskittyi ulottuvilla olleen naisväen piiriin. Avoimesti hän kertoi tästä myös vaimolleen, jonka ymmärtävyyttä ja suvaitsevaisuutta ei voi olla ihailen ihmettelemättä.

"Salainen sotapäiväkirjani" on monessa suhteessa keskivertosotilaasta ja -upseerista poikkeavan rintamamiehen tilitys kokemuksistaan ja tunnoistaan sodassa. Kirjoittaja on ilmeisen herkkä tunneihminen ja erittäin vastuuntuntoinen ja kyvykäs patterin päällikkö, jonka sujuvan kynän jälkeä on helppo seurata. Kun kirja lisäksi on tavanomaisista sotakirjoista poikkeava, tuo se piristävää vaihtelua tämän alan kirjallisuudesta kiinnostuneille lukijoille.

JUKKA PAJULA

Arkistojen aarteita

Kaart. Jääk Ptlj.
N:o 2.

Vaasa 29.8.1918

Henkilökohtainen
Prikaatin käsky

Ennenkuin sotaministeriöstä tulee minkäänlaisia upseerien naimisiin menoa koskevia sääntöjä, määrään minä seuraavaa:

1) Jos upseeri menee kihloihin, niin on hänen siitä virallisesti ilmoitettava pataljoonan komentajalle ja häneltä pyydettävä lupa saada julkaista kihlauksensa. (Priikaatissa palvelevat upseerit pyytävät luvan Prik. komentajalta)

2) Jos upseeri tahtoo mennä naimisiin, niin:

a) on hänen joukko-osastonsa komentajan lupa välttämätön;

b) joukko-osaston komentaja säilyttää

a. morsianta koskevat asiaperit;

b. asianajajan todistaman varallisuustodistuksen (luutn. tarvitsee vuosipalkkansa lisäksi 6000,- mk ja kapteeni 4000,- mk) ja lähettää ne edelleen Priikaatiin merkinnällä että hänellä ei ole mitään naimisiin menoa vastaan.

Priikaati ratkaisee, tarkastettuaan paperit, saako asianomainen mennä naimisiin tai ei. Ennen tätä päätöstä ei saa ryhtyä mihinkään juhlatöidenpiteisiin.

Naimisiinmeno-lupa-anomus on jätettävä 4 viikkoa ennen suunniteltua naimisiinmenoa.

Tämä käsky on saatettava upseerien tietoon.

Jos kihlaus upseerikunnan keskuudessa tulee kysymykseen, on komentaja velvollinen hankkimaan tietoja morsiamen hyvästä syntyperästä ja hyvästä maineesta. Jos maine jne. on huono, niin kihlaus ei tule kysymykseen.

Päinvastaisessa tapauksessa on ilmoitettava asianomaiselle esimiehelle morsiamen mainetta koskevat epäluulot, mikä seikka voi tuottaa kysymyksessä olevan upseerin siirron tai eron.

Merkinty

Ausfeld

Eversti ja Komentaja

Tässä on sitten esimerkki, millainen anomus oli tehtävä, kun upseeri halusi mennä naimisiin:

Vaasa 4.1.19

Vuoristoprikaatin esikunta

Henkilökohtainen

Koskee Kapt Asplundin hakemus käydä naimisiin.

K. Herra Vuoristoprikaatin Päällikölle.

Aijon käydä naimisiin neiti Elli Westmanin kanssa Vaasan kaupungista.
Asplund
jääk.kapteeni

Rücksprache!

Ei tainnut asia olla kovin selvä, koska viimeinen merkintä on tapahtunut esikunnassa. Vai haluttiinko neuvottelukokouksella (Rücksprache) vain kaikkien yhteinen siunaus?

KADETTI- KUNTA

HALLITUS

Puheenjohtaja	kenrm	M Vanonen
Varapuheenjohtaja	kom	J Pajala

OSOITE

PE Oper.os PL 919 00101 Hki 10	90-625 801
PE Oper.os PL 919 00101 Hki 10	90-625 801

PUHELIN

VALTUUSKUNTA

Puheenjohtaja	kenrl	J Pajala	Viipurint. 21 A 7, 13210 Hämeenlinna 21	917-68 771
---------------	-------	----------	---	------------

TOIMISTO

Toiminnanjohtaja	kom	R Waris	Punavuorenk. 14 B 32, 00150 Hki 15	90-665 137
Toimistonhoitaja	rva	M Lehtinen		90-665 739

Kadettiipiiri

Sihteeri

Helsinki	kapt	A Lankinen
Itä-Uusimaa	kapt	I Kianto
Lahti	ltn	K Karmala
Hämeenlinna	kapt	J-P Mustonen
Länsi-Uusimaa	ltn	E Erroll
Riihimäki	ylil	A Salo
Turku	ylil	P Laiho
Niinisalo	ylil	M Soini
Säkylä	ltn	M Vihottula
Pirkka-Häme	kapt	E Helorinne
Keski-Suomi	ylil	T Laine
Pohjois-Kymenlaakso	ylil	V Lillberg
Etelä-Karjala	ylil	P Koljonen
Mikkeli	kapt	Y Peltola
Savonlinna	kapt	R Natunen
Hamina	kapt	L Lind
Kuopio	maj	J Ruutu
Pohjois-Karjala	kapt	R Uusitalo
Vaasa	ylil	J-E Juslin
Seinäjäki	kapt	T Vihriälä
Kokkola	maj	K Pökkä
Oulu	ylil	K Hilden
Kainuu	ltn	J Kuntsi
Lappi	ltn	T Härkönen
Kadettioppilaskunta	kad	J M Valkeajärvi

Osoite

SKK. PL 266, 00171 Hki 17	90-177 791
Varuskunta rak. 2 D 24, 04300 Hyrylä	90-255 233
HämRJP. PL 6, 15701 Lahti 70	918-40 811
PsPrE. PL 5, 13701 Parolannummi	917-207 218
UudPr. PL 5, 10641 Dragsvik	911-13 760
Ek/ViestiR. PL 5, 11311 Riihimäki 31	914-35 071
TurItPsto. PL 5, 20811 Turku 81	921-359 200
SatTR. PL 5, 38841 Niinisalo	930-36 050
PorPr. PL 5, 27911 Huovinrinne	938-70 200
TamIspE. PL 37, 33541 Tampere 54	931-615 440
KSpionP. PL 5, 42721 Keuruu 2	943-192 291
Pilvilinna C 30, 45100 Kouvola 10	951-21 161
UudRP. PL 5, 53901 Lappeenranta 90	953-12 900
MikSpE. PL 57, 50101 Mikkeli 10	955-10 777
Heikinpohjant. 2 d B 9, 57100 Savonlinna 10	957-22 704
Sibeliuksenk. 1 b B 13, 49400 Hamina	952-43 020
SKSIE. PL 80, 70101 Kuopio 10	971-222 422
PL 15, 81701 Lieksa	973-80 171
VaaSpE. PL 23, 65101 Vaasa	961-114 361
SeiSpE. PL 100, 60101 Seinäjoki 10	964-21 983
KokSpE. PL 24, 67101 Kokkola 10	968-14 466
1 ErVK. PL 96, 90101 Oulu 10	981-224 833
Rak 4 C 18, 87600 Kajaani 60	986-25 751
RovItPsto. PL 5, 96961 Rovaniemi 96	991-61 451
KadK. PL 7, 00861 Hki 86	90-68 601

Puhelin

ASP-asuntolaina

MaRy

Hyödy sinäkin
Upseeriliiton ja Säästöpankkiryh-
män yhteistyösopimuksesta.



ASP eli AsuntoSäästöPalkkiotili on ehdottomasti edullisin tapa päästä ensiasuntoon. Jos olet 18-34-vuotias, älä enää viivyttelä, vaan avaa tili heti!

Saat seuraavat edut:

- 1) Säästät 20% asunnon hinnasta, saat lainaa 80%.
 - 2) Korkeampi korko säästöaikana.
 - 3) Alhaisempi korko kun maksat lainaa takaisin.
- Kysy lisää Säästöpankista!

Kysy myös
AY-ETUJASI
Säästöpankissa!

Tervetuloa kanta-asiakkaaksi.

SÄÄSTÖPANKIT  **skop**

auttaa aina.

KURSSI- KUULU- MISIA

Kurssimme päättyi 16.9. 1933, mutta kokoonnuimme 50-vuotismuistojen merkeissä vasta 1.–2.12. 1983 Rannikkotyki-
stön Upseeriyhdistyksen 50-vuotis-
juhlan yhteydessä. Kadettikurs-
siltamme valmistui syksyllä 1933
kaikkiaan 13 upseeria, joista
elossa on enää 5 upseeria. Kurs-
sillamme oli kunnia 5.12. 1933
nuorina vänrikkeinä osallistua
Rannikkotyki-
stön Upseeriyhdis-
tyksen perustavaan kokoukseen
Katajanokan Upseerikasinolla.
Tässä syy miksi 4. Rk:n 50-vuo-
tispäivän vietto siirrettiin
RtUY:n vastaavan juhlan yhtey-
teen. – Kurssiltamme kaatui so-
dissa 3, ja sotien jälkeen on
kuollut 5 upseeria.

Kokoonnuimme kurssijuhlan
merkeissä 1.12. eversti ja rouva
Vuorelan luona Helsingin Varti-
okylässä. Iltapäivä kului miellyt-
ävien muistojen merkeissä.

Kadetti- kurssi 35—vuotias

29. kadettikurssi on pitänyt
yhteyttä keskenään kokolailla
tiivisti. Päitsi viisivuotisjaksoa,
on kokoontumisia ollut vähin-
tään kerran vuodessa, useimmiten
kahdesti. Kolmen ja puolen
vuosikymmenen virstanpylväs
sattui viime vuodelle ja 12.11.83
oli valittu kokoontumisen päi-
väksi.

Aamuyhdeksältä aloitti juhla-
päivän kukkatervehdys kurssin
aikaisen kadettioppilaskunnan
puheenjohtajan kadettivelji Pentti
Pusan haudalle Honkanum-
melle. Tuntia myöhemmin ko-
koontui 17 veljeä 10 läsnäollei-
den ja edesmenneiden puolisoa
Hietaniemeen. Pakkasaamun
kirkkaus juhlisti tilaisuutta mut-
ta vaihtoi torvien äänet rumpu-
jen pärinään. Sepeleen sankari-
paaden äärelle laskivat kadetti-
veljet Stewen ja Ahonen, kuk-
katervehdyksen Suomen Marsal-
kan haudalle Kirjavainen ja Pal-
mén.

4. Rannikko- tyki- kadettikurssi 50-vuotias

Seuraavana päivänä, 2.12., mie-
het osallisutivat RtUY:n päivä-
juhlaan ja juhlavuosikokouk-
seen Katajanokan Kasinolla se-
kä iltajuhlaan rouvineen samas-
sa paikassa. – Vaikka upseeriksi
ylentämisestämme on kulunut
jo yli 50 vuotta, on merkillepan-
tavaa, että monet kadettivuo-
sien muistot ja sinä aikana kehiti-
tynyt yhteishenki ja yhteenkuu-
luvuuden tunne ovat vielä van-
hoilla päivilläkin hyvin voimak-
kaat.

Koska kadettikurssimme rivit
ovat kovasti harventuneet, esi-
timme RtUY:n vuosikokoukses-
sa, että vastaisuudessa kaikki
Merisotakoulusta ennen Talviso-
taa valmistuneet viisi puhtaasti
rannikkotyki-
kadettikurssia viettäisi-
vät kurssijuhlia yhdessä. 1. Rk
valmistui v. 1929, 2. Rk v. 1930.
3. Rk v. 1932, 4. Rk v. 1933 ja
5. Rk v. 1935. Koska kaikilla rt-



Seisomassa (vasemmalta):

Rouva Anna Seppälä, evl Antti Seppälä, majuri Aarno Karijärvi,
eversti Gerdt Gustafsson, eversti Veikko Vuorela.

Istumassa (vasemmalta):

Rouva Doris Gustafsson, rouva Birgit Vuorela.

Kuvan otti majurin rouva, apteekkari Aino Rautaheimo.

Kuvasta puuttuu elossa olevista kurssilaisista eversti Lauri Uski.

kurseilla tuntui olevan sama
pulma, asetimme viisihenkisen
toimikunnan asiaa edelleen ke-
hittelemään: kenrm V. Karvi-
nen (7. Rk) pj., eversti K. Mi-
kola (2. Rk), evl T. Knuutila

(3. Rk), eversti G. Gustafsson
(4. Rk) ja evl A. Merilä (5.
Rk). Jäämme odottelemaan
viestiä toimikunnalta.

Veikko Vuorela



29. kadettikurssi Hietaniemessä.

Sieräminen Santahaminaan kävi merkittävästi nopeammin ja mukavammin kuin aikoinaan kuorma—auton lavakopissa. bussin takakabinetti olisi tarjonnut edellytykset pitempäänkin ajankuluttamiseen.

Vierailu menneiden aikojen opinahjossa alkoi perinteellisesti kurssin ilmoittamisella kadettiväpäelille. Nimenhuudossa todettiin 15 elossa olevan kadettiveljen olevan poissa rivistä. Kurssin kukat sankaritaululle laski kadettiveli Ahonen muistuttaen lyhyessä puheessaan kaatuneitten uhrien merkityksestä maamme vapaudelle.

Lounas tutussa ruokasalissa oli maittava. Se ei paljoa muistuttanut nelikymmenluvun lopun makuelämyksiä. Lipeäkalan tonni lie jo syöty eikä voileipäkeksienkään kilpajuoksua ollut aiheellista järjestää. Kiitokset Kadettikoulun johtajalle — niin, koulummehan oli silloin Maasotakoulu.

Kurssikokous suuressa auditoriossa alkoi koulun opetusohjelman esittelyllä. Niin ohjelma kuin esittelykin näkyvät paranevan ajan myötä. Kouluaiakin on pidentynyt aivan akateemisiin mittoihin. Perinteiden isän

kuvaus tämän päivän kadettiperinteistä kertoi aikojen muutoksesta, mutta myös perinteen pysyvyydestä ja jatkuvuudesta. Oli hupaisaa todeta 29. kadettikurssin ikäpresidentin päiväkäskystä — joka monisteena jaettiin, ja johon allekirjoittanut osin oli syyllinen — ettei maailma kovin paljon muuttunut ole: Brittiläisen imperiumin ja Argentiinan torailuun Falklandsaarista silloinkin otettiin kantaa — ratkaisua ei tohdi julkistaa.

Sihteeri Ati Vartiainen esitteli tilastot: rivivahvuus 33, kuollut 8, palveluksessa 3 kenraalia, pysyvästi ulkomailla 2. Keskiikä on jo 57.3 vuotta, 62 ja 55:n haarukassa.

Sähkeet lähtivät elossa oleville joukkueenjohtajille Kannikselle ja Junttilalle sekä tietysti Stanille ynnä niille edesmenneiden kadettiveljien leskille, jotka eivät olleet mukana kokouksessa. Seuraavan vuoden kaksi tapaamista sovittiin ja 40—vuotisjuhlakin kaavailtiin.

Yhdessäolo päättyi perinteellisesti illallisiin Katajanokan kasinolla, vanhuudesta kertoo yhteinen valokuva.

Kadetti N:o 3056

37. Kadettikurssi 30-vuotias

37. Kadettikurssin päätyminen tuli 4.6.1983 kuluneeksi jo kunnioitettavat 30 vuotta. Tuon merkkitapauksen juhlistamiseksi päätti kurssimme suorittaa kesäisen purjehduksen poikki Itämeren aina Tukholmaan saakka. Tosin liukumista pitkin aaltoja suunnattoman kivitalon kojoisella hotellilla on vaikea kuvitella purjehtimiseksi tuskimpa edes risteilemiseksi. Kohtalon oikku sekoitti lähtöpäiväksi lauantain 11.6. ja se osoittautui "häiriköistä vapaaksi" vuoroksi viihtyisällä Viking Songilla. Matkajärjestäjämme Tysse Raatikainen oli hoitanut valmistelut reilaan aina tosi hienoa säävarausta myöten ja kadettiväpelimme Raimo Katona otti joukkomme leppoisaan johtoonsa. Kuudentoista kaaderin voimin ja neljäntoista daamin valvonnassa pidettiin kurssikokouskin laillisesti ja päätösvaltaisesti. Nappiin osuneen matkan ainoaksi varjopuoleksi todettiin jo alkuvaiheesta liian monien esteet. Lieventäviä

asianhaaroja tuntui kuitenkin löytyvän ja mm Puavo Savonmuasta sai mukavalla kirjeellä paikan joukossamme.

Kadetti 3303

P.S.

Taisi se ainoa miestä vahvempi sattua allekirjoittaneelle, koska "taistelukertomuksen" laatiminen on viivästynyt. Valokuvan epäonnistumisen selittäköön Ake seuraavassa kokouksessa. Kokouksen valmistelut ja kurssin yhteysupseerin tehtävät hoitaa Aulis Tuominen.

Virheellinen kadettinumero

Viime numerossa oli vastinekirjoitus "Simputuksesta". Sen allekirjoittajaksi oli merkitty virheellinen kadettinumero, jota toimitus ei tarkistanut. Pahoittelemme tapahtunutta. Oikea allekirjoitus on: Kadetti N:o 430 Me.

Kylkiraudan toimitus

"Menneestä maailmasta"

Kylkiraudassa N:o 4/1983 ollut kirjoitus "Simputuksesta" päättyy Nykysuomen Sanakirjan ja C.G.E. Mannerheimin kautta toteamukseen: "Urheilu ei ole mielestäni Suomen puolustuslaitoksen syöpä vaan se on simputus". Kun allekirjoittaneelle selvisi, että mielipiteen esittäjä oli merikadetti N:o 430 (rt), ryhdyin mitä suu-

rimmalla mielenkiinnolla tutkimaan taustaa näin varmasti esitettyyn ja nykyaikaa koskevaan lausuntoon.

Matrikkeli "Kadettiupseerit 1920—1970" kertoo, että kirjoittaja on v 1946 eli 37 vuotta siten siirtynyt luutnanttina siviiliin. Missä määrin hän on sen jälkeen esim. kertausharjoituksissa joutunut tekemisiin simputuksen kanssa, siitä ei ole tietoa. Kirjoittajan yhteys Kadettikuntaan on ollut niin lyhytaikainen vuodesta 1982, ettei ainkaan järjestöme kautta ole voinut välittyä kovinkaan yhteistä kuvaa simputuksesta puolustusvoimissa. Hämmästelen suuresti, miten tällaisella taustalla voi antaa yllälainatun puolustusvoimia tölväisevän lausunnon.

Jäsenkunnastamme on lähes 60 % vakinaisessa palveluksessa puolustusvoimissa. Jo yksistään tästä syystä kirjoittajan olisi aiheellista perustella lausuntonsa ja mieluiten pysytellä alueella, johon asiantuntemus paremmin riittää.

Toiminnanjohtaja R Waris

Jäsenmaksu

Vuoden 1984 jäsenmaksu päätetään vuosikokouksessa, jonka jälkeen maksukortit postitetaan.

Hallitus tulee esittämään jäsenmaksuksi 60 mk, jota myös valtuuskunta on kokouksessaan 18.11.1983 päättänyt suositella.

Jäsenmaksukortiston tietokonekäsitelystä ja toisaalta yli 60-vuotiaiden jäsenten vapaaehtoisesta maksuhalukkuudesta johdettua maksukortit lähetetään kaikille, mutta sääntöjen 19. §:n mukaisesti jäsenmaksu on VAPAAEHTOINEN kuusi kuukauden (60) vuotta täyttäneille.

Tässä yhteydessä todetaan kiitollisuudella, että valtaosa yli 60-vuotiaista on myös vuonna 1983 maksanut vapaaehtoisen jäsenmaksun ja sillä on ollut erittäin huomattava merkitys Kadettikunnan taloudelle.

Hallitus

Tukimaksu

Entiseen tapaan Kylkiraudan N:o 1/84 mukana on kortti "Tukimaksu Kadettikunnan maanpuolustustyön hyväksi", jota mahdollisimman monen toivotaan käyttävän sopivaksi katsomallaan rahamäärällä.

Hallitus

Kadettikunta ry:n vuosikokous

pidetään lauantaina 17.3.1984 klo 09.30 Riihimäen varuskunnan upseerikerholla. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 12. §:ssä mainitut asiat.

Valtakirjojen tarkastus tapahtuu klo 08.30 alkaen.

Hallitus

Antikainen Hannu Olavi	55.k.	1. 2.1984
Hakala Seppo Ilmari	51.k.	1. 2.1984
Iskanius Markku Juhani	55.k.	1. 2.1984
Koponen Yrjö Asser	55.k.	1. 2.1984
Mattila Jouko Tapio	54.k.	1. 2.1984
Nordberg Erkki Juhani	55.k.	1. 2.1984
Roiha Jukka Ilmari	55.k.	1. 2.1984
Tomperi Kyösti Juha Edvard	55.k.	1. 2.1984
Toukonen Juhani Herman	51.k.	1. 2.1984

Ylennetty komentajakapteeniksi

Mäkinen Touko Matti Johannes	40.mek.	1. 2.1984
Savolainen Kari Elis Tapio	36.mek.	1. 2.1984

Ylennetty kapteeniksi

Ahonen Heikki Tapio	59.k.	6.12.1983
Eerikäinen Arto Vesa Arimo	56.k.	6.12.1983
Eronen Tero Tapani	59.k.	6.12.1983
Kekäläinen Pekka Eino Juhani	59.k.	6.12.1983
Koski Juha Sakari	59.k.	1. 1.1984
Ahopelto Seppo Johannes	60.k.	1. 2.1984
Alaraudanjoki Pekka Juhani	60.k.	1. 2.1984
Haapanen Kari Matti Juhani	60.k.	1. 2.1984
Heimonen Kai Lauri Juhani	60.k.	1. 2.1984
Hipeli Pentti Juhani Ensio	60.k.	1. 2.1984
Hämäläinen Pekka Juhani	60.k.	1. 2.1984
Laine Timo Ilmari	60.k.	1. 2.1984
Laitinen Hannu Tapio	60.k.	1. 2.1984
Linna Terho Antero	60.k.	1. 2.1984
Lyytinen Heikki Ilmari	60.k.	1. 2.1984
Mattila Eero Olli Kalevi	60.k.	1. 2.1984
Pöyry Timo Pekka Juhani	60.k.	1. 2.1984
Ruokokoski Hannes Tapani	60.k.	1. 2.1984
Solasaari Seppo Kalevi	60.k.	1. 2.1984
Tuunanen Martti Pekka	60.k.	1. 2.1984
Valli Kari Keijo Kalervo	60.k.	1. 2.1984
Virtanen Seppo Matti	60.k.	1. 2.1984

Ylennetty kapteeniluutnantiksi

Karnaranta Hannu Kalervo	45.mek.	1. 2.1984
Tikka Jaakko Olli Yrjö	45.mek.	1. 2.1984

Myönnetty ero

Ev Urpo Eero Untamo	39.k.	7. 4.1984
Ev Vilhunen Arvo Aukusti	28.k.	14.7.1984
Evl Kärki Rauno Olavi	39.k.	1. 2.1984
Evl Tiainen Martti Olavi	41.k.	1. 5.1984
Evl Nurmi Veijo Hannes	27.mek.	1. 7.1984
Kom Koskisto Olli Markus	29.mek.	1. 4.1984
Maj Karsi Kari Ilmari	45.k.	1. 2.1984
Maj Lohi Alpo Aulis	52.k.	1. 2.1984
Maj Lähtenmäki Rauno Toivo	47.k.	1. 2.1984
Maj Roiha Martti Ilmari	48.k.	1. 2.1984
Maj Lahdenranta Pentti Juhani	26.mek.	1. 3.1984
Maj Saukkonen Mikko Juhani	42.k.	1. 4.1984
Maj Kankkunen Vesa Tapani	43.k.	1. 5.1984
Maj Aakkula Matti Juhani	45.k.	1. 6.1984
Maj Hiismäki Antti Juhani	43.k.	1. 6.1984
Maj Vehviläinen Erkki Juhani	43.k.	1. 6.1984
Maj Ropo Paavo Ensio	44.k.	1. 8.1984
Komkapt Koivula Arto Antti Tapani	34.mek.	1. 5.1984
Kapt Kautiainen Antti Juhani	46.k.	1. 2.1984
Kapt Korpikoski Jukka Samuli	57.k.	1. 4.1984
Kapt Ahlström Matti Juhani	49.k.	1. 5.1984
Kapt Palo Teuvo Heikki	51.k.	1. 5.1984
Kapt Pätäri Reijo Tapani	49.k.	1. 6.1984
Kapt Vigren Pertti Juhani	49.k.	1. 6.1984

Ylennetty everstiksi

Nykänen Pertti Edvard	44.k.	6.12.1983
Antikainen Matti Juhani	45.k.	1. 1.1984
Hägglund Johan Edvin		
Birger Gustav	45.k.	1. 2.1984

Ylennetty kommodoriksi

Rantanen Kalle Iiro Juhani	29.mek.	6.12.1983
Dahlbo Kari Rafael	29.mek.	1. 2.1984

Ylennetty everstiluutnantiksi

Markkanen Matti Kalevi	46.k.	6.12.1983
Putala Pentti Ilmari	49.k.	6.12.1983
Wennström Finn-Göran		
Oscar Paul	49.k.	6.12.1983
Ahola Matti Tapani	50.k.	1. 1.1984
Haaparanta Reino Ensio	49.k.	1. 2.1984
Hannila Matti Juhani	49.k.	1. 2.1984
Lappalainen Esko Tapio	49.k.	1. 2.1984
Sallinen Reijo Iisakki	49.k.	1. 2.1984
Talamo Leo Juhani	43.k.	1. 2.1984
Vuolevi Matti Pekka	49.k.	1. 2.1984

Ylennetty majuriksi

Asteljoki Ilkka Tapani	50.k.	6.12.1983
Hanska Kari Juhani	54.k.	6.12.1983
Himanen Pentti Kullervo	50.k.	6.12.1983
Hinkkanen Heikki Armas	51.k.	6.12.1983
Iivonen Onni Ahti Tuomas	50.k.	6.12.1983
Jokinen Jyrki Tapio	50.k.	6.12.1983
Juusti Timo Armas	50.k.	6.12.1983
Kauppinen Risto Martti Kalevi	50.k.	6.12.1983
Leppämäki Asko Juhani	50.k.	6.12.1983
Levander Veikko Olavi	50.k.	6.12.1983
Orava Toivo Aarre	50.k.	6.12.1983
Peltola Eino Sakari	50.k.	6.12.1983
Peltola Markku Juhani	55.k.	6.12.1983
Peltomaa Kauko Eljas	49.k.	6.12.1983
Rahikkala Lauri Matti	48.k.	6.12.1983
Vahla Aarno Pekka Johannes	50.k.	6.12.1983
Vehviläinen Yrjö Kalevi	50.k.	6.12.1983
Virta Kalervo Veikko Johannes	46.k.	6.12.1983
Virtala Kauko Rainer	50.k.	6.12.1983
Yli-Paavola Jouko Juhani	39.k.	6.12.1983
Ojanen Risto Erik Jalmari	49.k.	1. 1.1984
Sukanen Pekka Tapio	51.k.	1. 1.1984

Suomen Turkistehdas Oy Finska Pälfsabriken Ab

Turkistie 3
13210 Hämeenlinna 21
Puh. 917-23 154

PALVELURAUTAKAUPPA EIRAN RAUTA

Neitsytpolku 7 HELSINKI
Puh. 90-663564

RAKENNUS- JA MAALITARVIKKEET

ÖLJYPOJAT OY

Poratie 9 OULU
Puh. 981 - 331993

VULK-TARVIKKEET OY

Takkatie 20 00370 Helsinki 37
Puh. 90-554406

VIERUMÄEN PUUTA:

LIIMAPUUKANNATTEITA – LUJUUSLEIMATTUA
RAKENNUSPUUTAVARAA – PYLVÄITÄ JA TUKIPAALUJA



VIERUMÄEN TEOLLISUUS OY

19110 VIERUMÄKI PUH (910) 877 51 TELEX 16303 VTOY SF

- Arkkipaperinpakkausratoja
- Paperirullienkuljetinlaitteita
- Sahatavarapakettien vanteituspuristimia
- Pulpperinsyöttökuljettimia

MASMET OY

Pl 4, 21101 Naantali – Puh. 921-751 811

TATEKA OY

33880 Sääksjärvi
Puh. 931-670 322

Korkealaatuista ja täsmällistä jätekuljetuspalvelua

JÄTEKAAPPARIT OY

Maurinkatu 2 A Puh. 170810 00170 HELSINKI 17

- Konekuormausmenetelmällä
- Vaihtolavamenetelmällä
- Lumen kuljetusta

JUUAN APTEEKKI

83900 JUUKA

SALLAN APTEEKKI

98900 SALLA
Puh. 992-31 063

HEINÄVEDEN APTEEKKI

Puh. 972-61 648
Heinävesi

OITIN APTEEKKI

12100 Oitti
Puh. 914-692270

MÄNTÄN APTEEKKI

Seppälänpuistotie 4 (934) 47 326
35800 Mänttä

Oulun Keskus-Optiikka

Isokatu 28, Oulu, puh. 12 684

KAIKKI LVI HANKINNAT
EDULLISESTI

VESIJOHTOLIIKE

siimesvaara oy

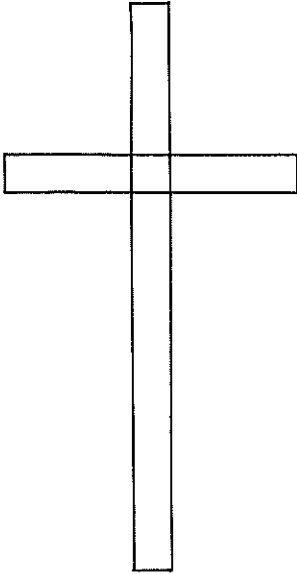
TURUNTIE 39 SALO PUH. 7471

TAMMERVILLA OY

– JULKISTEN TILOJEN SISUSTUSKANKAITA –

33970 Pirkkala 7
(931) 680 222

IN MEMORIAM



**Majuri
Turpeinen
Johannes**
s 7. 8.1912
k 20.10.1983
Kad N:o 1204
18. Kurssi

**Everstiluutnantti
Uski
Erkki Johannes**
s 8. 8.1915
k 19.11.1983
Kad N:o 302
13. Merikurssi

**Everstiluutnantti
Gahnström
Sven Fredrik Wilhelm**
s 27. 5.1903
k 24.11.1983
Kad N:o 427
8. Kurssi

**Komentaja
Pohjannoro
Esko Ilmari**
s 18.12.1920
k 6.12.1983
Kad N:o 468
17. Merikurssi

**Majuri
Järvinen
Tapio Lauri**
s 28. 5.1929
k 14.12.1983
Kad N:o 3429
39. Kurssi

**Eversti
Mäntynen
Jouko Olavi**
s 4. 1.1918
k 15.12.1983
Kad N:o 1736
23. Kurssi

**Eversti
Simonen
Reino Rikhard**
s 19. 8.1913
k 23.12.1983
Kad N:o 1666
22. Kurssi

**Komentajakapteeni
Tirkkonen
Väinö**
s 11. 5.1906
k 17.10.1983
Kad N:o 56
4. Merikurssi

**Kapteeni
Melasniemi
Ilmo Henrikki**
s 30. 1.1918
k 23.12.1983
Kad N:o 1731
23. Kurssi

**Majuri
Rummukainen
Eero Uolevi**
s 7. 5.1919
k 19.12.1983
Kad N:o 2310
26. Kurssi

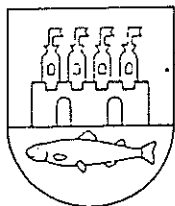
**Majuri
Karas
Heikki Olavi Verner**
s 15.10.1906
k 4. 1.1984
Kad N:o 123
2. Rt-kurssi

**Majuri
Ruhanen
Veli Osmo**
s 13. 8.1919
k 21.11.1983
Kad N:o 1928
24. Kurssi

**Majuri
Skyttä
Veijo Elis**
s 17. 3.1933
k 9. 1.1984
Kad N:o 595
27. Merikurssi

**Majuri
Hieta
Väinö Valdemar**
s 30. 5.1917
k 9. 1.1984
Kad N:o 1530
21. Kurssi

**Luutnantti
Virtaniemi
Kyösti Vilho**
s 1.10.1923
k 1. 7.1978 (tieto saatu 1/84)
Kad N:o 2928
27. Kurssi



OULU



VEHKALAHDEN
KUNTA



LAPPEENRANNAN
KAUPUNKI



KAUHAVAN
KUNTA



KAJAANIN
KAUPUNKI



ENON KUNTA



VIHDIN KUNTA



LIPERIN KUNTA



SALLAN KUNTA



VIRTA VIE
VANTAALLE

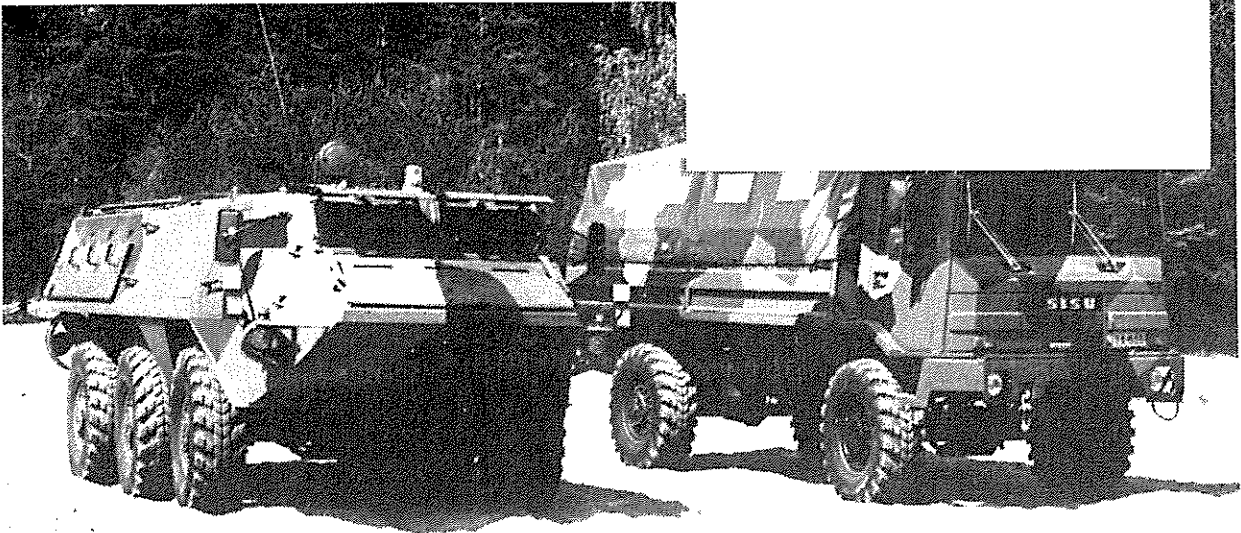
Sähköinsinööritoimisto
MAURI KETOLA KY

Kaarretie 13-15 C 90500 Oulu 50
Puh. 981-342 911



laser
tek

Address LASERTEK OY
Hankasuont. 9 SF 00390 Hki 39 Finland
Phone (90) 544133



KEHITTYVÄÄ SOTILASAJONEUVOTEKNIKKAA

SISU

Oy Sisu-Auto Ab

JALOSTAJA



Kahta en vaihda...